

Ivan LEXA

Vlado HARATÍK

Zo stoviek citátov bývalých predsedov či podpredsedov KDH (Čarnogurský, Dzu-rinda, Palko, Lipšic, Pittner, Šimko...) vybrali autori tri, vyslovené dvomi z uvedených politikov. Obom sa podarilo zastávať funkciu predsedu vlády SR.

Ján Čarnogurský (KDH), minister spravodlivosti SR:

„Nech sa Ivan Lexa radšej nevracia na Slovensko, nech ostane v zahraničí, alebo nech tam radšej zomrie.“

(Nočné dialógy SRo, apríl 2002)

„Pán Čarnogurský, vy tak trochu ako KDH klamete“

„Vyspovedám sa z toho!“

(odpoveď na podnet poslucháča)

Mikuláš Dzurinda, predseda vlády SR:

„Politicky je pre mňa táto kauza dokonaná, trestnoprávne síce nie, ale vyvineme úsilie, aby bola“.

(denník SME, august 2002)

Ján Čarnogurský (KDH) minister spravodlivosti SR

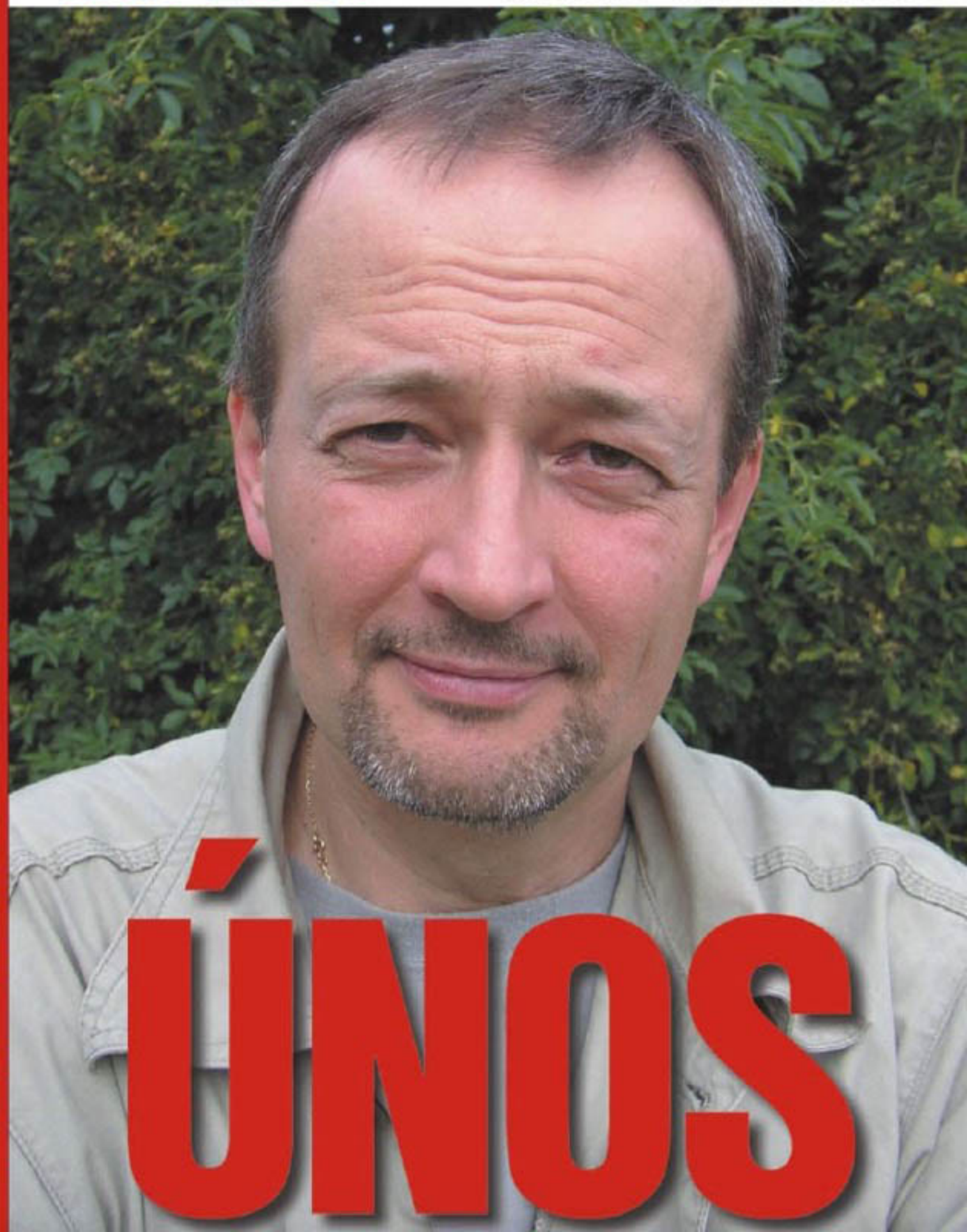
„My ho budeme súdiť. A žiadne rozhodnutia juhoafrických súdov v tomto prípade nás nemusia zaujímať!“

(Rádio Twist, júl 2002)

ÚNOS

Vlado HARATÍK

Ivan LEXA

ÚNOS

Ivan LEXA Vlado HARATÍK

ÚNOS

Venujem mojej rodine. Je mi ľuto, že črepiny z mediálnych a politických „granátov“, ktoré boli určené mne, tak ťažko zasahovali vás.

Ivan Lexa

Venujem tento príbeh všetkým, čo vedia, že ak je sloboda slova odopieraná hoci jedinému občanovi, neexistuje.

Vlado Haratík

ÚNOS

Ivan Lexa

Vlado Haratík

© Tatramedial, s.r.o, 2004

ISBN 80-968614-1-7

EAN 9788096861415

Román bol napísaný na základe skutočných udalostí, ktoré sa odohrali v roku 2002.

Vychádza z oficiálnych dokumentov juhoafrických a slovenských súdov, zo spomienok jedného zo spoluautorov ako aj iných materiálov.

Mená niektorých postáv, miest, ako aj situačné úvahy, sú zmenené.

Dialógy boli upravené do románovej podoby tak, aby ich zmysel zodpovedal realite.

Všetky úpravy robili autori z dôvodu vhodnosti umeleckého spracovania tak, aby zostalo zachované skutočné jadro príbehu.

Ústava Slovenskej republiky

Článok 32

Občania majú právo postaviť sa na odpor proti každému, kto by odstraňoval demokratický poriadok základných ľudských práv a slobôd uvedených v tejto ústave, ak činnosť ústavných orgánov a účinné použitie zákonných prostriedkov sú znemožnené.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 48/99 – december 1999

Uznesením vyšetrovateľa MV SR, odboru vyšetrovania obzvlášť závažnej trestnej činnosti a postupom Krajskej prokuratúry Bratislava, ktorá uvedené uznesenie ponechala v platnosti, prišlo k porušeniu základného práva navrhovateľa, uvedeného v čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

JUDr. Michal Serbin, krajský prokurátor

– rozhovor 25. 10. 2000

Rozhodnutie prezidenta SR nie je pre vás dostatočný dôvod?

– Nie, mňa to *nezaujíma*.

Ani dve rozhodnutia Ústavného súdu?

– *Nezaujíma ma*.

Veď ako dozorujúci prokurátor o tom musíte rozhodovať.

– *Nemusím, mám na to iný názor!*

Ing. Ivan Lexa o rozhodnutí odísť do exilu:

Po roku 1998 konali štátne orgány vedome nezákonne a na politickú objednávku. Porušovali moje základné, ústavou zaručené práva. Účinné použitie zákonných prostriedkov bolo znemožnené činnosťou osôb, ktoré zneužívali moc.

Roky som bol prinútený rozhodovať sa medzi dvoma alternatívami: zlou a horšou. Moje rozhodnutie brániť sa proti nezákonnému prenasledovaniu štátnymi orgánmi využitím článku 32 Ústavy SR formou odchodu do exilu bolo zlé, ale všetky ostatné riešenia by boli horšie.

Niekoľko rokov po...

Kniha na jedno posedenie

Ked sa mi dostal do rúk útlý rukopis, po prvých prečítaných stránkach ma ovanula atmosféra Remarquovho románu Víťazný oblúk, v ktorom sa zmieta medzi skepsou a nádejami nemecký utečenec v Paríži obsadenom fašistami. Ovanula a už neopustila, ani nie tak presvedčivým denníkovým záznamom udalostí, ako nahliavosťou myšlienok ukrytých pod príkrovom zdanlivo bežných dialógov a prírodných či mestských fragmentov exotickéj krajiny. Osudy utečencov sú si v mnohom podobné. Snoria po nich agenti, sledujú ich udavači a oni nevedia noci ani dňa, kedy sa ich dobrovoľný útek so zdaním slobody zmení na nedobrovoľný status väzňa. Kým hrdina Remarquovho románu je fiktívna, hoci veľmi pravdepodobná a typická obeť nacizmu, zatiaľ je náš hrdina autentický, netypicky prítomný, žijúci. A rovnako prenasledovaný. Víťazný oblúk je slávny román z vojnových rokov, Únos pútavý príbeh jedného letného týždňa v roku 2002. Spojivom oboch vzdialených príbehov je životný pocit utečenca. Ich deliacou čiarou je čas – šesťde-

siat rokov – čo je z hľadiska života jedinca priveľa, ale z hľadiska ľudskej histórie primálo, aby sme nemohli porovnávať človeka v ohrození kedysi a dnes. Naopak, smieme a musíme hľadať paralely.

Vždy, keď sa porušuje právo, či ohrozuje sloboda jednotlivca, je ohrozené celé spoločenstvo. Utečenci sú vždy príznakom destabilizovanej, chorej spoločnosti, bez ohľadu na to, odkiaľ a kam utekajú, bez ohľadu na príčiny ich masových alebo individuálnych útekov. Keď odišiel Ivan L. s diplomatickým pasom do neznáma, navigované médiá hlásali, že ušiel pred spravodlivosťou. Propaganda začala spracúvať verejnú mienku výrobou lží o utečencovej zrade Slovenskej republiky, o prísaha vernosti anglickej kráľovnej, o plastickej zmene výzoru a ďalších bájok ako vystrihnutých z dezinformačného arzenálu tajných služieb. Málokto vtedy pripustil, že motív konania tak hrubo negatívne medializovaného človeka môže byť celkom prostý: útek pred politickou pomstou. Politickú pomstu nepredstavovala len obyčajná obava zo zmeny, ktorú si zvolilo ako slogan nové mocenské zoskupenie, ale verbálne i reálne hrozby, zostavovanie čiernych kníh, čistky v štátnych inštitúciách, úradoch verejnej správy, internovanie nepohodlných redaktorov STV, veľkokalibrová mediálna palba do opozície a totálne vytesňovanie opozičných politických názorov z verejného života. Zabudli sme už na spôsoby novej politickej garnitúry posadnutej mocou? Alebo sú to všetko iba bezvýznamné epizódy na ceste Slovenska k demokracii?

Omyl! Tie epizódy nezmyje nijaká propaganda, pretože sú uložené nielen v pamäti, ale aj v tlačových materiáloch a písomných dokumentoch. V situácii, v akej sa odrazu ocitla slovensky myslíaca a cítiaca časť inteligencie, nejeden uvažoval o odchode z republiky obávajúc sa najrafinovanejšej formy perzekúcií – skrytej diskriminácie.

cie. Čo mohol očakávať obvinený Ivan L., ktorý zastával jeden z najcitlivejších postov v mocenských štruktúrach štátu?

Mnohé z obáv sa naplnili a ďalšie pretrvávajú dodnes. Preto je príbeh o politicky načasovanom únose Ivana Lexu pred voľbami v roku 2002 stále aktuálnou, neukončenou, a vôbec nie bezvýznamnou témou. Kvôli politickým záujmom mocenských špičiek sa porušili všeobecne platné medzinárodné a ľudské práva.

Polovačka na človeka, ktorá nerešpektuje zákon, je násilným trestným činom. Kto však bude obvineným a kto sudcom? Bývalého šéfa slovenskej tajnej služby uniesli z Juhoafrickej republiky na rozkaz z najvyšších miest, napriek zákazu jeho deportácie tamojším najvyšším súdom. Moc zvíťazila nad právom. Našincovi vzdialená krajina, ktorá je plastickejšie načrtnutým pozadím Lexovho príbehu, napriek všetkému nemá pachť trpkosti ani sentimentu. Kniha na jedno posedenie ju približuje v obdivuhodnej skratke, akú dokáže vycizelovať len človek vystavený ťažkej skúške. Pozorovanie útoku afrických mravcov na húsenicu, ich ukážkový obchvat, stratégia boja a zdolanie koristi má v rozprávaní o únose vyšší zmysel než perfektný opis prírodného detailu. Koniec opisu vyúsťuje do reálnej roviny príbehu:

„Pohyby húsenice boli čoraz pomalšie, ako dostávala nové dávky jedu, až napokon znehybnela. Boj netrval dlhšie ako desať minút, potom sa bojovníci zmenili na nosičov a začali ťahať nehybné telo do mraveniska. Akoby ich riadili z jedného centra. Dokonalú koordináciu by im mohla závidieť každá mocenská inštitúcia. Od okamihu, keď prvý mravec zacítil molekuly pachu húsenice, nemala šancu uniknúť. Mala vlastne šťastie. Húsenice nerozmýšľajú a nemajú predstavivosť, takže vo chvíli, keď ju začali obklučovať mravce, necítila strach. Ale na nádvorí

nelovali iba mravce. Pred bránou zastali dve neoznačené autá a z nich vystúpili traja policajti v civile.“

Človek nie je húsenica, môže mať strach, ale nesmie znehybnieť ani po dávkach psychologického jedu, ktorý sa prostriedkami masovej dezinformácie neraz šíri v tele spoločnosti, až si ľudia po inkubačnej dobe prestanú klásť otázky, kde je vlastne pravda?

Únos nie je obhajovacím spisom v kauze Ivan Lexa, je krátkym výsekom zo života pod Damoklovým mečom, rozprávaním s politickou zápletkou, dramatickým finále, ale bez rozuzlenia. Rozuzlenie prinesie čas. V normálnom živote aj politickom, to už tak chodí.

Ludovít Števko, publicista

Prológ

Let bol pokojný.

Boli sme vo vzduchu už hodinu, Natal s Jamesom popíjali pivo a ja...

„Šampus by sa nenašiel?“ Opýtal som sa letušky, keď prechádzala pomedzi sedadlá prvej triedy.

„Prirodzene, našiel, pane.“ Profesionálny úsmev.

„Tri poháre, prosím.“ Vrátil som jej vycerené zuby.

„Pijeme na návrat domov?“ James pripojil dokonalý kontrast čiernej tváre a snehobieleho chrupu.

„Nie.“ Letuška to asi vzala poklusom, a tak som o chvíľu pozdvihol čašu. „Včera bolo desiate výročie podpísania Deklarácie o zvrchovanosti Slovenskej republiky. Bol som pri tom, takže...“

„Prečo pijeme až teraz?“ Natal si so mnou prítukol a odpil trochu bublinkiek.

„Včera som mal trocha bláznivý deň, takže som nič nestihol.“

„Tak na nezávislosť.“ Od Jamesa, agenta National Intelligence Agency Juhoafrickej republiky, ktorý práve plnil príkazy európskych spravodajských služieb, to znelo mierne nepatrične.

Obzrel som sa za seba, či aj ten údajne manželský pár o tri rady ďalej má všetko, čo potrebuje. Žena spala, ale muž zo mňa nespúšťal oči a ani sa nesnažil tváriť nenápadne.

Takže som mal pri sebe päť strážcov. Tomu sa povie eskorta!

Natal s Jamesom sedeli pri mne, za chrptom som mal ďalšieho černocho, plus tá dvojica vzadu. Juhoafrická spravodajská služba nič neponechala na náhodu, aby nerozhnevala Britov, Čechov a našich.

Boli dve hodiny po polnoci 18. 7. 2002, motory jemne priadli a ostatní cestujúci spali, zakrútení do diek.

„Už sme mimo vzdušného priestoru Juhoafrickej republiky?“ Obrátil som sa na Jamesa.

„Ešte nie,“ mladý černoch sa usmial. „Ale sudca nemá možnosť poslať za nami vojenské letectvo, takže nás už nič nezastaví. Vlastne sme ťa zbavili starostí so zháňaním pasu.“

„Mal by som poďakovať vláde Juhoafrickej republiky, že mi zaplatila letenku domov.“

„Stačí, keď poďakuješ doma. Letenky zaplatila vaša ambasáda. Buchli sa po vrecku, platia aj za nás.“

Takže pán Kirnág zrazil opätky a spolupracoval so spravodajskými službami – presne podľa príkazov z Bratislavy.

„Keď sa vrátiš, pozvi konzula na pivo.“

„Zajtra poobede budeš doma. Tešíš sa?“

V myšlienkach som už bol doma.

Návrat som si predstavoval inak, ale aspoň sa skončilo najťažšie obdobie môjho života.

Skončilo?

Pár dní pobudnem vo väzbe a potom ma budú musieť pustiť, aj keby sa ministri vnútra a spravodlivosti postavili na hlavu.

Sú aj horšie veci, než fungovať ako predvolebné heslo. Snád Mendes a Morkel dodržia slovo a prepustia ru-kojemníkov živých a zdravých.

Deti majú prázdniny. Uvidím ich ešte teraz v zime? Vlastne v lete, veď sa vraciam na severnú pologuľu.

Som na nich hrdý.

Vydržali, aj keď jazvy na duši budú bolieť ešte dlho. Veď synovi spolužiaci prežívali stresy iba preto, že s ním chodili do jednej triedy. Viem, že mu celí vyplašení šepkali cez prestávky, ako u nich predošlý večer zazvonil podplukovník, vraj od polície, a kým rodičia tíško trpeli v kuchyni, spovedal sedemnásťročných chlapcov, či ich spolužiak, veď viete ten, náhodou nespomínal, kde je jeho otec.

A moja dcéra? Bude myslieť na to, že kým bola s mamou na dovolenke pri mori, vtedajší minister vnútra, ktorého novinári prezývali pondelkový rozprávkar, pustil do novín fámu, že ju uniesli, takže sa na ňu v septembri chodil pozerat celý učiteľský zbor. Len si chceli overiť, či bol niekto zlomyselný iba trocha, alebo poriadne.

Keď som odchádzal, nestrielali po mne. To iba potom vytiahli ťažké delostrelectvo a bolo im úplne jedno, že črepiny triafajú nevinných. Jednoducho, stáročné tradície im velili zničiť, čo sa dá.

Čo prežívala moja žena, keď vzala dcéru na jednodňový výlet do Viedne a na hraniciach ich obe zadržali, kým nedorazili tri autá plné operatívov a neurobili im brutálnu a zbytočnú prehliadku? Čo cíti matka, keď vidí oči svojho jedenásťročného dieťaťa, ktorému práve policajť rozrezáva plyšového macka, či v ňom neukrýva správu pre otca?

Moja žena je silná osobnosť a vydrží neskutočne veľa, až do chvíle, keď niekto siahne na jej dieťa. A na naše deti siahali po celý čas, nie náhodou, neboli to triesky pri

rúbaní lesa, ale cielená, brutálna a presne naplánovaná kampaň.

Kresťanská láska je v ústach politikov jedno z najpokryteckjších slovných spojení, aké kto kedy vymyslel.

Novinárov zaujímalo všetko, čo sa ma týkalo, ale tieto kauzy im nejakým zázrakom unikli.

Na to všetko som myslel každú noc v Afrike, a neschádzalo mi to z mysle ani v tú poslednú.

A keď sa otvorila dvere, budem mať srdce na dlani ako už toľko rokov, len aby videla, že hoci medzi nami ležali kontinenty, som to ja, iný a zmenený, doráňaný, ponížený, ale ten istý, za ktorého sa vydala vtedy pred rokmi, jej prvý chlapec, od pätnástich, keď ešte nebolo treba odpúšťať, chápať, vytrvať, stačila láska a plány, čo všetko bude...

Bolelo to a tešil som sa domov.

Myšlienky mi odleteli zo Slovenska späť do Afriky a ako film sa mi vrátili spomienky na niekoľko predošlých dní.

Sobota 13. 7. 2002

Sadol som si na lavičku v parku, asi dva kilometre od môjho durbanského bytu, a čakal som tých pár minút do ôsmej. Pomaly som vybral z vrečka mobilný telefón a zapol som ho.

Bol som si skoro istý, že polícia ani rozviedka o jeho existencii nevie, ale slovo skoro už mnohým ľuďom zlomilo väzy, a tak som neriskoval. Dobré som vedel, že podľa zapnutého telefónu je možné zistiť polohu jeho majiteľa s presnosťou pár metrov, a nemal som najmenšiu chuť pustiť si juhoafrické úrady tak blízko. Už celé mesiace sa nič nestalo.

Možno iba preto, že som vylúčil zo svojho každodenného života náhodu.

S Johannom som mal dohodnuté spojenie vždy v sobotu medzi ôsmou a deviatou ráno. Môj právnik sa mi mohol dovolať v stredu popoludní od tretej do štvrtej. Okrem týchto dvoch hodín týždenne bol telefón vypnutý.

A nikdy som ho nezapínal doma alebo na mieste, odkiaľ som nemal podrobne naštudovanú únikovú cestu.

Aparát potichu zapípal dve minúty po ôsmej.

„Hello.“ Hoci som vedel, kto volá, nedovolil som si žiadne familiárnosti.

Zvyk. Napokon, ktoré meno som mal použiť? V tejto krajine sa nepoužívali doklady totožnosti ako u nás. Väčšinou stačilo krstné meno, a situáciám, keď by som musel predložiť akýkoľvek doklad, som sa vyhýbal.

Vedel som, kto mi volá, ale... Mám sa predstaviť ako Robert, Patrick, Ian? Niekoľko posledných týždňov som bol pre náhodných známych William.

„Ja som.“ Hlas som spoznal okamžite. „Ako sa ti vodí?“

Môj priateľ Johann sa narodil v Československu. O dvadsať rokov už mal nemecké občianstvo, ale napokon zakotvil v Juhoafrickej republike. Aj keď po česky rozprával skoro bez prízvuku, jeho archaické vetné spojenia prezrádzali, že Európa je preňho už len spomienka.

„Som O.K.“ V telefóne sa neoplatí tárať.

„Už sú tam znova.“ Nemusel povedať nič viac.

„Ale moju durbanskú adresu nepoznajú?“ Len som sa chcel uistiť, že som v bezpečí.

„O pol hodiny ťa navštívím.“ Jeho frázy mi trhali uši. „Musíme sa spolu porozprávať.“

„Fajn, pokecáme si.“ Znova som sa márne pokúsil o lekcii z moderného jazyka. Vypol som telefón a vykročil k svojmu bytu.

Prišiel presne.

„Vraj dvaja bratia,“ spustil, len čo si sadol. „Ubytovali sa v penzióne od štvrtka do pondelka, sú na dovolenke, ale mal by si ich vidieť!“ Johann sa rozosmial. Akoby si odrazu uvedomil, že humor sa skončil, prešiel si dlaňou po tvári a zvažnel. „Ivan, myslím, že je čas.“

„Vyše dvoch rokov som v pohybe.“ Vlastný strach ma prekvapil. Vedel som, že po mne pátra Interpol a tajné služby troch krajín. Prinajmenšom.

„Ja teraz poletím do Pretórie.“ Vyskočil z kresla. „Zistím, čo sa robí a dám ti vedieť. A ty choď navštíviť Andrewa. Prekonzultujte všetko ešte raz a...“

„Pôjdem s tebou na letisko.“ Johann mal vo vláde priateľov v takom postavení, že bol informovaný nielen o všetkom, čo robí polícia, ale aj spravodajská služba. Ako obchodníkovi pôvodom z Európy mu bol apartheid cudzí a ešte pred rokom 1994 podporoval černošský Africký národný kongres Nelsona Mandelu. Jeho sponzorské dary pomáhali prežiť členom ANC v exile a keď sa dostala k moci černošská väčšina, členovia novej vlády mu boli, prirodzene, vďační. Okrem toho, hru okolo mňa rozohrali európske tajné služby, a tie boli čiernym Juhoafricanom ľahostajné, takže Johanna informovali bez výčitiek svedomia.

„O.K. Jeden z tých chlapov je Európan,“ vysvetľoval mi už v taxíku. Taxikár bol starší černoš, takže sme mohli pokojne rozprávať. Určite ani netušil, že nejaká slovenčina či čeština existuje. „Si v Afrike dosť dlho, aby si na prvý pohľad rozoznal Európana. Aspoň sa zasmeeš. A ten druhý... Naša spravodajská služba. Takže je to priam dojemná medzinárodná spolupráca. Myslel som, že ťa hľadá polícia alebo imigračný úrad. Toto je iná trieda. Ten cudzinec je tu pravdepodobne ako dozor, veď vieš, že naši nie sú nadšení. Kto by ťahal gaštany z ohňa za druhých, najmä v prípade politického utečenca? Ivan, porozprávaj sa s Andrewom. A upozorni ho na to, že sa robí niečo čudné. Nevedeli mi povedať čo, ale niečo smrdí. Zvonku tlačia na našich viac, ako by som čakal. Nech sa pripraví na komplikácie.“

„Z letiska pôjdem rovno k nemu.“ Odrazu som bol nervózny.

„Zistím, čo sa bude dať.“ Prisľúbil. „Vieš čo, popoludní mi zavolaj, dobre? Možno budem mať niečo nové.“

„Jasné, ozvem sa ti.“
„Ešte jedna vec.“ Jeho nervozita sa stupňovala. „Vie o mne tá tvoja krajanka?“
„Preboha, nie. Čo si o mne myslíš?“
„To je O.K.“ Upokojil sa. „Len som sa chcel ubezpečiť...“
Po viac ako dvoch rokoch sa môj exil skončil.

„Takže aj ty si myslíš...“
Doktor Andrew Johnston, môj právnik, sedel za písacím stolom v pracovni svojho domu so šálkou kávy v ruke. Hoci bola sobota, po mojom telefonáte bol ochotný odpustiť si golf a pozval ma do svojho obrovského domu z koloniálnych čias.

„Prirodzene.“ Jeho hlas ani nemusel znieť presvedčivo. „Mám tu všetky podklady a ubezpečujem ťa, že...“

„Ide po mne spravodajská služba!“ Nechcel som zvýšiť hlas, ale niekedy sa človek neovládne.

„Už dlho, Ian. A ty o tom vieš.“ Otvoril hrubú zložku papierov. Ako Juhoafričan britského pôvodu, nebol schopný vysloviť meno Ivan, takže ma volal Ian. Znelo to Ien, takže sa to trocha podobalo môjmu pravému menu. „V Umhlanga Rocks sú ako doma. Nikdy ťa tam nenašli, napriek tomu majú pani Ingrid pod stálym dozorom. Ak dovolíš...“

„Mám tam ísť a nechať sa chytiť.“ Utriel som si dlaňou nos ako vždy, keď som bol nervózny. „Podľa plánu. Ale toto je spravodajská hra a...“

„Ian!“ Zatváril sa pohoršene. „Toto nie je nijaká európska divočina! Si v Juhoafrickej republike. Tu platia zákony, a ani National Intelligence Agency si nedovolí porušiť ich. Zatknu ťa, postavia pred juhoafrický súd, a každý sudca ti dá za pravdu. Za to ručím!“

„Mám sa vrátiť do väzenia?“ Spomenul som si na Slovensko. Miliónty raz.

„V zásade máš dve možnosti.“ Skúste prerušiť práv-

nika. „Zatknu ťa na základe medzinárodného zatykača, alebo za to, že sa ilegálne zdržiavaš na území štátu.“

„Tretia možnosť!“ Musel som mu skočiť do reči. „Zbalím si veci a... Johann vrazil, že tam niečo nie je podľa...“

„Neodporúčam.“ Ale usmial sa. „Musíme legalizovať tvoj pobyt u nás, a to môže urobiť jedine súd. O pár mesiacov budú u vás voľby, prestaneš byť poslancom parlamentu, a súčasne sa skončí platnosť tvojho diplomatického pasu. Potom prestaneš byť politický utečenec a šance pôjdu dolu. Nemáme už veľa času. Ešte stále máš skoro sto-percentnú nádej, že tvoju extradíciu súd odmietne. Napokon, medzinárodný zatykač budú posudzovať na základe dôkazov, ktoré dodajú slovenské úrady. Sudca, samozrejme, nebude stúpencom žiadnej vašej politickej strany. Len na našom súde máš šancu na objektivitu! Mám tu preklady vyjadrení slovenských politikov. Akoby ani netušili, čo je to prezumpcia neviny. Takže ťa musia zatknúť a postaviť pred súd tu v JAR. Nemôžeš riskovať návrat do krajiny, ktorá má takého ministra spravodlivosti ako Slovensko. On nie je právnik?“

„Slovenskom hýbu politickej nominácie.“ Nemal som chuť vysvetľovať absolventovi britskej právnickej školy naše zvyky.

„Zvláštne.“ Zamyslel sa ako archeológ nad zaujímavým artefaktom.

„Keby to tak nebolo, počkal by som na súd doma.“

„Takže si to zhrnieme.“

„Počúvam.“ Za posledných šesť týždňov už aspoň piaty raz.

„Medzinárodný zatykač.“ Odpil si z chladnúcej kávy a oprel sa v kresle, ako keby potreboval ešte viac dramatizovať svoju situáciu. „Taký stupidný dokument som počas svojej kariéry nevidel. V prvom rade je neplatný od počiatku. Medzinárodné právo vyžaduje, aby bol vyda-

ný senátom súdu, a tento podpísal samosudca. To mu nemohol nejaký odborník vysvetliť, že... Ale ak to nebudem brať do úvahy, čisto hypoteticky vychádzajme z toho, čo obsahuje. Stíhajú ťa v ôsmich bodoch.“

„To sa teda snažia.“ Nesmial som sa už ani na vlastných vtípoch.

„Môžem pokračovať?“ Vedel som, že pán Johnston je skvelý právnik. Možno trochu suchý. Vyštudoval právo v Británii, takže právny systém každej inej krajiny pokladal za horší. A keď si ešte prečítal tieto hlúposti... „Obžaloba číslo jeden. Zavlčenie Michala Kováča juniora do Rakúska. Senát okresného súdu konanie zastavil, krajský senát zastavenie potvrdil, takže kauza vôbec nemala byť súčasťou zatykača.“

„Mladý pripravil istú firmu o viac ako dva milióny dolárov.“ Vysvetlil som mu. „A bol presvedčený, že je dokonale krytý postavením svojho tatka. Na jednom výlete do Rakúska ho zatkli a zlodej začal kričať – chyťte zlodeja. Nastúpil som ako náhradný program, aby si ľudia prestali všimnúť podstatu kauzy.“

Andrew pokrútil hlavou a znova sa sklonil nad papiere.

„Číslo dva. Triptych Klaňanie sa Troch kráľov. Senát okresného súdu prípad vrátil na došetrenie pre nedostatok dôkazov. Babráci?“

„Kde nič nie je, ani smrť neberie. Zachránil som pre Slovensko vzácnu kultúrnu pamiatku. Lenže priekupníkovi ju predával cirkevný hodnostár a terajší mocipáni sú urazení, že som si dovolil pochybovať o jeho nezištných úmysloch.“

„Obávam sa, že nerozumiem.“ Na chvíľu vyzeral zmätene. „Aj farár je len človek a môže sa pošmyknúť, to však nemá nič spoločné s cirkvou ako takou. U nás nie je cirkevné právo nadradené civilnému. Nevedel som, že v Európe ešte existujú krajiny, kde nebola uzákonená odluka cirkvi od štátu.“

„Ani ja som to netušil. Obrátilo sa to až po posledných voľbách. Krestanstvo zneužívajú v politike.“

„Nie je nič horšie, ako zakrývať vlastnú túžbu po moci ušľachtilou myšlienkou.“ Napravil si okuliare a znova sa začítal do papierov. „Obžaloba číslo tri. Sabotáž. Diskreditácia prezidenta Kováča. To je po anglicky Smith, však? Zaujímavé. Aj u nás bol politik Ian Smith. Hovorí o nej aj list poslancov ako o politickom paragrafe. Krajský senát vrátil pre nedostatok dôkazov, Najvyšší súd konanie zastavil. Aj pre juhoafrický súd je sabotáž politický paragraf, takže niečo podobné neuznáva. Číslo štyri. Mŕtve duše, okresný súd vrátil na došetrenie, senát krajského súdu nemohol rozhodnúť pre námietku zaujatosti prokurátora. Číslo päť. Faktúry za stavebné úpravy. Vraj podvod. Vraj nesplnenie oznamovacej povinnosti. Samé dohady, senát okresného súdu rozhodol o vrátení pre nedostatok dôkazov. Číslo šesť. Kauza mercedes, nezbavenie mlčanlivosti, strata odpočívacieho zariadenia. V prvom bode zastavené z titulu amnestie, v ostatných vrátené pre nedostatok dôkazov.“

„Začína to byť jednotvárne.“ Prehovoril som len preto, aby nerozprával iba Andrew.

„Už budem končiť.“ Odkášlal si. „Obžaloba číslo sedem a osem. Nebolo vytýčené pojednávanie. Z ôsmich bodov nám ostali dva, možno len preto, že ešte nebolo vytýčené pojednávanie. Tomu sa vraví dôkazová núdza. Alebo bieda justície.“ Horko-ťažko zachovával nehybnú tvár právnik.

„A bodka.“

„Nieкто tam u vás sa nešíkovne, ale veľmi usilovne snaží dostať ťa domov.“ Prvý náznak humoru ma prekvapil.

„Samozrejme sa chcem vrátiť!“ Nikdy som nepochyboval o tom, že sa môj pobyt v Afrike raz skončí. „Ale

na internete som čítal výrok ministra spravodlivosti, že mi odporúča umrieť v zahraničí!“

„Robia to naozaj veľmi... nešikovne.“ Akoby chvíľu hľadal slušný výraz.

„Chcel si povedať – hlúpo.“ Zasmial som sa.

„Také výrazy nepoužívam.“ Zatváril sa, ako keď pan-
na počuje vtip o Móričkovi. „Za každú cenu sa z teba sna-
žia urobiť medzinárodného zločinca, ale... Ak si krimi-
nálnik, nemajú politici dôvod na verejné vyhlásenia. A ak
si politický... A keďže sa k tvojej kauze vyjadrujú všetci
vaši ústavní činitelia, nie si kriminálnik, ale politicky
prenasledovaný človek. Dávajú mi do rúk argumenty,
s ktorými na súde vyvolám vlnu smiechu. Keby žili v ci-
vilizovanom svete, vedeli by, že na medzinárodný zatykač
nestačí prianie dostať ťa do rúk. Musia predložiť dôkazy,
nie klebety. Najmä, keď takmer tretina poslancov vášho
parlamentu podpísala list Interpolu, kde upozorňujú, že
ich kolega sa stal obeťou politického prenasledovania.
A mám tu kópiu tvojho vyhlásenia, prečítaného v parla-
mente, kde svoj odchod opieraš o článok 32 Ústavy
Slovenskej republiky. Občan má ústavné právo vzoprieť
sa zlovôli štátnej moci. Stíhajú ťa v kauzách, ktoré boli
zastavené aj nálezom Ústavného súdu a Najvyššieho sú-
du. Takže žiadny útek, ale uplatnenie ústavného práva
jednotlivca zoči-voči moci. Toto zaberie, Ian! Veď by si ich
mohol žalovať!“

Doktor Johnston bol možno právnik, ale po predkoch
nesporne zdedil suchý anglický humor.

„Je tu jeden rozpor.“ Znova nazrel do papierov.
„Možno sa mýlim. S niečím podobným som sa v mojej
praxi nestretol. Prokurátor navrhuje, aby súdy konali,
hoci si opustil územie Slovenskej republiky. A súdy sku-
točne konali, mám tu dátumy jednotlivých uznesení, kto-
ré to dokazujú. Ten prokurátor nie je právnik?“

„To je O.K.“ Nevedel som presne, kam mieri. „Postupuje
v súlade so slovenským zákonom.“

„Ale to je predsa... Súd v neprítomnosti?“ Vyzeral
odrazu zmätene a skoro bezradne. „To tuším naposledy
praktizoval Stalin! Nonsens!“

„Na Slovensku je to tak!“ Nerobil som si nádeje, že
pochopí.

„Nerozumiem, ale...“

„Tento spôsob zaviedli komunisti, keď z krajiny ute-
kali jej občania pred diktatúrou, ale terajší šlachetní ry-
tieri ho pokojne používajú, ak sa im hodí. Strašne radi
nadávajú na dedičstvo komunizmu, ale s chuťou využí-
vajú všetko, čo im posluží pri ich križiackych výpravách.“

„Takže je to jasné.“ Akoby objavil Ameriku. „Žijeme
v civilizovanej krajine. V Juhoafrickej republike neexis-
tuje sudca, ktorý by ťa vydal do pazúrov takej justície.
Tá naša vychádza z britského práva, a to má korene
v rímskom. Takí Američania. Keď chceli súdiť Noriegu
za drogy a vraždy, museli napadnúť Panamu. Aj teraz
majú po svete tisíce vojakov, lebo chcú dostať Usamu bin
Ládina. Ale nesúdia ho v neprítomnosti! To sa jednodu-
cho v civilizovanom svete nerobí. A to sú zločinci, nie
politici! Takže rozhodnutie o extradícii je jasné! Žiadna
nebude.“

„A keby ma zatkli ako nelegálneho imigranta?“ Pripo-
menul som mu druhú možnosť.

„Tak sa dostaneš pred sudcu a výsledok bude rovna-
ký.“ Vystrel sa, akoby vyhlasoval rozsudok. „Požiadaš
o politický azyl a dostaneš ho. Ani extradícia, ani vyhos-
tenie ti nehrozí. Mám predsa kópiu listu, ako som už po-
vedal, v ktorom poslanci slovenského parlamentu upo-
zorňujú Interpol, že si prenasledovaný vládou svojej kra-
jiny výlučne z politických dôvodov. Podpísal ho aj bývalý
predseda parlamentu! Mám materiály, dokazujúce, že

v tvojom prípade skutočne ide o diskreditáciu osoby, a cez ňu útočia na parlamentnú politickú stranu. Vyjadrenie vášho ministra vnútra, že podnikne kroky, aby dosiahol zákaz činnosti tejto strany! Upozorním súd, že vo vašej krajine sa blížia parlamentné voľby, a celý lov na teba je súčasťou predvolebného boja. Nevie, čo si tam u vás skutočne spáchal, alebo nespáchal, ale politika do trestného práva nepatrí! To vie aj študent prvého ročníka právnickej fakulty! V Juhoafrickej republike sme veľmi citliví na politickú perzekúciu. Tu si v bezpečí. Jeho ctihodnosť ti umožní zostať u nás tak dlho, ako uznáš za vhodné. Hoci aj celý život.“

„A ak sa stane niečo, čomu ty, samozrejme neveríš, ale...“

„V najkrajnejšom prípade ťa vyhostia do krajiny, z ktorej si k nám prišiel. A ja zahodím licenciu právnik.“

Rozosmial ma.

„Po voľbách sa to obráti a vrátim sa domov.“ Touto nádejou som žil.

„Možno.“ Andrew už zrejme vyčerpал svoje zásoby optimizmu.

„Tak zober všetky papiere k sudcovi, nech rozhodne o mojom politickom azyle. Ja budem čakať niekde v závetrí.“ Vedel som, že je to hlúposť.

„Lutujem.“ Samozrejme, zobral to vážne. „Sudca nemôže vyniesť rozsudok v tvojej neprítomnosti. Jediné, čo ti môžem poradiť je, aby si sa nechal zatknúť a potom ma kontaktoval. Plán sme predsa prediskutovali a vysvetlil som ti, že...“

„Ako dlho?“ Dlhšiu vetu by som cez stiahnuté hrdlo nedostal.

„Ako dlho čo?“ Bola to preňho práca, hoci sa snažil o súcít.

„Ako dlho budem vo väzení?“

„Podľa môjho, povedzme, kvalifikovaného odhadu budeš do dvoch týždňov slobodný. Po zatknutí na základe zatykača Interpolu bude súd rozhodovať, či nejde o politickú perzekúciu, a ak nie, či na tvoje vydanie stačia dôkazy. Ak ťa zatknú ako imigranta, polícia ťa aj tak musí do štyroch dní dopraviť pred súd. Jeho ctihodnosť začne konať. Kým definitívne rozhodne, mal by si byť vo väzbe, najviac však tridsať dní. Ale sudca stanoví kauciu...“

„Ako si môžeš byť taký istý?“ Plán sme mali premyslený dokonale. Teoreticky.

„Predložím mu tieto papiere, Ian!“ Vyzeral, že ho moja nechápavosť rozladila. „Kaucia nebude vysoká. Budeš musieť, samozrejme, oznámiť miesto, kde sa budeš počas procesu zdržiavať a sľúbiť, že neopustiš územie...“

„Nechystám sa zatiaľ na výlet do Európy.“

„Toto nie je sranda, Ian!“ Pokarhal ma ako malého chlapca. „Mám ti to všetko znova...“

„Všetky papiere...“ Musel som poznať každý detail. Ako povedal jeden môj priateľ, tu sa nehráme o fazuľky.

„Ostanú u mňa.“ Zatváril sa dotknuto, že mu pripomínam samozrejmosť. „Máš diplomatický pas...“

„A dávno neplatné vízum.“

„Aj ten necháš u mňa. Bude lepšie, keď ťa zatknú bez dokladov. Pri zatýkaní nebudeš vypovedať. Uvedieš iba svoje meno. Všetko ostatné povieš až sudcovi. Nebudeme predsa polícii dávať informácie, ktoré im pomôžu pripraviť obžalobu. To je tvoje ústavné právo. Základné ľudské práva majú aj ilegálni imigranti.“ Ukončil inštruktáž.

„A ak ma tí dvaja prišli zabiť?“ V inej situácii by to možno pôsobilo ako paranoja, ale bola to jedna z možností. Napokon minister spravodlivosti v rozhlase verejne vyhlásil, že by bolo lepšie, keby som sa na Slovensko nevrátil, ale zomrel v cudzine. Čo ak to myslel ešte vážnejšie a krvilačnejšie, ako to vyznelo?

Nebál som sa smrti. Posledné štyri roky môjho života takmer dokonale utlmili pud sebazáchovy. Bolo mi vlastne jedno, či prežijem ďalší deň. Nikdy mi nenapadla myšlienka, že by som sa mal zabiť, ale pri živote ma držala už len myšlienka na rodinu.

Veď o nič nešlo. Len som Andrewovi pripomenul jednu z možností.

„Ian!“ Akoby ma karhal. „Musím ti znova pripomenúť, že si v Juhoafrickej republike.“

„Mám tam ísť sám,“ určite vycítil obavy v mojom hlase. „Ty ostávaš tu v Durbane, Johann je v Pretórii... Vydám sa im napospas!“

„Tajná služba ťa nezatkne.“ Povzbudivo sa usmial. „Už sme to preberali. Urobí to polícia. A oni vedia, že máš právo spojiť sa so mnou. Okamžite, opakujem, okamžite po zatknutí.“

„Budú to pokladať za provokáciu.“ Ešte stále som nebol rozhodnutý. Andrew mi už niekoľko týždňov radil, aby som sa prihlásil na políciu, ale... Určite by to nebola len záležitosť polície, a kto mohol predpovedať, čo urobí rozviedka? „Kto by teraz išiel do prímorského penziónu? Tiahnu sardinky.“

„Keď sú takí sprostí, že ťa tam hľadajú...“

„Tak tam môžem prísť?“ Rozosmial som sa. „To si mi polichotil! Ďakujem.“

„Sám najlepšie vieš, ako uvažujú odborníci z rozviedky.“

„Zdá sa, že sa celkom dobre bavíš, Andrew.“

„Je to zaujímavý prípad, si veľmi zaujímavý muž, a pre mňa to bude skvelá reklama. Vytrhnem z pazúrov bezprávia politicky prenasledovaného poslanca parlamentu exotической krajiny... Stane sa zo mňa právnik s medzinárodným renomé.“

„Takže obojstranná spokojnosť.“

„A okrem toho, Ian,“ vztýčil ukazovák ako učiteľ.

„Túto kauzu nemôžeme prehrať. Vlastne ide len o to, dostať ťa pred súd. Ak som tomu správne rozumel, chcú ťa v Umhlanga Rocks konečne zatknúť. Buď taký láskavý a vyjdi im trocha v ústrety.“

„Niekedy neviem rozoznať, kedy žaruješ...“ Vzdychol som si. „Ale Johann ma upozornil, že sa deje niečo čudné. Okolo sa vraj motajú Európania a tlačia na vládu.“

„Ani európske rozviedky nemôžu porušovať juhoafrické zákony.“ Pripomenul, že už nie sú britskou kolóniou. „Môžu nás o niečo zdvorilo požiadať, ale... V tomto prípade bude odpoveď nie.“

„Nie som si taký istý.“ Ešte stále som pochyboval.

„Ja áno.“ Právnik uzavrel podľa neho zbytočnú debatu.

„Ešte niečo.“ Spomenul som si. „Dám ti číslo telefónu doktora Trokana, môjho slovenského právnik. Z celého tímu mojich právnikov vie najlepšie po anglicky. Bol by som rád, keby si ho informoval, keď sa to rozbehne.“

„Určite mu zavolám.“ Zapísal si číslo. „Neprezradíš mi, ako si získal všetky tie dokumenty? Niektoré sú celkom čerstvé... A nevyzerajú ako stiahnuté z internetu.“

„Mám kanály.“ Odvrátil som oči. „Priateľov doma aj tu. Naozaj to potrebuješ vedieť?“

„Sudcu by to mohlo zaujímať...“ Možno mal pravdu, ale nebol som pripravený vzdať sa všetkých reflexov a návykov, získaných počas môjho putovania.

„Vyriešime to potom.“ Rozhodol som sa. „Ak ten problém nastane, poviem to na súde. Verím ti, Andrew, ale poznám spravodajské služby. Čo nevieš, to z teba nevytiahnu.“

Vyzeral naozaj zmätený.

„Tak dobre.“ Vstal a podal mi ruku. „Všetko dobre dopadne, len tomu musíš trocha pomôcť. Tí chlapci budú zmätení. Ak sa budú držať tvojho popisu podľa zatykača Interpolu, budeš mať problém presvedčiť ich, že si to naozaj ty.“

Penzión v Umhlanga Rocks bol na kopci nad oceánom.

Z Durbanu som to nemal ďaleko. Znova som z taxíka pozoroval kontrasty, aké môže predviesť iba Afrika. Pri diaľnici, spájajúcej Durban s mestečkom Umhlanga Rock, stálo najväčšie nákupné centrum na južnej pologuli, druhé najväčšie na svete. Bratislavský Polus by sa doň zmestil najmenej desaťkrát. Okolo obrovského obchodného komplexu stálo niekoľko prízemných domov a parkoviská a hneď za nimi sa začínal nekonečný buš.

Bolo príjemné teplo. Provincia Kwa-Zulu Natal mala, na rozdiel od zvyšku Juhoafrickej republiky, takmer tropické podnebie, takže som si na stretnutie s osudom obliekol len tenké tričko a krátke nohavice. Hoci je na južnej pologuli v júli zima, okrem chladnejších nocí ju nič nepripomína.

Spomenul som si, ako som prežil minulé Vianoce. Vonku bolo asi tridsaťpäť stupňov v tieni, kto mohol, ležal na pláži, chladené nápoje išli na odbyt viac ako inokedy. Bol to zvláštny pocit, Vianoce v lete.

Všetko, čo som potreboval, sa zmestilo do malej taštičky na opasku.

Vedel som, prečo ma hľadajú práve tu. Ingrid, správkyňa penziónu, bola Slovenka a moja bývalá kolegyňa. V deväťdesiatom deviatom dala zbohom Slovensku a išla skúsiť šťastie do Austrálie. A potom stačilo preletieť Indický oceán, takže skončila na východnom pobreží JAR, vydatá za Juhoafričana.

Vedeli sme, že je pod dohľadom. Bez Johanna by som nevydržal... Nie. Možno by som dokázal prežiť. Ale bez priateľov... Sila jednotlivca je v jeho schopnosti využiť tímovú prácu. V penzióne sa pravidelne striedali čudní hostia z Johannesburgu a Bratislavy, ale nezaujímal ich blízky oceán. Hľadali stoosemdesiat centimetrov vysoké-

ho, vyše stotridsatkilového poslanca Národnej rady Slovenskej republiky v okuliároch a s bradou.

Andrew mal pravdu. Asi budú mať naozaj problém s identifikáciou.

Napriek nebezpečiu odhalenia som občas nevydržal. Potreboval som počuť slovenčinu, vidieť tvár z minulého, tak veľmi vzdialeného života.

Keď som potreboval vedieť, čo je doma nového, navštívil som internetovú kaviareň. Bolo to pomerne bezpečné, nepotreboval som žiadny doklad ani kreditnú kartu. A na jednom mieste som sa nikdy nezdržal dlhšie ako pol hodiny. Stačilo stlačiť pár klávesov počítača a mal som pred sebou čerstvé slovenské noviny.

Niekedy som sa dočítal o sebe.

Ale živú slovenčinu na internete nenájdete.

„Ivan?“ Druhý raz v ten deň som počul slovenskú podobu svojho mena. „Čo za dobrý vietor ťa privial teraz v júli? Je tu skoro pusto. Kúpať sa nedá, veď vieš. Tiahnu sardinky.“

„Dlho som nepočul slovenčinu.“

„Nuž, vitaj.“ Usmiala sa.

„Máš tu hostí?“

„Len dvaja teplí z Joburgu a nejaký starší manželský pár. A ešte párik na svadobnej ceste. Prečo?“

„Tí dvaja.“ Hneď som vedel, o kom hovorí. „Ako si prišla na to, že sú teplí?“

„To je predsa jasné!“ Zasmiala sa. „Vraj bratia! Majú spoločnú izbu s manželskou posteľou, sú tu mimo sezóny, a tvária sa ako bratia...“

„Nepodobajú sa?“

„Keby len to! Jeden je Juhoafričan ako repa, ale ten druhý je Európan. Bratia?“

„Sú tu kvôli mne.“ Vysvetlil som jej situáciu.

„Panebože, Ivan!“ Zakryla si ústa dlaňou.

„To je v poriadku. Všetko je v poriadku. Poznáme sa zo Slovenska, a keď som prišiel na návštevu, nemala si prečo pýtať odo mňa doklady. Napokon, už si niekedy od nejakého hosta pýtala preukaz totožnosti?“

„Preboha, nie!“ Zlakla sa predstavy urazeného hosta. „To sa tu jednoducho nerobí.“

„Mrzí ma, že som ťa do toho zatiahol. Kde sú tí dvaja?“

„Sedia na nádvorí.“ Rezignovala.

„Pôjdem sa do izby pripraviť.“ Povzbudivo som sa na ňu usmial. „Len pokoj. O pár dní ma pustia, potom to oslávime.“

Nastavila mi líce na priateľský bozk. Tento slovanský zvyk potomkovia britských kolonizátorov na juhu Afriky a na západnom brehu La Manche nevedia pochopiť. Keď som raz Ingrid navštívil s doktorom Johnstonom, nedokázal skryť šok. A v aute cestou späť do Durbanu sa ma vypytoval na náš vzťah tak nešikovne nenápadne, že som sa nahlas rozosmial, čím som ho dostal do ešte väčších rozpakov.

„Andrew.“ Potláčal som smiech, keď som videl, že je urazený. „Takto sa u nás vítame s priateľmi, ktorých sme pár dní nevideli. Keď prídem s manželkou na návštevu k inému páru, hostiteľka pobozká mňa a hostiteľ moju ženu. Je to úplne prirodzené. Keby si ma posudzoval podľa tohto nevinného pozdravu, mal by som za sebou tisíce dobrodružstiev.“

„Tá tvoja Európa je zvláštne miesto.“ Doktor Andrew Johnston, juhoafrický právnik, očividne premýšľal, či by sa on dokázal adaptovať na život v takej exotickej krajine, ako je Slovensko.

„A, Ivan...“ Podala mi kľúč od izby. „Dávaj na seba pozor.“

Vyšiel som zo sprchy a zapol telefón.

„Tak mám niekoľko noviniek.“ Johann si odkašľal.

„Som samé ucho.“

„Prosím?“ V hlase mal zmätok.

„To sa tak hovorí u nás na Slovensku.“ Predstavil som si, ako by sa tváril, keby počúval rozhovory v niektorej bratislavskej reštaurácii a skoro som sa rozosmial.

„Aha.“ Neznelo to o nič chápavejšie ako predtým.

„Tak počúvam.“ Vyslobodil som ho.

„Je to tak, ako som predpokladal. Na juhoafrickú tajnú službu vyvíjajú tlak ich kolegovia zo Slovenska, Českej republiky a Británie. Vaši kresťanskí demokrati plačú na hrudi všetkým vládam Európskej únie, aby preboha niečo robili, lebo inak prepadnú vo voľbách a celý svet pôjde do pekla. Budú chcieť obísť našu políciu a súdy, a posadiť ťa na najbližšie lietadlo do Európy. Aj s eskortou. Ivan, náš plán síce platí, ale...“

„Toto nie je sranda, Johann.“ Áno! Niečo mi v tom dokonalom systéme nesesedelo!

„Je tam zmätok a nervozita.“ Pokračoval. „Lenže tu u nás jednoducho nemôže napochodovať pár spravodajcov a zatknúť ťa, takže to urobí polícia. Možno ešte dnes. Keby sa do toho nemontovali tamtí, nič by sa nestalo. Slovensko je príliš malé a vzdialené, než aby... Ani Praha by sama nič nedokázala. Vaším sa podaril neuveriteľný ťah. Juhoafrická vláda si nemôže dovoliť povedať silnému štátu Európskej únie nie. Môj zdroj... Netrúfa si predvídať... Videl si ich?“

„Ešte nie. Práve som prišiel.“

„Len pokojne. Tí dvaja len dávajú pozor, aby ťa znova nestratili.“

„Len aby!“ Všetci ma upokojovali, ako dobre funguje v JAR delba moci, ale ja som vedel svoje.

„Čo ti povedal Andrew?“

„Že si mám pripraviť holenie a náhradné prádlo.“

„Urobia to dnes.“ Nadýchol sa. „Ivan, hlavne pokoj. Nesmieš im dať ani najmenšiu zámienku na násilie. Mohlo by sa nám to vymknúť z rúk. Sú strašne nervózni, tlačia na nich z vlády. My tu máme pochopenie pre politických utečencov, ale vláda sa zároveň snaží o čo najlepší vzťahy so zahraničím. Veď vieš, v akej izolácii sme boli celé desaťročia. Takže tu proti sebe stoja dva názory.“

„Ako vždy a všade.“ To nebol humor. Na celej situácii nebola ani štipka srandy.

„Jedni preferujú dobré vzťahy s cudzími službami, druhí trvajú na striktnom dodržiavaní našich zákonov a medzinárodného práva.“

„A tvoj odhad?“ Cítil som, ako sa mi po chrbte spustil pramienok potu, a uvedomil som si, že som dostal krč do prstov, ktorými som drvil slúchadlo.

„Musia rešpektovať zákony.“ Hovoril presvedčivo. „Nemôžeme si dovoliť takýto precedens. Ak ustúpime teraz, čo od nás budú chcieť nabudúce? Gulagy? Politické vraždy? Nie, neverím, že sa niekto opováži v takejto citlivej afére vziať na seba riziko, že...“

„Bodaj by si mal pravdu.“ Skoro ma presvedčil. „Prídeš sem?“

„Nie, ostávam v Pretórii. Aspoň budem mať možnosť niečo urobiť, keby...“

„Dobre.“ Čelo som mal mokré a pot mi stekal do očí. „Tak ti za všetko ďakujem a do skorého videnia.“

„Neboj sa, Ivan. O pár dní budeme sedieť na pláži pri pohárikú juhoafrického vína a pozorovať delfíny.“

Tých dvoch som spoznal okamžite.

Sedeli na nádvorí penziónu, a ak boli bratia, v mojej rodine môžem pokojne stretnúť Indiána a bojovníka kmeňa Zulu. Ten vyšší bol očividne juhoafrický beloch, mal presne ten odtieň pleti, ktorý sa môže získať iba životom

na africkom slnku. Aj jeho kolega bol opálený, ale za to mohlo škvarenie sa na pláži a opalovací krém. Každý Afričan okamžite spozná Európana práve podľa opálenia.

Sadol som si do prúteného kresielka a privrel som oči.

Chlapci sa najprv akoby zlakli a potom prešli do akcie. Pochopil som prirovnanie o slonovi v porceláne. Vyskočili z ležadiel a skoro sa rozbehli ku mne. Cez privreté viečka som pozoroval, kedy sa na scéne objavia policajti.

„Dobrý deň.“ Rozprávať začal Afričan. „Môžeme sa pridať? Je príjemné konečne stretnúť belocha.“

„Nech sa páči.“ Čakal som, čo bude ďalej.

„Ste tu na dovolenke, pane?“ Európan chcel byť tiež aktívny a všetko pokazil. Jeho angličtina prezrádzala dobrú školu, ale rodený Juhoafríčan rozpráva inak. Takže dohľad nad akciou prevzal niekto z Európy. Nevedel som, či je to dobré, alebo zlé.

„Trocha oddychujem. Zavrel som kanceláriu, vypol telefón, a ležím na slnku.“ Baval som sa. „Ani vám by trocha slnka neuškodilo, ste nejaký bledý.“

„Bol som dlhší čas v Európe.“ Rozpačito sa ohradil, asi premýšľal, či som ho naozaj tak ľahko prekukol.

„A to ste už chytili oxfordský akcent?“ Nemohol som odolať malému podpichnutiu.

„Sme z Joburgu.“ Prevzal iniciatívu jeho kolega. „Obchodníci. Tiež si potrebujeme dať na chvíľu pohov. Len práca a...“

„Prajem príjemný pobyt.“ Lenivo som sa poobzeral, kedy už konečne dorazí polícia. Európan si moje správanie vysvetlil inak.

„Dáte si s nami drink?“ Decentne kývol na čiernu čajníčku. „Majú tu vraj skvelé víno.“

„Na slnku nepijem.“ Takže vedia, že nepijem whisky,

ale suché biele. Ak majú za úlohu opiť ma, nuž, narazia. Takýmto chlapcom som ešte pred pár rokmi šéfoval.

Potom mi napadlo, že majú možno inú úlohu.

Nasypať mi niečo do pitia...

Keby ma chceli uniesť pred príchodom polície, mali by menej roboty s omámeným človekom. Ale prečo by to robili, veď ma môžu kedykoľvek prebrať od polície do svojich rúk, pekne zabaleného ako vianočný darček.

Bál som sa len toho, že by títo babráci mohli začať improvizovať na vlastnú päsť, alebo stratiť nervy.

A v slovenskej tlači by sa objavila správa, že som zomrel v zahraničí. Minister spravodlivosti by si vydýchol.

„Dám si diétnu kolu.“ Vzhliadol som na čašníčku. „Prineste mi to, prosím, v uzavretej plechovke.“

„Puntičkár, alebo je to paranoja?“ Afričan bol zaskočený. Alebo sa mi to iba zdalo.

„Žijem v Afrike dva roky, ale naučil som sa, že ak nechcem prežiť týždeň na záchode, musím byť opatrný. Kto vie, čo všetko skrýva tunajšia voda. Dyzentéria nepatrí medzi moje obľúbené choroby.“

„Máte pravdu.“ Jeho kolega znova kývol na čiernu čašníčku. „Aj mne prineste to pivo v uzavretej plechovke, dobre?“

Bavil som sa. Rodák z Johannesburgu... Ale začínal som byť aj nervózny.

Kde do pekla sú tí policajti?

„Dúfam, že nám k tomu plechu prinesú aj sklenené poháre.“

A vtedy som pochopil, o čo im ide!

Hľadajú stotridsatkilového chlapa, a ja vážim necelých deväťdesiat. Doktor Johnston mal pravdu. Nie sú si istí, či som to naozaj ja. A potrebujú niečo na overenie. Z Bratislavy určite dostali moje odtlačky a teraz sa snažia získať nejaké na porovnanie.

Tak to nie chlapci, nebudem vám nič uľahčovať. Naozaj si myslíte, že som amatér? Tak sa trochu pohráme.

Ale potom som si spomenul na slová svojho právnik. Budem teda taký láskavý a vyjdem im trocha v ústrety. Ale budú si to musieť zaslúžiť.

Mal som ešte jeden dôvod. Keby prišli policajti, poviem im svoje pravé meno, okamžite a bez váhania. Ale kým som nepoznal pravé úmysly týchto spravodajských učňov, bolo lepšie nechať ich v neistote.

Overovanie pokračovalo.

„Odfotíte sa s nami? Na pamiatku.“ Európan vytiahol digitálny fotoaparát. Drahá hračka na fotky z dovolenky, ale ako inak poslať bleskovo môj portrét slovenským kamarátom?

„Nerád sa fotografujem.“ Nemal som dôvod byť ochotný. Na súde sa asi budem sťažovať, že urazili moju inteligenciu, keď za mnou poslali tretiu ligu.

Zároveň to mohli pochopiť ako indíciu. Ktorý riaditeľ spravodajskej služby má rád publicitu?

„Len jeden obrázok.“ Nedal sa odbiť. „Tak, aby bol za nami penzión.“

Keď k nám prišla čašníčka, požiadal ju, aby nám urobila skupinový obrázok. Zaregistroval som ďalší africký kontrast. Tučná postaršia černoška, podľa troch rituálnych jaziev na každom líci z kmeňa Xhosa, v kvetovanej zástere pokojne položila podnos s pohármi na stolík a vzala si podávaný fotoaparát. Nepotrebovala návod na obsluhu, priložila prístroj k oku a...

V poslednej chvíli som odvrátil hlavu. Za túto fotku vás, chlapci, nepochvália.

Vrátili sme sa k stolíku ako starí známi.

Čašníčka so zjazvenou tvárou sa pozrela smerom k nám, akoby sa chcela presvedčiť, či niečo nepotrebuje. Pohlád na jej tvár mohol Európana šokovať, ale bo-

la na tom podľa môjho názoru lepšie, než chlapani z jej kmeňa.

Príslušníci Xhosa rituálne mrzačia svoje deti už celé veky. Malým dievčatkám rozrežú každé líce tromi rovnobežnými rezmi tak, že jazvy ostávajú na celý život. A chlapani musia prežiť brutálny obrad obriezky. Úroveň hygieny pri tomto obrade zaručuje, že sa dospelosti dožijú naozaj len tí najodolnejší a najsilnejší.

Keď som dopil kolu, vstal som s pohárom v ruke.

„Pôjdem sa pozrieť na pláž. Vy ostávate?“ Odchádzal som od nich a zabával sa pritom na ich prekvapených tvárach. Potom som pohár postavil na najbližší stolík a zamával som im. Odpovedali s radostným úsmevom.

Neprekvapilo by ma, keby si vypýtali pramienok vlasov. Na pamiatku. A na identifikáciu DNA.

„Nedáte si s nami radšej drink?“ Európan zavolať cez celé nádvorie. „Alebo si idete zaplávať?“

„Preboha, nie!“ Pokrútil som hlavou. „Tiahnu sardinky. Trocha sa prejdem po výbežku okolo lagúny a nadýcham sa vône oceánu.“

Zatváril sa zmätene a jeho africký kolega zodvihol oči k nebu, akoby prosil pánbožka, nech ho toho osla konečne zbaví.

Pozrel som sa mu do očí a s úškrnom som pokrčil pleciami. Rozumel.

O desať minút som bol pri vode.

Práve oproti pahorku, na ktorom stál penzión, vybiehala ďaleko do oceánu úzka skalnatá kosa pevniny, ktorá čiastočne uzatvárala lagúnu. Pomaly som kráčal po pláži smerom k výbežku a potom som sa odrazu obzrel. Moji strážcovia boli asi sto metrov za mnou. Takže ďalší drink im nechutil, radšej ma nechceli spustiť z očí.

Napokon, veď za to dostávali peniaze daňových poplatníkov. Veselo som im zamával.

Do vody by naozaj vliezol iba blázon alebo samovrah s morbidnou fantáziou.

V júli je v Južnej Afrike zimné obdobie a okolo pobrežia tiahnu miliardy sardínií. Pobrežná stráž v tom období siete opravuje siete, chrániace proti žralokom, ale nevie robiť zázraky. Sardinky prilákajú azda všetky žraloky z Indického oceánu, takže siete nemajú šancu odolať a osamelý plavec je pre ne niečo ako spestrenie jedálneho lístka.

Vie to každý, napriek tomu sú na pláži výrazné tabule, zakazujúce kúpanie. Zákaz kontroluje aj polícia a svoju prácu si robí poctivo.

Bol som asi dvesto metrov od penziónu, keď som začul sirénu policajného auta.

Blížilo sa po úzkej ceste s plnou parádou priamo ku mne. Takže je to tu! Tí dvaja asi spustili akciu. Ostal som stáť.

Auto zastalo asi päť metrov odo mňa, vyskočili z neho dvaja uniformovaní černosi a rozbehli sa na pláž. Nehýbal som sa. Pamätal som si Johannovu radu, že ich nesmiem provokovať.

Lenže policajti prebehli okolo mňa a zastali tesne pri vode.

Až vtedy som si uvedomil, že jeden z nich nemá v ruke zbraň, ale megafón. Zodvihol ho k ústam a jeho zosilnený hlas sa rozliehal ponad oceán.

„Okamžite vyjdite z vody!“ Kričal na osamelého surfigistu, čo práve chytil vlnu asi tridsať metrov od brehu. „Opakujem, okamžite vyjdite z vody! Ste zatknutý! Opakujem, vo vlastnom záujme vyjdite na breh! Ty blázon, okolo teba je viac žralokov ako vody. Vylez!“

Sotva sedemnásťročný chlapec poslušne zamieril ku brehu. Policajti ho chytili a naložili do auta. Jeho surf ostal ležať v piesku.

Toho chlapca som si vôbec nevšimol, taký som bol zabratý do myšlienok. Takže keď chce, vie byť juhoafrická polícia veľmi rýchla. Policajti vyštartovali bez toho, aby ma zachytili pohľadom.

K opustenému surfu pristúpil mládenec zo skupinky, ktorá postávala za cestou.

„Ale Freddie je frajer!“ To zakričalo dievča v odstrihnutých džínkach a tenkom tričku, pod ktorým malo už iba seba. „Nikto z vás mu nesiahla ani po...“

„Mám ti dokázať, kto je frajer?“ Chlapec s tvárou plnou akné hrdinsky vystrčil bradu. „Idem tam!“

Pritom, ako vyzeral, mu na zbalenie dievčaťa ostávala naozaj iba samovražedná odvaha. Alebo hlúposť.

„Hej!“ Prebudil sa vo mne poctivý, hoci ilegálny občan. „To vám už úplne šibe? Ak nezmiznete, zavolám políciu.“

Keď chce na Slovensku chlapec zapôsobiť na dievčatá v partii, súťaží v pití piva. Tunajší mládenci si zvolili oveľa bláznivejší spôsob. Preto sa v novinách každý rok objavujú príbehy o obetiach útoku žraloka. Najviac ich je práve medzi mladými surfigistami.

Nuž, iný kraj...

Pomaly som sa vracal do hotela. Ten zážitok mnou otriasol viac, než som čakal. Hoci som presviedčal sám seba, že som konal racionálne a presne podľa Johannovej rady, pravda bola iná.

Ostal som nehybne stáť a čakať, lebo ma paralyzoval strach.

Dva roky som sa neustále obzeral ponad plece. Nevyšiel som na ulicu bez toho, aby som ju predtým nepreškúmal. Srdce mi išlo vyskočiť až do hrdla vždy, keď som zbadal policajnú uniformu.

Ak neďaleko mňa zastalo cudzie auto, hľadal som automaticky únikovú cestu. A teraz pri mne so škripotom

bŕzd zrazu zastali policajti práve vo chvíli, keď som sa pripravoval na zatknutie.

Jedna vec je naplánovať si vlastné zatknutie v klimatizovanej kancelárii môjho právnikovi, a niečo úplne iné je vidieť, ako sa ku mne rúti auto so zapnutou sirénou.

Skúsil som si predstaviť, ako sa udeje skutočné zatknutie.

Vyrúti sa na mňa zásahová jednotka v kevlarových vestách so samopalmi, alebo príde párik nápadne nenápadných pánov a diskkrétne ma natlačí na zadné sedadlo neoznačeného auta?

Alebo majú tí dvaja v penzióne za úlohu trvalé riešenie problému?

Budem si musieť dávať pozor na všetko, čo zjem alebo vypijem. A prvý raz sa na noc zamknem, aby ma ráno nenašli obeseného na vlastnom opasku. Vybraný privolaný lekár by nezistil cudzie zavinenie a šľachetní rytieri u nás doma by konečne mohli spokojne spať.

Lenže tú radosť im neurobím.

Potlačím vypestované návyky a nechám sa zatknúť.

Ak sa dostanem pred súd ako ilegálny imigrant, požiadam o politický azyl. Doktor Johnston predloží doklady, ktoré moju žiadosť podporia, a súd ma ochráni. Ale v tom prípade sa len ťažko vrátim domov.

Politika do trestného práva nepatrí, to vie každý okrem ministra spravodlivosti tam u nás doma. Predvolebná kampan' má mať pravidlá a strana, ktorá tú svoju postaví na zničenie človeka, jeho dobrého mena a budúcnosti, nepatrí do spoločnosti slušných ľudí.

Už nám chýbajú len ľudové súdy ako v Nemecku tridsiatych rokov.

Blížil som sa k stromu, na ktorom bola tlupa makok. Poobzeral som sa okolo seba a naštastie som našiel asi metrový konár. Keď sa ku mne spustili prví prie-

skumníci, rozbehol som sa oproti nim a s hrozivým vrčaním som mával palicou. Pochopili.

Makaky sa vás prestanú báť v okamihu, keď dáte najavo strach. Ak ho dokážete nahnať vy im, dajú pokoj. A nesmiete sa správať ani priateľsky, aj tým v ich očiach dávate najavo, že sa ich bojíte. Potom začnú byť drzé a dotieravé ako – opice.

Pre turistov je to možno spočiatku zaujímavé a zábavné. Až do chvíle, keď vám začnú skákať po hlave a brať všetko, čo nie je priviazané. Potulovali sa v buši, ale rovnako dobre sa cítili aj v osadách a menších mestách. Domáci ich odháňali, pohadzovali im otrávené návnady, alebo chovali nemecké ovčiaky špeciálne na ochranu proti makakom.

Zneprijemňovali ľuďom život, ale do Afriky jednoducho patrili.

Dúfam, že si tí dvaja v hoteli nemyslia, že sa bojím a nezačnú byť dotieraví ako makaky.

Penzión, v ktorom som býval, tu nazývali bed and breakfast. V cene boli teda iba raňajky. Keď som sa, ešte stále otrávený po zážitku s políciou, vrátil do svojej izby, nemal som čas ani na sprchu.

Z kúpeľne ma vytiahlo rázne zaklopanie na dvere.

Takže je to konečne tu! Neprítomnosť polície mi už išla naozaj na nervy. Rýchlo som sa znova obliekol, zdalo sa mi ponižujúce, a tak akosi nepatričné otvoriť policajtom len s osuškou okolo pása. Niekoľkokrát som sa zhlboka nadýchol a išiel som im otvoriť.

Vlastne som sa nemal čoho báť, vrah by prišiel potichu.

Otvoril som dvere, a za nimi na moje prekvapenie nestáli policajti, ale moji známi z nádvorja. Zrejme im niekto z ústredia poradil, aby nechodili v dlhých nohaviciach a košeliach s kravatou, lebo mali na sebe skoro dovolenkové oblečenie.

Vyzerali lepšie, aj keď boli určite jediní na východnom pobreží v dlhých plátených nohaviciach a košeliach s golierom. Nuž, predpisy nepustia a pracovníci takej váženej inštitúcie, ako je spravodajská služba, musia byť za každých okolností upravení.

„Ideme si nájsť nejakú reštauráciu,“ začal Afričan. „Dáme si večeru a nejaký drink. Nejdeš s nami?“

Takže prešiel na ekvivalent tykania. Ak vás v angličtine neoslovia slovom pane a priezviskom, je to familiárne ako naša druhá osoba jednotného čísla. Ale skutočnú lekciiu gramatiky mi dal Európan.

„Ja som Peter a môj braček je Patrik. Tak neváhaj a poď si vyhodit z kopýtko. Trocha to tu rozpumpujeme, čo povieš?“

Nemohol mať lepšie krycie meno. Peter môže byť doma v celej Európe, Amerike, Austrálii aj Afrike. V duchu som mu dal dobrý bod. Ani jeho angličtina už nebola taká prudko britská. Zrejme na ňom jeho kolega tvrdo zapracoval.

„Nemám chuť na jedlo.“ Vôbec som neklamal, od nervozity som mal žalúdok stiahnutý ako päšť. „Ani na pitie. A volám sa William.“

Teraz by mali dať dobrý bod oni mne, aj Williamov je plná Európa.

„Veď si vrael...“

„Že na slnku nepijem. Ešte nezapadlo.“ Ukázal som smerom na západ. „Je mi ľúto, ale necítim sa dobre. Trocha si posedím vonku a pôjdem spať bez večere. Ale prajem vám príjemnú zábavu.“

„No ták!“ Zatiahol, akoby naozaj vyrastal na ulici v Johannesburgu. „To rozchodíš. Nedaj sa prosiť a poď.“

„Možno inokedy.“

„Inokedy už nebude...“

„Peter!“ Afričan už nevydržal. „William nie je O.K., takže si vypijeme na jeho zdravie, ale necháme ho doma, jasné?“

Odkráčali viditeľne sklamaní.

Pomaly som zavrel dvere a po chvíli váhania som zamkol. Toto mohlo byť zaujímavé, pomyslel som si. Zaujímavé a nebezpečné.

Interpolom hľadaný ilegálny imigrant sa zaplietol do bitky v bare a bol dobitý, zastrelený alebo ubodaný na smrť. Toto riešenie by bolo ešte elegantnejšie ako jed v pohári. Doma by novinári na objednávku mohli nakýdať na môj chrbát ďalšiu kopu hnoja.

Zhýralý zločinec vyhľadával pochybnú spoločnosť a tá sa mu stala osudnou. Alebo; osamelý štvanec trávil neveselé večery v baroch, až kým ho nezavraždil miestny ožran.

Nie, pán minister, tak ľahko to nevyriešime.

Zabudol som na sprchu, lebo mi náhle napadla otázka, čo by na moju smrť povedali doma?

Len pred pár dňami som si z internetu stiahol správu od manželky.

Syn oslávil devätnáste narodeniny, úspešne zmaturoval a pôjde študovať do Viedne. Pozdravuje Ťa a drží palce... Dcéra priniesla domov vysvedčenie, samozrejme, s vyznamenaním, do šiestej triedy nastúpi v Kittsee... Je to tak lepšie, začína rozumieť, už nie je malá... Máme sa celkom dobre, ale ako to vlastne je, mať sa v takejto situácii dobre? Chýbaš nám... A ako sa tam ďaleko máš Ty? Chýbame Ti, Ivan?

Veľmi.

Majú to ťažké. Možno ťažšie ako ja. Ako sa môžu cítiť v prostredí, kde vládcovia robia z politických súperov nepriateľov národa a vyvrhelov? Ako vysvetliť dieťaťu, že aj politici, tváriaci sa ako kresťania, v boji o moc zabúdajú na vlastné príkázania, alebo ich menia podľa potreby?

Keď sa snažia prebrať k moci, pokojne ničia celé rodiny. Alebo chránia iba poslušných?

Keď som manželke povedal, že bude o mne počúvať tisíc klamstiev a urážok, povedala, že to chápe a vydrží, ale dá sa to vôbec vydržať?

Aká bude? Akí budeme po mojom návrate? Čítal som štatistiku, podľa ktorej je najvyššie percento rozvodov medzi manželmi, ktorí žili dlhé obdobie oddelene, a potom znova spolu. Námorní kapitáni, profesionálni vojaci, muži pracujúci v zahraničí po skončení misie prídu späť do rodiny, ktorá sa naučila fungovať bez nich.

Lenže toto nie je náš prípad. Vrátim sa domov a... Prinajhoršom budeme znova musieť obrúsiť niekoľko hrán ako pred dvadsiatimi rokmi, keď sme začali spolu žiť.

To zvládneme.

Politickým súperom by som dokázal odpustiť mnoho, tento zápas sa neberie osobne, ale prečo ničia aj všetkých okolo mňa? Premyslená taktika politického boja.

Ako v päťdesiatych rokoch.

Ako by na moju smrť reagovala mama? Ťažko chorá. Nezrádza ju iba telo, má určite vyplakané oči a zlomenú dušu, keď z jedného z jej synov urobili štvanca, len aby národu predhodili niekoho, kto je vraj horší ako oni.

Vedeli, kde som a ako asi žijem, ale to nestačilo. Správy nemohli byť pravidelné ani podrobné. A nemohli nahradiť každodennú prítomnosť otca, syna, manžela.

A otec? Brat? Niesli to chlapsky, ale dokedy sa dá také niečo vydržať?

Aký blízky musí byť človek, aby o ňom jeho blízki nezapochovali?

Spomenul som si na Santiaga v lodke niekde v Golfskom prúde. Hemingway to vystihol presne a dostal jednu z najzaslúženejších Nobelových cien v histórii literatúry. Človeka možno zničiť, ale nie poraziť.

Nuž, ešte ste ma nezničili a práve si šijete z hanby ka-

bát. Keď bude zverejnené rozhodnutie o zamietnutí mojej extradície na Slovensko, vysvetľujte to svojim verným!

Juhoafrický sudca – tajný prívrženec HZDS! To by bol titulok!

Prídu v noci.

Ten zvyk pripisujú Stalinovmu NKVD v tridsiatych rokoch, keď vraždil svojich politických odporcov, ale začal s tým už bývalý trestanec Vidoq, ktorý viedol v Paríži osemdesiatého storočia vojnu proti bývalým kolegom.

Prídu okolo tretej, štvrtej v noci, vyvalia dvere, vyvlečú ma v pyžame z izby a naložia do antona ako nejakého čierneho kriminálnika. Možno to budú nakrúcať na video, aby sa mohli pochváliť, akí sú agilní.

Ale nie, som v Juhoafrickej republike.

Potichu a bez rozruchu ma zobudia a odvezú na policajnú stanicu.

Andrew vie, že ho túto noc zobudí telefón.

Odrazu som si uvedomil, že sedím potme. Kým som sa v myšlienkach túlal po svete, prišla noc, bleskovo ako v Afrike. Slnko sa priblíži k západnému horizontu a potom akoby niekto cvať vypínačom – o niekoľko krátkych minút je tma. Žiadny súmrak, podvečerné šero, jednoducho tma a južné hviezdy.

Spomenul som si na návštevu, ktorú som absolvoval cestou do Umhlanga Rocks.

Zoznámili sme sa na pláži v Durbane. Starec, ale kto by si trúfal odhadnúť vek Indovi po šesťdesiatke? V ten prvý večer sme sa spolu len prechádzali a rozprávali, dvaja úplne odlišní ľudia na brehu oceána. V jeho rečiach bola múdrosť tisícok rokov indickej kultúry a filozofie, cítil som sa pri ňom ako mladík. Bolo neuveriteľné, že mi dokázal rozprávať nové myšlienky tak, akoby som ich v sebe už dávno nosil. Zdali sa mi také jednoduché a výstižné, len ich stačilo sformulovať do viet a potom žiarili ako maják.

Zoznámil som sa aj z jeho rodinou a spoznal som netušený svet. Prežíval som s nimi celé večery a mal som pocit, že do ich spoločenstva patrí odjakživa. Tolku súdržnosť a vzájomnú lásku som nemal šancu vidieť v rodinách afrikánskych ani britských belochov na juhu Afriky.

Ale rozlúčiť som sa chcel iba s ním. Ak ma niekto sledoval, bude to možno vyzeráť ako náhodné stretnutie, takže jeho rodinu neohrozím.

Už z diaľky som videl jeho chudú bielu postavu. Pomaly kráčal po piesku, ako každé sobotné predpoludnie, tvár obrátenú na východ, akoby sa rozprával s nekonečným oceánom, čo niesol meno podľa jeho domoviny.

„Vitaj, Ian.“ Patril k niekoľko málo ľuďom, ktorí ma oslovovali pravým menom, hoci nevedel odkiaľ som a prečo som tak ďaleko od domova.

„Som rád, že som ťa tu našiel, Singh.“ Vykročil som po jeho boku.

„Tu pri vode ma predsa nájdeš každú sobotu.“

„No áno, ale zákon schválnosti...“

„Nikdy som si nezvykol na váš európsky pohľad na svet.“ Usmial sa sám pre seba. „Snažíte sa vysvetliť všetko, ale pritom používate protirečenia, a svet sa predsa riadi sledom príčin a následkov.“

„Viem, že by som mal navštíviť aj tvoj dom, ale...“

„Ja im tvoje pozdravy odovzdám.“ Cítil som, že pochopil dnešné stretnutie ako rozlúčku. „Tak pokračuješ v ceste?“

„Asi ma čaká niekoľko ťažkých dní.“ Nevysvetľoval som mu, o čo ide. Nepotreboval poznať zatykač, aby pochopil stav duše.

„Tvoje ťažké dni sa začali, keď si urobil svoj prvý krok na tejto ceste.“ Pozrel sa odrazu priamo na mňa. „Život je ako zemeguľa, ktorá sa krúti. Raz jej pozeráš do krásnej tváre a raz do zadku. A pri tebe, Ian, pri tebe si aj od-fúkla. Ale krúti sa, Ian.“

„To znie ako poézia.“ Prirovnanie by ma rozosmialo, keby nebolo také výstižné a tvrdé.

„Budem na teba myslieť.“ Položil mi dlaň na plece. „Vydržíš veľa. Odpočín si, nevieš, kedy ti to dovoľia tí, čo ťa naháňajú...“

„Ako vieš...“

„Neviem. Domyslel som si toľko, koľko potrebujem vedieť, aby sme sa mohli rozprávať. Načo viac?“

Mal pravdu. Mal by som si dať sprchu a ísť spať, čaká ma namáhavá noc.

Rozlúčil som sa s priateľom, vyšiel som pred veľký plážový hotel a zaklopal na okienko prvého z dlhého radu taxíkov, aby som sa nechal odviezť do penziónu v Umhlanga Rocks.

Napriek rozhodnutiu čeliť zatknutiu odpočínutý a svieži som nemohol zaspať.

Okolo tretej som sa dokonca obliekol a potme som čakal, kedy konečne zabúcha na moje dvere polícia. Nechcel som ich nechať čakať, kým vyleziem z postele a nahádzem na seba tých pár kúskov oblečenia, čo som si priviezol z Durbanu.

Napokon som asi o piatej konečne zaspal oblečený v kresle.

Nedeľa 14. 7. 2002

Nad Indickým oceánom vychádzalo slnko a ja som večer zabudol na žalúzie. Penzión bol postavený tak, aby mali hostia zo všetkých piatich izieb výhľad na vodu. Včera večer som upokojujúci pohľad na majestátne vlny oceánu nevnímal, hoci som pri okne presedel celé hodiny.

Bol som ako polámaný, po troch hodinách nepokojného spánku ma bolela hlava a cítil som sa, akoby som noc naozaj prežil s mojimi strážcami tancom a pitím.

Takže noc som prebdel zbytočne. Čo by im asi povedali ich nadriadení, ak niekde nablízku čakal zásahový oddiel na ich znamenie, a oni dali prednosť miestnym kráskam a whisky?

Ale to nebol môj problém.

Po prvý raz v ten deň som sa osprchoval. Blízko východného pobrežia Afriky je Madagaskar, najväčší ostrov južnej pologule, a vďaka nemu sa prejavuje v provincii Kwa-Zulu Natal tropické podnebie. Zvyšok Juhoafrickej republiky leží príliš vysoko na juhu. Dni tu boli aj v zimnom období príjemne teplé, hoci v noci teploty klesali až pod dvanásť stupňov.

Nebol som teda spotený z horúčavy tropickej noci. Na príčine bola nervozita. Nerobil som si žiadne ilúzie. Moja fyzická likvidácia bola určite preberaná niekde v chránenej, klimatizovanej kancelárii ako jedna z možných alternatív. Cítil som, že moje putovanie po svete sa končí, a o to viac som myslel na ženu a deti. Kým som nemal žiadnu nádej na skorý návrat, smrť ma vôbec nestrašila. Vnímal som ju ako jednu z udalostí, ktoré sa v ten deň môžu stať. Ale čím bola po tieto dni možnosť mojej likvidácie reálnejšia, tým väčšiu som mal chuť žiť.

Mohol som sa spoliehať iba na to, že nikto v JAR si netrúfne zájsť až tak ďaleko a že odolajú tlaku európskych kolegov.

Ale kde sú potom policajti?

Upokojoval som sa myšlienkou, že priesledy spôsobuje len ich neschopnosť pozitívnej identifikácie. Nikto si nechcel zobrať na triko fiasko, keby po mohutnej spravodajskej operácii zatkli nejakého vylakaného durbanského obchodníka.

Miestna tlač by si schuti zgustla na babrákoch z tajnej služby. Keď som videl, akých odborníkov na mňa nasadili, celkom som im podobné faux pas želal.

Napokon, mohli prísť a slušne sa ma opýtať. Keby dokázali, že sú naozaj od polície, mali by to veľmi jednoducho. Žiadny odpor, žiadne klamstvá. Len pravda a sklonenie sa pod váhou zákona, nič iné som nepotreboval.

Uvedomil som si, že som od sobotného obeda nič nejedol, a tak som sa obliekol a išiel na raňajky.

Bed and breakfast penzión nepodáva jedlá v reštaurácii, v malej jedálni bol pripravený švédsky stôl. Samoobsluha bola dotiahnutá k dokonalosti. Každý hosť si vybral, na čo mal chuť, sám si pripravil hrianky, v termoskách bola káva, mlieko a neodmysliteľný čaj. Ale, na moju veľkú radosť, aj množstvo ovocia.

Zmenu výzoru, ktorá tak miatla mojich prenasledovateľov, som okrem iného dosiahol aj zmenou stravy. A tak som sa, hladný ako vlk, vrhol na mango, ananás, papáju a avokádo a svet začal vyzeráť ako celkom príjemné miesto na život.

Ďakoval som nepochopiteľným okolnostiam, že ma počas raňajok polícia nevyrušila. Bola to jediná chvíľa, keď by ma ich príchod nepotešil.

Po jedle som ostal chvíľu sedieť. Pozoroval som dve černošské pomocníčky, ktoré robili v penzióne úplne všetko. Upratovali, prezliekali posteľnú bielizeň, prali, pripravovali jedlo na raňajky a obsluhovali hostí na nádvorí.

Ale cez deň nosili iba nápoje, raňajkami sa podávanie jedla skončilo. Kým mladšia, štíhla dievčina z kmeňa Zulu upratovala a umývala tú trochu riadu po raňajkách, mohutná matróna z kmeňa Xhosa mala na starosti osobný servis pre hostí.

Raz som sa Ingrid opýtal, či by nebolo lepšie, keby sa hostom venovala africká gazela, a nie tučná starena so zjazvenou tvárou.

„A prečo?“ Hoci pochopila, že žartujem, odpovedala vážne. „Hostia sem chodia kvôli oceánu. A vieš si predstaviť, že by k tej mladej bol drzý nejaký chlap a rozprával pritom po afrikánsky?“

Pochopil som. Afrikánčina bola reč kolonizátorov, nenávidená a zavrhaná všetkými kmeňmi v JAR. Černosi boli ochotní komunikovať iba po anglicky. Najmä po prebratí vlády v krajine černošskou väčšinou.

Otec dievčiny, podľa zvykov kmeňa Zulu, onedlho dohodne v dome svojho budúceho zaťa veno a vyplatí hodnotu dvanástich kráv. To bola cena dievčaťa na vydaj.

Nie každá rodina však chovala kravy, a tak bolo možné tradičnú cenu nahradiť televízorom, chladničkou a iným tovarom, prirodzene v cene – dvanástich kráv.

Vrátil som sa do izby. Znova som skontroloval všetko, čo som potreboval mať so sebou. Nebolo toho veľa, v malej taštičke na opasku som mal zopár juhoafrických randov a toaletné potreby. Zmestil sa mi tam aj jeden kúsok spodnej bielizne.

Viac som nepotreboval. Aby som ukázal dobrú vôľu a ochotu spolupracovať s políciou, plánoval som, že ich zavediem do svojho durbanského bytu a tam si vezmem ostatné potrebné veci.

Napokon, ak sa Andrew Johnston nemýlil, budem preč iba dva týždne.

Hra nervov vrcholila. Obaja tajní odišli na pláž sami, keď sa márne pokúšali zlákať aj mňa. Nemal som dôvod uľahčovať im prácu, takže som odmietol. Nebol to truc, len profesionálna hrdosť. Vlastne som ani nevedel, či naozaj išli, alebo ma sledujú pomedzi žalúzie.

Čím viac odkladali moje zatknutie, tým som bol nepokojnejší. Polícia by možno riskovala obťažovanie nevinného občana, v prípade neúspechu by stačilo ospravedlnenie a otvorené dvere cely.

Bol som v pasci. Moji priatelia to mysleli dobre, ale nechápali, že mojou jedinou účinnou obranou bol pohyb. Nikde som sa nezdržal viac ako pár mesiacov, menil som byty aj mená. Nemohol som si dovoliť naviesť na svoju stopu prenasledovateľov. Už by som neunikol. Nesmeli ani približne tušiť, kde som.

Keď začali monitorovať Ingrid, zľakol som sa, ako blízko ku mne sa dostali, ale potom bol pokoj. Občas prišli čudní hostia z Európy, to však bola len rutina. Ako bývalý riaditeľ SIS som ich opatrenia chápal. Tiež by som dal sledovať čo najširší okruh známych.

Ale teraz som sa im ukázal dobrovoľne a svoju najsilnejšiu zbraň som zahodil. Môžem utekať, ak mám náskok aspoň pol kontinentu, ale so stopovacími psami

priamo za pätami... To už nie je naháňačka, ale naháňanie. A ja nemám ani tušenie, v koho službách sú naháňači a kde sú lovci.

Možno čakajú, že sa naozaj zbalím a zmiznem. Situáciu by oveľa elegantnejšie vyriešili niekde v nekonečnom buši. Juhoafričania sú skvelí lovci, a ja som prežil život v Európe. Toto je pre mňa ešte stále cudzie prostredie. Keby sa pustili za mnou a nechali ma zájsť dosť ďaleko od mesta... Jednoducho by som zmizol z povrchu zeme.

Ešte v osemdesiatych rokoch dvadsiateho storočia sa v JAR zabitie černocho posudzovalo ako priestupok, a biely vrah musel mať nekonečnú smolu, ak dostal pol roka podmenečne, lebo väčšinu prípadov riešili pokutou.

Potomkovia britských kolonizátorov mali obľúbenú zábavu, no-pleased hunting. Vывiezli hlboko do buša desať nahých černocho, potom ich nechali utekať, a dali im džentlmenskú hodinu náskok. Na sekundu presne šesťdesiat minút.

Potom po stope pustili psy. Za nimi išli praví britskí džentlmeni s poľovníckymi puškami na terénnych autách. Pomer sedem mŕtvych ku trom živým černocho sa nepokladal za úspech, ale aspoň bola zábava.

Znova som myslel na rodinu.

Keby mi umožnili žiť v JAR, bola by manželka ochotná odísť zo sveta, v ktorom prežila celý život? Na maličkom Slovensku sa pokladalo za dôkaz lásky, keď sa žena presťahovala za mužom sto kilometrov od rodného mesta.

Je možné, že opustí Európu a presťahuje sa tisíce kilometrov južnejšie, do inej krajiny, inej kultúry?

Prežili sme spolu dosť na takú obeť?

Poznám ju od pätnástich rokov. Celý život. Jednoducho, žena môjho života. Už tie štyri roky odlúčenia bolia, neviem si predstaviť, že by to malo byť navždy.

Ale veď ja sa vrátim. Znova si na seba zvykneme a táto nočná mora sa zmení na spomienky pre vnúčatá.

Bezprávie môže trvať dlho, ale nie večne. Lenže mám v živote dosť času čakať trochu menej ako večne?

Toto všetko sa napokon skončí.

Stačí prežiť.

A čo znamená fakt, že sa moji strážcovia pokojne vybrali na pláž, akoby sa už nebáli, že sa im stratím? Po tom, čo predviedli v noci, by ma to nemalo prekvapiť, ale v spravodajských službách sa nič nestane náhodou. Možno som len nepochopil pravý účel ich okázalého porušenia disciplíny, veď nemohli byť až takí babráci.

Možno už pochopili, že nesledujú nejakého vyplašeného defraudanta, ale bývalého riaditeľa spravodajskej služby, a nasadili na mňa viac ľudí, takže podarení bratia mohli zahrať flamendrov na dovolenke bez obáv, že zmiznem.

Skoro mi ich spoločnosť chýbala. Radšej by som ich mal na očiach.

Sedel som už celé hodiny na nádvorí penziónu. Zimné slnko vyhnalo teplotu na príjemných dvadsaťpäť stupňov, jemný vánok šumel v korunách stromov. Dnes dokonca neprišli ani makaky, takže ma nikto neotravoval.

Penzión sa vyprázdnil, černošky sa venovali každodenným povinnostiam a tých niekoľko zimných hostí odišlo do mesta na obed. Bol som na nádvorí sám.

Pozoroval som ponad strechu jednej z izieb strom v susednej záhrade. Bolo na ňom najmenej päťdesiat vtáčích hniezd. Ich staviteľom je žltó-čierny vták weaver, veľký ako drozd. Po slovensky je to tkáč a meno si naozaj zaslúži. Na konári neúnavne tká priam umelecké dielo. Vchod v tvare rúrky je odspodu, nad ním je objemnejšia časť, samotné hniezdo. Celý výtvar visí z konára na tenkom vlákne.

Tká iba samček. Samička priletí až po dokončení

a hodnotí jeho dielo. Ak sa jej nepáči, nerozčuľuje sa. Jednoducho celé hniezdo odstrihne, a obetavý alebo hlúpy samček začne tkať nové. Ale netuší, či sa mu podarí samičku uspokojiť už na druhý pokus.

Sú medzi nimi aj virtuózi. Pozoroval som samčeka, ktorý mal hotové už tri hniezda pre rôzne samičky, takže si svojou šikovnosťou na strome doslova utkal malý hárem.

Pomaly som zaspával. Po prebdenej noci sa telo hlásilo o svoje práva.

Strhol som sa, keď na nádvorí zastalo auto, ale bola to len nejaká belošká rodinka na dovolenke. Manželka začala okamžite chrliť rozkazy v afrikánčine a manžel nastúpil do nekonečnej služby. Tváril sa, akoby veril, že sa mu raz naozaj podarí urobiť niečo veľké, aby bola jeho stokilová polovička spokojná.

Deti na tretie zakričanie znudene vyliezli z auta a obzerali si penzión ako recidivista dôverne známou budovu väzenia. Asi tu neboli prvý raz a vedeli, že ich čaká nepohodlná prístelka v izbe, určenej pôvodne pre dvoch.

Dovolenka nemusí byť práve výhra.

Napokon, niektoré médiá aj o mne písali, že si pohodlne dovolenkujem niekde v teple, a poslanecký plat mi ide na účet. Bolo to len ďalšie z nehorázných klamstiev, písaných na objednávku.

Keby sa dalo, rád by som si to s pánom redaktorom vymenil a potom by som sa len dlho a schuti smial.

Ženská nestíchla ani na sekundu. Začal som byť zvedavý, kedy sa konečne nadýchne, ale zdalo sa, že má tréning opernej speváčky.

Jej manžela som v duchu hneď pokrstil. Presne takto by vyzeral Mr. Weaver v ľudskej podobe.

Ale aspoň ma zobudili.

Aby si nevšimli, že sa na nich pozerám, zadíval som sa na veľké africké mravce.

Po úzkom chodníčku sa pomaly pohybovala veľká húsenica. Asi tridsať centimetrov za ňou postupovala skupinka dvanástich mravcov. Dva z nich išli kúsok vpredu ako armádny prieskum. Odrazu zacítili húsenicu. Mravce sa rozdelili a predviedli ukážkový obchvat, takže o niekoľko sekúnd bola korisť obklúčená zo všetkých strán. Jeden z mravcov sa k nej priblížil zozadu a zahryzol sa do nej.

Keď sa húsenica začala krútiť a prevracať, aby sa zbavila útočníka, z oboch strán sa do nej zahryzli ďalšie štyri mravce. Ostatné len sledovali boj, s výnimkou dvoch, čo zostali na strážii a pozorovali okolie. Keď sa niektorý z útočníkov unavil, alebo ho húsenica zadlávila, ustúpil o niekoľko centimetrov a na jeho miesto okamžite nastúpil ďalší. Do húsenice nikdy neboli zahryznutí viac než štyria. Vlastne spolu s bojovníkom, ktorý ju od začiatku až do konca držal za zadoček, piati. Ostatní zbierali sily na nový útok.

Pohyby húsenice boli čoraz pomalšie, ako dostávala nové dávky jedu, až napokon znehybnela. Boj netrval dlhšie ako desať minút, potom sa bojovníci zmenili na nosičov a začali ťahať nehybné telo do mraveniska.

Akoby ich riadili z jedného centra. Dokonalú koordináciu by im mohla závidieť každá mocenská inštitúcia. Od okamihu, keď prvý mravec zacítil molekuly pachu húsenice, nemala šancu uniknúť.

Mala vlastne šťastie. Húsenice nerozmýšľajú a nemajú predstavivosť, takže vo chvíli, keď ju začali obkľučovať mravce, necítila strach.

Ale na nádvorí nelovili iba mravce.

Pred bránou zastali dve neoznačené autá a vystúpili z nich traja policajti v civile. Nepotrebovali uniformy, podobali sa svojim kolegom na celom svete. Človek ani nemusel byť spravodajcom, aby ich okamžite spoznal.

Najprv vošli do hotela, asi chceli hovoriť s Ingrid. O minútu vyšli a rozhliadli sa po átriu, jeden z nich podržal pred kolegami nejakú fotografiu a potom sa ako na povel zahľadeli na mňa.

Boli nenápadní ako vianočný stromček v auguste na Zlatých pieskoch, ale konečne prišli!

Spoločne vykročili ku mne.

„Prepáčte, pane.“ Jeden z nich, juhoafrický Ind, ma oslovil s prehnanou zdvorilosťou. „Môžem vám položiť jednu otázku?“

„Ale samozrejme, páni, pýtajte sa.“ Povzbudivo som sa na nich usmial.

„Ste Ivan Lexa zo Slovenskej republiky?“ Tváril sa pritom viac než pochybovačne. Meno Ivan vyslovil ako Ajvn. Snažil sa byť presný, ale nebol ochotný polámať si jazyk.

„Áno!“ Od úľavy som skoro kričal. „Som! Som Ivan Lexa. To je moje pravé meno.“

Neverili mi.

„Môžete nejako dokázať svoju totožnosť?“ Prehovoril druhý, ktorý podľa toho, ako sa naňho pozreli jeho kolegovia, velil zásahu.

„A vy?“ Odrazu som zneistel. Čo ak ma chce tajná služba dostať z penziónu skôr, ako príde polícia?

Všetci traja naraz vytiahli preukazy Polície Juhoafrickej republiky. Takže predsa prišli!

„Som poručík Mostert a toto sú moji kolegovia.“ Ukázal palcom cez plece. „Získali sme informáciu, že sa na území Juhoafrickej republiky zdržiavate ilegálne. Okrem toho na vás Interpol vydal medzinárodný zatykač. Ste ochotný ísť s nami dobrovoľne?“

„Samozrejme, páni. Bez problémov. Som pripravený.“ Vyskočil som netrpezlivo z kresielka.

„Chcete si z izby vziať nejaké osobné veci?“

„Nie, mám všetko pri sebe.“ Ukázal som na malú taštičku na opasku.

Nastavil som pred seba obe ruky.

„Je to nutné?“ Afrikánc sa usmial. „Vyzeráte, akoby ste nás čakali.“

„Nuž, vo dne, v noci, už dlhé mesiace.“

„Odkiaľ ste prišli na územie republiky?“ Ind začal iniciatívne s výsluchom už cestou k autám.

„Zabudli ste mi prečítať moje práva, alebo sa mýlim?“

„Nie ste zatknutý.“ Pán Mostert sa zamračil. „Zatiaľ.“

„Takže môžem kedykoľvek...“

„Nemôžete.“

„Ale trvalo vám to, kým ste sa rozhýbali.“ Mal som vlastne celkom dobrú náladu, všetko išlo podľa plánu.

„Prosím?“ Poručík sa na mňa nechápavo pozrel.

„No, som tu už odvčera a...“

„Dnes sme dostali telefonické udanie, že v tom penzióne býva nelegálny imigrant.“ Policajt rázne ukončil moje špekulácie. Vtedy zapípal jeho mobilný telefón.

„Mostert!“ Vyštekol, ale okamžite zmäkol, keď počul hlas na druhej strane. „Áno, pane! Máme ho, pane. Nie, nekládol odpor, pane. Rozumiem, pane. A za čo ho teda máme zatkať... Áno, pane. Nie, pane. Samozrejme, chápem, pane. Nie, nebude to problém, pane.“

„Šéf?“ Chápavo som sa usmial.

„Musíš byť veľké zviera, kamarát.“ Indický policajt uznanlivo kýval hlavou. „Keď sa o teba zaujímajú až z Pretórie. Veľké zviera.“

„Bolo by dobré, keby ste nám povedali, kam vás máme zaviezť, ak si chcete vziať nejaké osobné veci.“ Poručík Mostert prevzal opäť velenie.

„Samozrejme.“ Bol som rád, že to nadhodil. „Durban, North Beach Widermere 78. A keď už máte v ruke ten telefón, rád by som zavolať svojmu právnikovi.“

„Neskôr.“ Poručík sa zadíval z okna.

„Viem, že ste povinní okamžite mi umožniť spojenie s právnikom.“ Toto sa mi vôbec nepáčilo.

„Povedal som, neskôr!“ Začal byť netrpezlivý. „Zatiaľ nie ste zatknutý.“

„Tak prečo sa s vami veziem v jednom aute?“

„Dobre ma počúvaj!“ Zadíval sa mi do očí. „Toto nie je jednoduchá situácia, a my vôbec nemáme radosť z toho, že páni z Pretórie chytajú žeravé uhličky našimi rukami. Tak nám to nerob ešte ťažšie, aj my ti to uľahčíme, v medziach možností.“

„Mám ešte jednu prosbu.“

„Počúvam.“

„Už sme skoro pri mojom dome.“ Odkašľal som si. „Pozývam vás hore ako svojich hostí. Susedia nemusia vedieť, že ma priviezla polícia a že som zatknutý.“

„Nie si zatknutý.“ Automaticky zopakoval nepríjemnú správu. „Ale súhlasím.“

A tak sme do môjho bytu prišli vedno a s úsmevom ako starí priatelia.

„Tak si pobal, čo potrebuješ.“ Policajti zatiaľ prehliadali všetky miestnosti, ale nijako netajili, že je to len formalita.

„Dúfam, že budeš vraviť pravdu,“ obrátil sa ku mne Mostert. „Máš tu niekde ukrytú nejakú zbraň?“

„Preboha, nie!“ Zahral som úprimnú hrôzu. „Načo by mi bola? Nie som nejaký mafián na úteku. Skryl som sa vo vašej krajine z politických dôvodov.“

„Bývaš tu dlho?“

„Šesť týždňov,“ odpovedal som skôr, než som si uvedomil, že mám mlčať. Žiadne informácie okrem mena.

„Ako si...“ Snažil sa pokračovať vo výsluchu, ale už som bol pripravený.

„Nebudem odpovedať na vaše otázky, kým sa neporadím so svojím právnikom.“

„Vieme o tebe dost na to, aby...“

„Tak ma už konečne zatknite.“ Pripomenul som mu dôvod nášho stretnutia

„Neskôr.“

Medzitým som dokončil balenie. Nebolo toho veľa, s veľkými kuframi sa zle uteká. Vzal som si hlavne spodnú bielizeň a hygienické potreby, pár kníh, perá a dva zošity a niekoľko ďalších drobností. Netrvalo mi to ani päť minút.

„Dovolíš?“ Ind mi vzal tašku z ruky, rozopol ju a zbežne si prezrel obsah. „Je to tvoj majetok, len sa musím presvedčiť, či nemáš zbraň.“

„Pochopiteľne, to je O.K.“ Musel som ich povzbudiť, veď plnili plán, o ktorom ani netušili, že existuje.

„Tak podme.“ Nečakane sa ozval tretí policajt. Až dosiaľ všetko len mlčky pozoroval.

Znova sme nastúpili do auta a vyrazili sme.

„Kam vlastne ideme?“ Rástol vo mne nepokoj. Mlčanlivý policajt, nechota zatknúť ma, tajomný telefonát neznámeho šéfa... Predstavoval som si to inak. Toto nebola štandardná policajná akcia.

„Predsa k nám, na políciu.“ Poručík sa zatváril nechápavo. „Čo si si myslel?“

„Tak ma konečne zatknite, aspoň pre pokoj mojej duše.“

„Všetko má svoj čas.“

„A pravidlá...“ Doplnil som ho.

„Keby si dodržiaval pravidlá, na ktoré sa odvolávaš, bol by si na území Juhoafrickej republiky legálne a s platným vízom, takže ma nepoučuj.“

„Prepáčte.“ Nepáčilo sa mi to. „Nechcete ma zatknúť, hoci máte až dva dôvody, neprečítali ste mi moje práva, nedovolili ste mi spojiť sa s mojím právnikom...“

„Všetko má svoj čas.“ Zopakoval, a potom už nepadlo ani slovo.

Na policajnej stanici sme sa nezdržali dlho. Poručík Mostert celý čas telefonoval. Obrátil sa ku mne chrptom a rozprával veľmi rýchlo, takže som toho veľa nezachytil, ale stačilo to. Volal na štyri rôzne čísla, a hoci sa snažil skrývať predou intonáciu, mal chvíľami priam podlízavý hlas.

Očividne niekomu podával hlásenie a žiadal ďalšie pokyny. Z pohľadov, ktoré si občas vymenil s indickým policajtom Pandayom, som vycítil, že sa mu celá situácia nepáči. Ale potom sa kradmo pozrel smerom k tretiemu, mlčanlivému policajtovi, a pokorne pokračoval v telefonáte.

Ten chlap nebol jeho podriadený.

Pri poslednom hovore sa zdalo, že mu dochádza trpezlivosť a dokonca zvýšil hlas. Potom nahnevane podal slúchadlo tajomnému kolegovi. Ten najprv chvíľu počúval, potom pokojne odpovedal rýchlou afrikánčinou.

Samozrejme, nerozumel som ani slovo.

Pomaly položil telefón a obrátil sa na Mosterta. Ten len prikývol.

„Tak ideme ďalej.“ Poručík sa vyhýbal môjmu pohľadu, len pokynul k dverám.

„Nejdem.“ Inštinkt mi hovoril, že niečo nie je v poriadku.

„Nerob problémy,“ oboril sa na mňa netrpezlivo.

„Mám ich dost aj bez toho.“

„Zatknite ma, poučte ma o mojich právach a dajte mi telefón.“ Nepohol som sa. „Mám právo na advokáta.“

„Vstaň a vypadni.“ Tretí odrazu skríkol, prvýkrát od môjho zadržania. „Mám ťa dopraviť do... To je jedno, kam, a dostanem ťa tam, hoci po kúskoch. Hovorím jasne?“

Znova ma naložili do auta a mlčky sme sa viezli. Keď sme prichádzali k mestu, uvidel som tabuľu Vitajte v Malvern.

Čakala na mňa ďalšia policajná stanica. Najprv ma priviedli do prízemnej budovy z neomietnutých tvárnic. Usadili ma za stôl a poručík Mostert pred mňa položil papier.

„Prečítaj si to.“ Jeho vystupovanie sa zmenilo, akoby mu niekto za mňa vyčistil žalúdok. „Je to poučenie o tvojich právach.“

„Píše sa tu, že mám právo neodkladne sa spojiť s advokátom!“ Zodvihol som dokument, aby si mohol tú pasáž prečítať.

„Nepoučuj ma!“ Vyskočil. „Viem dobre, čo sa tam píše.“

„A máte ma informovať, na základe akého zatykača som bol zatknutý. A presne identifikovať policajnú jednotku, v ktorej pracujete. A...“

„Som poručík Mostert, toto je seržant Panday.“ Spustil úradne. „Sme príslušníkmi špecializovanej zložky Polície Juhoafrickej republiky pre boj so závažnou kriminalitou, a zadržali sme ťa na základe udania, že sa na území JAR zdržiavaš ilegálne a že na teba Interpol vydal medzinárodný zatykač. Stačí?“

„Ste traja,“ pripomenul som mu.

„Tento pán je len pozorovateľ.“ Očividne sa hneval, že ho nútím klamať. „Nemusí ťa zaujímať.“

„Zaujímam ma každý ozbrojený človek, ak je so mnou v jednej miestnosti.“ Hlavne pred makakmi neukázať strach.

„Nebuď taký múdry, nepomôžeš si tým.“

„Ešte sa tu píše, že som bol zatknutý o osemnásť hodín dvadsiatej minúte.“ Prekvapene som si znova prečítal ten odsek. „Ale vy ste predsa prišli okolo druhej!“

„O druhej sme sa len kontaktovali, k zatknutiu neprišlo.“

„Tak ma konečne zatknite a budeme všetci spokojní.“ Usmial som sa naňho.

„Príkaz na zadržanie sme dostali priamo z Pretórie.“ Mostert pokračoval, ako keby som ho vôbec neprerušil. „Aj s presnými pokynmi, ako s tebou zaobchádzať.“

„Tak ma zat...“

„Tak dost!“ Vzal do ruky papier a pripísal naň, že ma zadržali ako ilegálneho imigranta. Aspoň malé víťazstvo ma potešilo.

Asi sme všetci strácali nervy. Sebe som sa nečudoval, ale prečo oni?

Kým sme sa dohadovali, zotmelo sa.

„Teraz ťa umiestnime do cely.“ Uzavrel márnú debatu. „Uvidíme sa zajtra.“

Otvoril dvere a zavola do chodby nejaké meno. Skoro okamžite pribehol čierny uniformovaný policajt a postavil sa do pozornosti.

„Tento väzeň,“ Mostert ukázal na mňa, akoby nás tam bolo viac. „Tento pán ostane na noc v cele. Pripravíš mu samostatnú, dáš mu najesť, nech sa umyje a oddýchne si. A neber to na ľahkú váhu, majú o neho záujem priamo z Pretórie. Je to veľmi dôležitý muž a ty mi za neho ručíš hlavou. Rozumel si? Zopakuj moje príkazy!“

„Samostatná cela, pokoj, večera a sprcha.“ Policajt odrapotal pokyny a potom sa zháčil. „Samostatná cela? To sme tu ešte nemali.“

„Ani takého dôležitého človeka si tu ešte nemal, tak nečum a pohni sa!“

Čakal som väzenie, ale Afrika ma znova prekvapila.

Viedli ma okolo obyčajných betónových garáží, aké sa dajú zodvihnúť, naložiť na auto a odviezť preč. Garáže mali namiesto plechových dverí oceľové mreže a v každej z nich sa tlačilo najmenej dvadsať černochovo.

Prišli sme na koniec radu a zahli doľava. Bokom od ostatných tu stála ešte jedna cela, tiež plná čiernych delikventov.

Prirodzene, žiadnych som nevidel. V cele bola smolovo čierna tma. Bolo zvláštne počuť dych a mrmlanie mnohých ľudí, a nič pritom nevidieť. Vlastne predsa len niečo vidieť bolo. Taký zážitok nemôže opísať žiadny európsky dozorca.

V cele som videl oči. Dvadsať párov bielych očí, žiariacich a žmurkajúcich v absolútnej tme. Mal som pocit, ako keby som sa pozeral na kreslenú rozprávku. Čierni muži v čiernej tme a svetielka, umocnené ich zvedavosťou.

Všetci sa, prirodzene, pozerali na votrelca, kvôli ktorému ich začali policajti vyháňať z cely. Až vtedy som začal rozoznávať za žmurkajúcimi svetielkami ľudské postavy.

„Počkajte chvíľu, pane.“ Zastavil ma eskortujúci policajt. „Len vyháďeme staré deky a vyčistíme to tu. Tá háveď si so sebou všade nosí blchy, vši a ktovie čo ešte. Hneď si budete môcť odpočinúť.“

„Ste láskavý.“ Ocenil som jeho zdvorilosť. Z taštičky na opasku som vytiahol sto randov. „Ak mi niekde zoženiete cigarety, zvyšok bude váš.“

„Pokúsim sa, pane.“ Bankovka zmizla. „Ale až keď budete v bezpečí za mrežami. Boss povedal, že ak na vás nedám pozor, stiahne zo mňa kožu a telo hodí krokodíлом.“

„Počkám.“

„Musíte byť veľmi dôležitý, pane, keď sa boss postavil do pozornosti pred tým nafúkancom z Durbanu. Zvyčajne takých frajerov rýchlo vráti do reality. Vlastne som ho ešte nevidel stáť v pozore pred belochoom...“

„Som veľmi dôležitý a všetci sa ma strašne boja, tak mi prines tie cigarety.“

„O minútku som späť.“

Ani túto noc som sa nevyspal.

Pondelok 15. 7. 2002

Mal som za sebou už druhú ťažkú noc.

Černošskí policajti sa ma mňa chodili pozerat ako na cirkusovú atrakciu. Najprv sa prišiel náčelník stanice presvedčiť, či je všetko v poriadku.

„Je všetko O.K., pane?“ Vedel by som si ho predstaviť ako sluhu v starom koloniálnom dome.

„Ďakujem za opýtanie.“ Trpko som sa usmial. „Sedím v policajnej cele, hoci nie som zatknutý, som smädný a hladný, a za sto randov som si kúpil štyri cigarety. Ale inak je všetko v najlepšom poriadku.“

Náčelník sa obrátil na strážnika, ktorý ho sprevádzal, a začal naňho kričať. Používal nárečie kmeňa Zulu alebo Xhosa, ale podobajú sa tak, že som nebol schopný rozoznať, ktorí bojovníci ma vlastne tak hrdinsky strážia. Podľa toho, ako sa strážnik pod prívalom slov zmenšoval a ako jeho čierna tvár popolavela, dostával zdvorilú žiadosť o lepšiu starostlivosť o prominentného hosta.

Náhle sa obrátil a ušiel.

„Povedal som svojim ľuďom, aby sa o vás lepšie stara-

li.“ Šéf potvrdil moje dohady. „Musíte byť veľmi dôležitý človek, lebo z Pretórie mi volali už aspoň stokrát, či ste v poriadku a či ste neušli. Nechystáte sa ujsť, však nie, boss?“

„Nebudem vám predsa robiť problémy.“ Ubezpečil som ho. „Ostávam.“

„Ste veľmi milý človek.“ Vydýchol si. „Problémy? Keby ste čo len nachladli, prevelili by ma niekde na Cape Seal hore na juhu, preboha!“

Medzitým sa vrátil vystrašený strážnik. Niesol mi niekoľko balíčkov cigariet, minerálku v PET fľaši a obrovský hamburger. Chcel mi to podať cez mreže, ale náčelník ho zahriakol, odomkol silnú zámku, a podal mi celý balík priamo do rúk.

Potom ustúpil za mreže a s ospravedlnením ich znova zamkol.

„Keď sa najete a osviežite, boss,“ začal nesmelo, „chcel by som vás o niečo poprosiť.“

„Splnené dopredu!“ Cigarety a jedlo mi trocha zdvihli náladu, skoro by som sa na svojej situácii bavil, keby nebola taká vážna a nečakaná.

„Vy nie ste len imigrant.“ Bolo to z jeho strany veľké odhalenie. „A nie ste ani nejaký Interpolom hľadaný zločinec. Za tým musí byť niečo viac, keď sa o vás tí z Pretórie tak dojemne starajú. Smiem vás požiadať, aby ste sa so mnou odfotili? Možno sa dočítam v novinách, že som tu hostil nejakého veľkého bossa z Európy, tak aby som mal pamiatku.“

„Ale samozrejme!“ Toto už nebol nešikovný pokus získať moju snímku pre identifikáciu. Obyčajný policajt vycítil, že sa tu robí niečo veľmi zvláštne, a možno chcel mať dôkaz, že v jeho rukách som bol ešte živý a zdravý.

Nebol to dobrý pocit.

Títo ľudia cítili, že niečo nie je v poriadku. Báli sa neposlúchnuť príkazy priamo z vládnych kruhov, ale videli,

že sa nehrá podľa pravidiel. Policajt v krajine s takou obrovskou kriminalitou ako v JAR už musel vidieť a prežiť veľa zvláštnych vecí a určite si vypestoval odpor a opatrnosť vo vzťahu k zločincovi.

Ale so mnou sa chcel fotografovať a oslovoval ma boss. Toto oslovenie juhoafrického černoši po prevzatí moci úplne vyčiarkli zo slovníka, takže teraz to bol prejav úcty priam gigantických rozmerov.

Navrhol som mu, aby sme sa odfotili ešte predtým, ako sa najem, aby nemusel čakať, a vyslúžil som si ďalšiu vlnu sympatií. Náčelník podal malý japonský fotoaparát strážnikovi a znova odomkol mrežu.

„Vojdem k vám dnu, aby bolo vidieť, že sme za mrežami.“ Vysvetľoval mi svoje aranžmán. „Keď môžete byť v cele vy, môže tam byť hocikto, trebárs aj policajtný náčelník.“

Tentoraz dojal on mňa.

Až do tretej do rána sa na mňa chodili striedavo pozerať ďalší černošskí policajtní dôstojníci, akoby netušili, že by som mohol potrebovať spánok.

Mostert a Panday očividne v noci spali, lebo po mňa prišli už o pol ôsmej.

Náčelník mi našťastie už o siedmej osobne priniesol ovocie, o ktoré som ho požiadal na raňajky. Odvykol som si od ťažkých jedál a večerný hamburger mi ešte stále ležal v žalúdku.

Dokonca zdržal oboch policajtov, kým som sa poumýšľal v budove veliteľstva, takže som pred nich mohol predstúpiť čistý a najedený.

„Zdá sa, že ti ide starostlivosť štátu k duhu.“ Mostert sa unaveno usmial.

„Afričania sú pohostinní skoro ako Slováci.“ Žartoval som, hoci som bol unavený a napätý. Pokúšal som sa od-

hadnúť ďalší vývin situácie, ale možností bolo toľko, že mi neostávalo nič iné, len nechať sa prekvapiť.

„Je všetko v poriadku?“ Pantay sa pritom pozrel na náčelníka. „Nič ste mu neukradli?“

„No dovoľte!“ Policajt sa právom urazil. „Hostí neokrádame.“

„To nie je hosť, ale väzeň,“ opravil ho Mostert.

„Ktovie, ako to vlastne je.“ Náčelník si dovoľil malú vzburu, napokon, zákony neporušil on, ale jeho nadriadení.

„To nie je tvoja starosť! A radím ti, zabudni, čo sa tu dnes v noci dialo.“

„A čo že ste dnes iba dvaja?“ Obzeral som sa po ich tajnom kolegovi.

„To stačí.“ Mostert mi kývol, aby som išiel za ním.

Odmietol som pomoc strážnika a sám som vzal do ruky cestovnú tašku so svojím majetkom.

„Zbohom, boss. A držte sa.“ Čierny náčelník polície mi chcel podať ruku, potom sa zháčil pri pohľade na Mosterta.

„Nesnažte sa ma dojať!“ Mostert bol očividne netrpezlivý a lúčenie mu bolo trápne.

Naložili ma do auta a vyrazili sme znova na cestu.

„Kam ma veziete?“ Mal som právo vedieť to.

„Späť do Durbanu.“ Panday šoféroval a Mostert sedel vzadu pri mne. Siahol do vrečka a vybral mobilný telefón: „Môžeš zavolať svojmu právnikovi.“

„Ahoj, Andrew!“ Spustil som, len čo sa mi ozval. „Zatkli ma včera poobede. Vlastne nezatkli, len ma zobrali so sebou. Nedovolili mi spojiť sa s tebou, nepovedali mi, na akom základe ma zadržali, vozia ma od čerta k diablu...“

„Tak to by mohlo stačiť!“ Mostert mi vzal telefón a priložil si ho k uchu: „Pán Johnston? Poručík Mostert, polícia. Áno, viem. Samozrejme sa môžete sťažovať, pane.“

Nie, nerobili sme žiadne úkony, ktoré by si vyžadovali vašu prítomnosť. Informujeme vás neskoro, lebo sme si museli overiť totožnosť podozrivého. Nie, nemáme problémy, ale nejaký hlupák v Európe do zatykača napísal, že váži skoro tristo libier, má bradu a okuliare. Tak nás chápte. Samozrejme, môžete prísť za svojim klientom! Vezieme ho na oddelenie ministerstva vnútra v Durbane. Poznáte adresu? Výborne. Nie, nemusíte sa ponáhľať, budeme tam asi o dve hodiny. Koniec.“

Ale pred budovou Department of Home Affairs sme zastali už po pol hodine.

Mostert s Pandayom ma zaviedli do kancelárie na treťom poschodí, potom odišli a nechali ma samého. Po minúte vstúpil nejaký úradník.

„Dobrý deň, pán Lexa.“ Kývol hlavou smerom ku stoličke, a tak som si sadol. „Som Anthony, úradník mini...“

„Anthony a ďalej?“ Vedel som, že je jeho povinnosťou predstaviť sa mi plným menom.

„To predsa stačí.“ Rozladilo ho to.

„Už prišiel doktor Johnston?“

„Nie. Asi ho niečo zdržalo.“

„Mostert ho oklamal!“ Nemal som chuť tváriť sa až tak pokorne, aby som nechal so sebou zametať. „Povedal, že tu budeme až o dve hodiny:“

„Chybný odhad, to sa stáva.“ Položil predo mňa nejaké papiere. „Podpíšte to, pane.“

„Bez porady so svojím advokátom nie som ochotný čokoľvek podpisovať.“ Ani som sa na papiere nepozrel.

„Dobre. Vezmeme vám odtlačky prstov.“

„Bez porady so svojím advokátom nie som ochotný podstúpiť akékoľvek úkony, súvisiace s mojim zadržaním.“

„Dobre. Počkáme.“ Pohodlne sa oprel a otvorene si ma prezeral. Ak chcel hru nervov, darila sa mu.

Na stole začal rinčať typický úradný telefón. Anthony sa naň vrhol a chvíľu počúval. Potom vstal.

„Idem na chvíľu vedľa, zatiaľ vás bude strážiť policajt, tak žiadne hlúposti.“

Mlčanlivý černocho vo vypasovanej uniforme ostal stáť pri dverách a odtiaľ sa zadíval na okno oproti. Nevenoval mi ani pohľad.

Anthony sa nevrátil sám. Za ním vstúpil Andrew Johnston a doktor Harrison. Bol to juhoafrický štátny advokát. Boj sa asi zostruje, keď si Andrew potreboval priviesť posily.

„Chceme byť s klientom sami.“ Harrison sa na Anthonyho ani nepozrel, len kývol k dverám.

„Samozrejme.“ Úradník premohol chuť ukloniť sa, kývol uniformovanému policajtovi a spolu vyšli von z miestnosti.

Štátny advokát v Juhoafrickej republike je v úplne inom postavení ako u nás. Je platený štátom, a ako štátny úradník stojí na rebríčku mocenských orgánov neporovnateľne vyššie ako policajt. Nedovolí si mu protirečiť ani minister vnútra a štátny zástupca ho pokladá prinajmenšom za rovnocenného partnera. Kým Andrew Johnston bol lawyer, teda právnik, doktor Harrison ako štátny advokát mal právo vyjednávať na súde a postaviť do pozornosti aj policajného riaditeľa. Právnik mohol zastupovať záujmy svojho klienta, ale na súdnom pojednávaní sa mohol zúčastniť iba prostredníctvom advokáta.

„Si v poriadku?“ Andrew nezaprel, že nie som iba klient. „Ako s tebou zaobchádzajú? Potrebuješ niečo?“

Mal som pocit, že sa situácia vracia do normálnych kolají. Konečne tu bol Andrew, takže mi už nehrozia žiadne prechmaty polície ani tajnej služby.

„Som O.K.“ Vydýchol som si. „Chlapci sa snažili, ale držal som sa tvojich rád. Nepovedal som nič.“

„To je dobre.“ Andrew napriek tomu, čo hovoril, vyzeral znepokojene. „Dali ti niečo podpísať?“

„Poučenie o právach.“ Vytiahol som ten papier. „Pozri, Mostert tu pripísal, že ma zadržali ako ilegálneho imigranta. Takže sa to rozbehlo.“

„Ešte nie.“ Neuspokojilo ho to. „Zatiaľ si len podozrivý, nie zatknutý. Videl si zatykač?“

„Nie.“ Strácal som pokoj.

„Je to nejaké čudné.“ Andrew čítal poučenie. „Podľa zákona ťa mali zatknúť a predviesť pred sudcu. Medzitým mali informovať mňa. Nič z toho neurobili. Plynie im zákonná lehota, ale oni sa vôbec neponáhľajú. Prečo?“

„Ty si právnik,“ podpichol som ho. „A tunajší.“

„Nerozumiem tomu. A ty, George?“ Obrátil sa na kolegu.

„Hrajú hru a my nepoznáme pravidlá.“ Pozerali na seba úplne bezradne.

„V každom prípade porušujú zákony a sudca im to zrúta.“ Andrew konečne našiel niečo pozitívne. „Vlastne nám nahrávajú, máme ďalší bod k dobru, keď predstúpime pred sudcu.“

„Ak predstúpime pred nejakého sudcu.“ Inštinkt mi vravel, že nepochopiteľné správanie polície má presný cieľ.

„Predstúpime!“ George automaticky obhajoval dokonalosť britského práva v juhoafrickej podobe. „Ani predseda vlády by si nedovolil spochybniť autoritu súdu. Naši milí policajti sú nesporne odvážni, ale nie sú samovrahovia.“

„Máme málo času.“ Andrew ukončil akademickú debatu. „Ten úradník mi povedal, že majú na teba aj medzinárodný zatykač. Možno sa nerozhodli, čo použijú. Ak ťa zatknú na jeho základe, musíme predložiť súdu všetky dokumenty, tak ako sme o tom hovorili v sobotu.“

„Máš ich predsa pokope, nie?“ Ostal som prekvapený.

„Nechcem, aby si sudca myslel, že sme tvoje zatknutie naplánovali. Musí to vyzeráť ako prekvapenie, takže

si sa nemohol pripraviť a dať všetky papiere svojmu právnikovi. Mohli by ma napadnúť za to, že som kryl ilegálneho imigranta.“

„Rozumiem.“ Otvoril som cestovnú tašku, čo som mal položenú pri nohách, a znova som sa vystrel. „Práve som ti ich všetky odovzdal, dobre?“

„Tú tašku ti nekontrolovali?“ Nestačilo mu to. „Nerobili zoznam vecí, ktoré v nej máš?“

„Prezreli ju len veľmi zbežne.“ Uistil som ho. „Hľadali zbrane alebo drogy.“

„Takže to máme vyriešené.“ Vydýchol si. „Teraz sa dohodneme s políciou na ďalšom postupe a...“

„Takže už to bude v poriadku?“ Potreboval som počuť nejaké povzbudenie.

„Myslím, že áno. Upozorníme ich, že sa obraciame na súd, takže to už nie je ich súkromná vec. Neboj sa, to ich udrží pri zemi.“

„Tak môžeme pokračovať, nie?“ Bol som unavený. „Už ma tá turistika po celom východe krajiny prestáva baviť.“

Doktor Harrison otvoril dvere na chodbu a dnu ako na povel vošiel Anthony aj so seržantom Pandayom.

„Takže...“ Harrison si odkašľal a spustil niečo, za čo by ho slovenskí policajti vysmiali alebo zmlátili. „Očakávam vysvetlenie, páni. A verte mi, že o ňom budem podrobne informovať súd.“

„Tu niet čo vysvetľovať.“ Anthony sa pokúsil pôsobiť autoritatívne, ale ani imigračný úradník nemá proti advokátovi šancu.

„Tak mi odpovedajte na jednoduché otázky, dobre?“ George sa očividne dostával do obrátok. „Ako to, že ste nášho klienta nepočuli o jeho právach? Ako to, že ste mu neumožnili kontakt s nami? Ako to, že ste ho nezatkli...“

„Zatkli!“

„Na základe čoho?“

„Máme tu medzinárodný zatykač, vydaný Interpolom!“ Znelo to víťazne, lebo Anthony ešte nechápal, do čoho práve stúpil.

„Výborne!“ Andrew dovolil Georgeovi Harrisonovi krátky oddych a prevzal iniciatívu. „Takže teraz nášho klienta dopravíte pred sudcu. Ten bude rozhodovať o jeho extradícii a zatiaľ ho ponechá vo väzbe, alebo ho pustí na kauciu. Páni, nechápem, prečo ste robili také manévry a nepovedali to hneď.“

„Mohli ste si ušetriť námahu, páni.“ Pokračoval pre zmenu George ako pri krížovom výsluchu. „Zhodou okolností mi náš klient práve pred chvíľou umožnil prečítať si ten papier. Keďže je pre vecné a formálne chyby neplatný, žiadam, aby ste nášho klienta zverili nám.“

Až vtedy si imigračný úradník uvedomil dosah toho, čo povedal, a pochopil, čo smrdí.

„Váš klient bol predsa riadne zatknutý na základe imigračných zákonov Juhoafrickej republiky, takže nechápem...“ Anthony sa naozaj snažil.

„Pred minútou ste vraveli...“

„Zmiatli ste ma!“

„Takto sa nikam nedostaneme.“ Andrew sa postavil spoza stola, akoby chcel mať výškovú prevahu. „Upozorňujem vás, že všetko, čo sa dialo s naším klientom, poukazuje na sústavné porušovanie zákonov práve zo strany polície! A budem o tom informovať...“

„Upokojte sa, prosím.“ Anthony sa zatváril skoro kajúcne. „Mám návrh. Zadržaný zostane tu, v budove ministerstva vnútra, kým si nevysvetlíme nejasnosti. Navrhujem do stredy, napríklad do šiestej večer.“

„V žiadnom prípade.“ Andrew ho najprv zastavil, potom mu doprial malé víťazstvo. „Najneskôr do stredy 17. júla do deväť nula nula ráno.“

„Dovtedy sa môžeme oboznámiť...“ Anthony sa snažil upevniť pozície.

„Je povinnosťou polície dopraviť nášho klienta do štyroch dní pred sudcu. „Doktor Harrison nemilosrdne ukázal, kto je v tomto spore vo výhode. „My budeme kontaktovať súd tak, aby konal už dnes. Nemáme dôvod strácať čas a dávať polícii možnosť ďalej porušovať jeho práva.“

„Ale to azda trochu...“ Anthony sa tváril urazene, ale boli to už len piruety pre potešenie oka.

„Nepreháňame.“ Andrew začal zbierať zo stola papiere. „Uvidíte, že vôbec nepreháňame.“

Po odchode mojich právnikov sa na mňa skúmavo zádíval seržant Panday. Ostali sme v kancelárii sami.

„Vy ste tam u vás asi slávny človek, pane.“ Odrazu bol skoro priateľský.

„Už to tak vyzerá.“ Bol som vyčerpaný a nemal som náladu na konverzáciu, ale jeho návrh ma rozosmial.

„Mám tu fotoaparát,“ policajt vybral z vrečka Olympus. „Čo keby sme si spravili spoločnú...“

„To tu v JAR každý policajt nosí so sebou fotoaparát?“ Od smiechu som ledva lapal dych. „Už ste tretí v poradí.“

„A čomu sa čudujete, pane?“ Vyzeral urazene. „Nikto nám o vás nič nepovie. Máme príkazy priamo z Pretórie, ručíme za vás hlavami, ale nič o vás nevieme. Ste veľmi prominentný väzeň, ale prečo? Čo ste vlastne vyvedli?“

„Stal som sa politikom v krajine...“ Ale zmĺkol som uprostred vety. Nie, naozaj nie som schopný obyčajným ľuďom vysvetliť, čo sa robí doma.

Jeho zmena prístupu možno znamená, že prežijem. Ale bol som veľmi rád, že som v budove ministerstva a v kontakte s mojimi právnikmi. Hrala sa so mnou hra, ktorej som radšej nechcel rozumieť. Zdalo sa mi obľudné, že by si naši mocipáni dovolili porušiť vlastné zákony aj zákony iného suverénneho štátu a medzinárodné právo.

Obludné, ale vôbec nie nemožné. Ako povedal minister spravodlivosti, keby niečo, vyspovedá sa.

Politik dokáže prekrútiť všetko tak, ako to vyhovuje jemu a zhadzuje všetkých kresťanov. Skrýva sa za nich ako falošný hráč.

Sotva sme stihli zapózovať na tretiu fotku, vošiel do kancelárie Anthony.

„Seržant?“ Ale nezdalo sa, že by ho situácia prekvapila. „Správate sa, akoby to bol Tom Cruise.“

„Doma ma pozná viac ľudí než Toma.“ Baval som sa.

Seržant Panday rýchlo odložil aparát a spýtavo sa pozrel na Anthonyho.

„Odvedte ho do cely.“ Anthony odrazu zhodil masku priateľstva. Seržantovi neostávalo nič iné, len poslúchnuť.

Ale dlho som si neoddychol.

Už o hodinu po mňa prišiel černošský strážnik a bez slova ma odvedol späť. Okrem Anthonyho boli v miestnosti ešte dvaja muži. Obzerali si ma, ako keď Afričan vidí baču z Očovej, ale ani neodpovedali na pozdrav.

„Zabudli ste nám tu podpísať túto deklaráciu.“ Položil na stôl, za ktorý ma posadili, papier a pero.

„Nerozumiem obsahu a nie som ochotný bez porady s právnikom...“

„Už ste sa predsa s právnikom radili!“ Anthony strácal trpezlivosť alebo nervy.

„A povedal mi, aby som v jeho neprítomnosti nič nepodpisoval.“ Začínal som mať toho klzkého úradníka dosť.

„To vás stále musí viesť za ruku?“ Snažil sa ma dostať posmechom.

„Tak mu znova zavolajte a uvidíme...“ Môj rozumný návrh ich nenadchol, ale na nič lepšie neprišli, a tak Anthony vytiahol z vrečka telefón. Bol na moju požiadavku

pripravený, lebo si Andrewovo číslo vytiahol rýchlou voľbou a bez slova mi podal aparát.

„Andrew?“ Nespúšťal som pritom oči z mojich súperov. „Znova mi tu podhadzujú ten papier.“

„Nič nepodpisuj.“ Andrew akoby sa bál, že sa naozaj nechám nachytať. „Nadiktuj im svoje meno, dátum a miesto narodenia a dost! Keby chceli tvoje odtlačky, si povinný poskytnúť im ich. To je všetko. Nevie, o čo sa zasa pokúšajú, ale... Daj mi ešte toho úradníka, asi potrebuje malú lekciu.“

„To je pre vás.“ S úškrnom som podal telefón Anthony.

„Čo pre vás môžem urobiť?“ Ale netváril sa, že zdvorilú vetu myslí vážne. „Áno. Samozrejme, dohoda platí. Nie, iba úkony, ktoré nevyžadujú vašu prítomnosť. Nemusíte ma poučovať, tiež som právnik. No dovoľte! Platí termín sedemnásteho o deviatej. Nie, nemyslím si, že je nutné, aby ste boli dovtedy v spojení. Nie, to je všetko.“

„Takže?“ Bol som zvedavý a znepokojený. Znova sa mi to prestávalo páčiť.

„Diktujte!“ Vzal do ruky úradne vyzerajúci papier.

„Čo chcete vedieť?“

„Všetko!“ Plesol dlaňou po stole. Pritom jediný, kto mal právo strácať opäť nervy, som bol ja. Tak som mu s hraným pokojom nadiktoval všetko, čo mi poradil Andrew. Ani o čiarku viac.

Akoby čakal a počúval za dverami, do kancelárie vstúpil uniformovaný policajt s malým kufříkom. O päť minút sme mali za sebou konečne prvý legálny úkon po zatknutí.

„Vaša prítomnosť v budove ministerstva je už zbytočná.“ Anthony si viditeľne vydýchol. „Nie sme tu zariadení na držanie väzňov, takže budete prevezený...“

„To je v rozpore s dohodou!“ Vyskočil som a uniformovaný policajt ma okamžite zrazil späť na stoličku.

„Dohodli sme sa, že budem držaný tu až do príchodu mojich právnikov!“ Mal som toho dost, hoci bolo jasné, že raz im musí dôjsť trpezlivosť. Predsa len neboli cvičení na zaobchádzanie s poslancami cudzích parlamentov.

„Aj policajná stanica na Sword Square je zariadenie ministerstva vnútra.“

„Ale nemáte právo porušovať dohodu...“ Nedopovedal som. O niekoľko sekúnd som mal ruky v putách za chrbtom.

„Tak padáme!“ Seržant Panday chcel nadriadeným ukázať, že je profesionál. Priateľské reči pri spoločnom fotografovaní boli zabudnuté. „Teraz by ste už mohli konečne dostať rozum.“

Pred budovou ministerstva ma natlačili na zadné sedadlo policajného auta.

„Doteraz stačili neoznačené autá, prečo tá zmena?“ Chcel som vyzeráť pokojne.

„Doteraz ste sa správali ako džentlmen.“ Panday si sadol vedľa mňa a pokynul černoškému policajtovi za volantom. „Zberný tábor pre imigrantov na Sword Square.“

Asi im zabudli povedať, že som very important person, lebo ma strčili do cely k trom černochoch. Najstarší, asi tridsaťročný vysušený chlap, si ma premeral zamračeným pohľadom a odvrátil sa bez toho, aby odpovedal na môj pozdrav.

V cele boli aj dvaja asi pätnásťroční chlapci. Jeden z nich sa len pozeral vylakanými očami, a od prekvapenia, že vo väzení vidí beloča, zabudol zavrieť ústa. Ale druhý chlapec...

„Ahoj, biely boss!“ Priskočil ku mne s takým širokým úsmevom, že by si mohol obhrýzať uši. „Máš cigarety?“

Mal som.

„Na väzení nemám rád len to, že mi nikto nedá cigaretku.“ Takýchto životných múdrostí ma čakalo viac.

„Tak si pofajči.“ Cigarety škodia zdraviu, ale ulahčujú konverzáciu. Bol som zvedavý, lebo túto tvár Afriky som nepoznal.

„Biely boss, čo si urobil?“ Detská priamosť ma rozosmiala.

„Žijem tu a nemám pas.“

„Ako všetci v tejto base. A za toto zatvárajú aj bielych?“ Očividne to bolo nad možnosť jeho chápania.

„Niektorých.“ Mal som mu vysvetľovať podrobnosti?

„Aj ja tu žijem a nemám pas.“ Použil moje slová, ale nebol som si istý, či vie, čo je to cestovný doklad. „Žil som tam u nás, ale keď umreli rodičia, nemal som čo jesť, a tu je robota aj peniaze, a vládnu tu čierni, ale aj tak ma zakaždým chytia a pošlú späť. Vraj, deportujú ma! Už tretí raz.“

„Koľko máš rokov?“ Možno som sa pomýlil, keď som mu hádal len pätnásť.

„Budem mať šesťnásť, o jedenásť mesiacov. Prvý raz som sem prišiel, keď som mal trinásť. Chvíľu som tu žil, ale chytili ma a poslali nazad. Tak som prišiel znova a zasa ma chytili. Vrátil som sa a som znova v base. Ale je to tu lepšie ako vonku na ulici.“

„Odkiaľ si sem vlastne prišiel?“ Úrady masovo chytali imigrantov zo susedných krajín a posielali ich domov.

„Predsa od nás, z Malawi.“ Šokoval ma. Malawi je malá krajina v rovníkovej Afrike, takže chlapec putoval tisíce kilometrov.

„To je kus cesty.“ Možno to neznelo vtipne, ale čo som mal povedať?

„Ja mám čas.“ Pokrčil plecami a labužnícky vyfúkol dym už z druhej cigarety, čo vytiahol z mojej škatulky bez toho, aby sa obťažoval otázkou, či môže.

„Keď máš dost času, biely muž, žiadna cesta nie je dlhá.“

„To by mali vytesať do žuly.“ Zasmial som sa.

„Čo?“ Nemohol pochopiť. Mal na svoj vek neuveriteľné skúsenosti a chvíľami vyzeral veľmi dospelý, ale jeho skúsenosti boli úzko špecializované.

„To nič.“

„Máš pekné šaty, biely boss.“ Znalecky si ma prezeral. „Máš peniaze?“

„Nejaké by sa našli.“ Začal som byť opatrný. Andrew Johnston mi priniesol randy aj doláre, aby som si mohol kúpiť vo väzení životne dôležitú vodu. Niežeby v juhoafrických väzeniach mučili väzňov smädcom. Ale beloch, ktorý by pil tunajšiu vodu, by riskoval prinajmenšom dyzentériu, aby som spomenul len ľahšie ochorenie. S peniazmi som mal možnosť poslať strážnika kúpiť balenú vodu alebo kolu. Aj tak som si musel dávať pozor pri otváraní na charakteristické puknutie plastovej pásky, ktorá zaručovala, že fľašu nikto predomnou neotvoril.

„Ja nemám ani rand.“ Znelo to smutne. „Ale môžeme urobiť biznis. Budem na teba dávať pozor a ty mi budeš dávať cigarety, O.K.“

„Bodyguard?“ Rozosmial som sa, keď som si predstavil, ako ma tento chudučký chlapec chráni pred mojimi prenasledovateľmi.

„Skôr prieskumník.“ Nevzdával sa. „Poznám ľudí. Pozri sa tam do rohu.“

Nenápadne ukázal za seba.

Starší mlčanlivý černochoch nás zamračene pozoroval. Keď zachytil môj pohľad, niečo si zahundral, zaliezol do kúta, zakrútil sa do špinavej, roztrhanej deky a lahol si na betónovú dlážku.

„Keď zaspíš, biely boss,“ chlapec sa dôverne nachýlil k môjmu uchu, „ten chlap ťa okradne. Videl tvoje pekné šaty, cigarety a ostatné. Vie, že máš peniaze. Každý bie-

ly boss má peniaze. Lahnem si tak, aby sa k tebe nedostal. Keby niečo, zobudím ťa.“

„No, za pár cigariet to nie je až taký zlý biznis.“ Začal som mäknúť. Bol som rád, že tu budem mať spojenca. Vo väzení vždy najviac trpia osamelí.

„Budem ochutnávať jedlo, aby ťa neotrúvali!“ Prihodil ďalší bonus a bolo rozhodnuté. Stali sa z nás partneri.

„Tak ma chráň.“ Súhlasil som nielen zo súcitu s ním. Uvedomil som si, že jedno z pohodlných riešení by bolo, keby ma podrezal spoluväzeň.

„Nikto sa ťa nesmie dotknúť.“ Profesionálny väzeň si pokladal za povinnosť dať mi malú inštrukciú. „Tu v base má každý druhý AIDS.“

Ani to by nebol zlý nápad. Niesol by som so sebou v tele obdobu kresťanského ohňa pekelného. Potom by už naozaj bolo úplne jedno, aký súd ma bude súdiť.

„Ako si sa sem dostal?“ Môj nový partner sa prirodzene snažil lepšie ma spoznať.

„Prišiel som z Európy.“ Naozaj som nemal náladu vysvetľovať mu politické súvislosti mladej krajiny.

„Všetci bieli bossovia prišli z Európy.“ Takže dejepis sa učil usilovne. „Ale prečo si v base?“

„Hľadajú ma moji nepriatelia. Dohodli sa s juhoafrickou políciou a tá ma pre nich chytila.“

„Juhoafrická polícia vie dobre chytať ľudí.“ Povzdychol si a ja som si uvedomil, že by ma možno chytili už dávno, keby u nás doma napríklad hrozili predčasné voľby. „Tiež ťa pošlú domov?“

„Dúfam, že nie. Nebude to také jednoduché.“

„No, dnes v noci ťa domov nepošlú.“ Múdro uzavrel rozhovor. „Daj mi ešte jednu cigaretu a budem spať. Keď budeš unavený, zobudíš ma a vymeníme sa. Neboj sa, nikto ti neukradne ani rand.“

Zakrútil sa do deky a lahol si na úzku drevenú priču.

Zavrel oči a o minútu spal. Závidel som mu. Tretí raz v juhoafrickom väzení, od trinástich rokov na úteku, a zaspal ako bábätko. Starší černocho sa na mňa pozrel a uškrnul sa.

Možno sa potešil, že jeho konkurent zaspal. Alebo počul náš rozhovor a bavil sa na mojej naivite. Teraz bude čakať, kým zaspím, a potom...

Chodbou sa rozliehal dupot ťažkých vojenských topánok, potom niekto prudko otvoril dvere cely a vo svetle žiarovky priamo oproti dverám som uvidel poručíka Mosterta a náčelníka tábora.

„Zbláznili ste sa?“ Mostert kričal na policajného dôstojníka ako na soplavého chlapca. „Našťastie je v poriadku. Viete si predstaviť, čo by vám urobili tí z Pretórie, keby sa mu niečo stalo? Takého dôležitého väzňa ste tu ešte nemali. Nevie, čo urobil, ale chce ho sám minister. Rozumiete? Minister.“

„Okamžite to dám do poriadku.“ Čakal som, že náčelník zmení farbu z čiernej na červenú, ale na pozorovanie som nemal dosť svetla. „Samostatnú celu?“

„Samostatnú celu, balenú vodu, nejaké jedlo a všetko, čo si zapýta, jasné?“ Mostert odratúval položky na prstoch. „Ručíte mi zaňho vlastnou hlavou. Rozumiete, vlastnou hlavou!“

„Chcem hovoriť so svojím právnikom!“ Mal som toho naozaj dosť. Ak môj pobyt v cele s inými väzňami mal slúžiť na moje zlomenie, bola to zlá kalkulácia.

„Daj mi konečne pokoj s tvojím právnikom!“ Mostert skoro kričal, ale napokon vytiahol mobil a tukul na tlačidlo rýchlej voľby.

„Som pri ňom, sir.“ Takže nehovoril s Andrewom a oslovenie sir bolo vážne. Keď chce anglicky hovoriaci človek vyjadriť zdvorilosť alebo úctu, použije oslovenie mister. Sir, to je sila! Mali ho vyhradené iba pre najväčšie zvieratá. „Áno, sir. Nie, sir, je v poriadku. Odovzdať... Rozu-

miem, sir. Nie, nemám prečo, sir. Prirodzene, postarám sa o to, sir. Môžu ho okamžite prebrať, sir.“

Nestačil ani povedať päty bozkávam, sir, takže neznámy veľký boss sa nezdržiaval s lúčením. Bolo to naozaj čoraz zaujímavejšie.

A horšie.

„Zober si veci.“ Mostert mi kývol smerom k dverám. „Ideme.“

„Nejdem nikam, kým nebudete o mojom presune informovať...“ Snažil som sa brániť.

„To už prenechám iným.“ Viditeľne bol rád, že sa jeho neľahká misia končí. „Preberá ťa Interpol.“

Pred budovou stálo neoznačené auto. Najprv som si vydýchol, že ma nebudú prevážať v putách a s plnou parádou ako na Sword Square, ale potom z tmy vystúpil nejaký muž v civile, a ja som pochopil, že diskretnosť nemusí byť ústupkom zo strany polície.

„Opakujem, že mám právo informovať môjho právnička.“ Ale začal som v obrane ochabovať.

„Podržte mi ho.“ To sa ozval neznámy a o niekoľko sekúnd som mal opäť na rukách putá. Potom ma bez slova naložil dozadu a retiazkou ma pripútal k držiaku nad bočným oknom.

„Je to nutné, páni?“ Skúsil som to priateľsky.

„Je.“ Teda ten chlap bol ale ukecaný!

„Je noc, vy ste zadržaný a toto je opatrnosť.“ Odpovedal mi muž spoza volantu. „Náhodou dostanete nejaký bláznivý nápad... Vlastne vás chránime pred hlúposťami.“

Muž, ktorý sedel vedľa mňa, vytiahol z vrečka neodmysliteľný mobil.

„Pán kapitán?“ Podľa hlasu sa rozprával s nadriadeným, vtedy majú policajti celého sveta rovnaký tón. „Máme ho v aute. Nie, je pokojný. Samozrejme, s náramka-

mi. Pokračujeme podľa plánu. Áno, kapitán, budem ho informovať.“

A už ťukal ďalšie číslo, mobilná komunikácia naozaj spôsobila celosvetovú revolúciu v táraní. Koľko šéfov sa po ich zavedení už nikdy pokojne nevyspí...

„To som ja, pane.“ Mal ešte podriadenejší hlas ako pri rozhovore s tajomným kapitánom. „Všetko prebieha podľa pokynov, pane.“

Viezli sme sa mlčky asi hodinu, keď mi tabuľa pri diaľnici prezradila, že prichádzame do Pietermaritzburgu. Ďalšia mi prezradila, že ideme smerom na Johannesburg, ale išli sme tak rýchlo, že som si nestačil prečítať, aký kus cesty máme pred sebou.

„Takže Johannesburg?“ Zasmial som sa, aby som im dokázal, že putá sú zbytočné. „Toto je predsa diaľnica N3 do Pretórie, nie?“

„A čo si si myslel, že ťa len tak vozíme na štátne trovy?“ Vodič sa na mňa pozrel v zrkadle.

„Páni.“ Snažil som sa nadviazať rozhovor. „Ak budem dnes nocovať v Pretorii, doktor Johnston nebude mať radosť z toho, ako ho vodíte za nos. A určite sa bude sťažovať sudcovi. Nebolo by lepšie, keby sme mu zavolali a povedali, kde sme? Na súde...“

„Nebudeš nocovať v Pretorii.“ Obrátil sa ku mne môj spoločník na zadnom sedadle. „A nebudeme predsa otravovať Johnstona nočnými telefonátmi.“

„A toho sira otravovať môžete?“ Nechcel som ho zbytočne podpichovať, len som sa pokúšal pokračovať v rozhovore.“

„Ten je v Pretorii. A je platený za to, aby sa vo výnimočných prípadoch v noci nevyspal.“ Vodič sa zasmial a vyslúžil si od svojho kolegu zdvorilú žiadosť, aby držal hubu.

„Zastav na najbližšom odpočívadle, chcem zavolať

kapitánovi, že ostaneme na noc v Lady Smithe.“ Hlas zo zadného sedadla tentoraz prehovoril veliteľsky.

„Nedajte sa rušiť, páni,“ prehodil som. „Pokojne môžete volať aj za jazdy. Aspoň sa skôr dostanem do nejakej postele.“

„Ty tiež nechceš povedať nič viac ako svoje meno a národnosť. Zastav!“ Chlap ledva počkal, kým auto zastaví a už bol vonku aj s telefónom. Vrátil sa asi o päť minút.

„Dobre.“ Ani sa na mňa nepozrel. „Keď sa chceš dostať do postele... V Lady Smithe nás čakajú, dostali príkaz pripraviť sa na prominentného hosta, takže...“

„Ale, ako ste správne poznamenali, ja som vám svoje meno prezradil.“ Nemohol som ich nechať zametať so mnou. „Odkedy pracovníci Interpolu porušujú medzinárodné dohody? Alebo sa bojíte, že vás budem žalovať? Ak ste z Interpolu...“

Prirodzene, odpoveď som nedostal. Ale nevzdával som sa.

„Ak ste z Interpolu.“ Nadviazal som. „To znamená, že som predsa len zatknutý na základe medzinárodného zatykača.“

„Nie.“

Tak táto odpoveď ma neuspokojila.

„A na základe čoho teda?“ Zasmial som sa, hoci na jeho odpovedi nebolo nič smiešne. „Som trocha zmätený, páni. Vy ma nechcete zatknúť ako medzinárodne hľadanú osobu, juhoafrická polícia ma odmieta zatknúť ako ilegálneho imigranta... Na južnej pologuli je naozaj všetko naopak!“

„My o tom zatykači vieme,“ chlap bol odrazu úprimný. „A dobre sme si ho prečítali. Myslíš si, že sme sprostí? Ten zdrap papiera...“

„Tak o čom sa potom bavíme?“ Smiech ma neprechá-

dzal. Zdanlivo. „Ak ma odveziete späť do Umhlanga Rocks a slušne sa ospravedlníte, nebudem sa na vás sťažovať, máte moje slovo.“

„Veď ťa ten humor prejde.“ Mal vlastne pravdu, prešiel ma už dávno. Naozaj nie je nič smiešne sedieť v aute s dvoma neznámymi ozbrojenými chlapmi a rútiť sa africkou nocou.

Ale nevyužili možnosť vyriešiť medzinárodný trapas s menom únos cudzieho politika. Nezastavili niekde pri ceste a nezastrelili ma.

Bola hlboká noc, keď sme konečne dorazili do Lady Smithu pred policajnú stanicu.

Očakávali nás ako štátnickú návštevu. Po privítaní ma uniformovaný policajný dôstojník odprevadil do cely pre dvadsať väzňov ako vzácneho hosta. Bola, samozrejme, prázdna a pripravená len pre mňa.

„Na stole máte nejaké jedlo, pane.“ Policajt prehovoril absolútne neutrálne, očividne nevedel, čo si má o nočnej návšteve myslieť. „Môžete sa trocha umyť a odpočinúť si. Keby ste niečo potrebovali, na chodbe je celú noc stráž. Stačí zavolať.“

„Potreboval by som telefón, aby som mohol zavolať svojmu právnikovi a...“

Policajt sa spýtavo pozrel na mojich sprievodcov. Neviem, či to mala byť žiadosť o povolenie dodržiavať zákon, alebo začudovanie, že si ho dovolili porušiť. Keď jeden z nich pokrútil odmietavo hlavou, odstúpil odo dverí z ocelových trubiek a zamkol.

Jedlo na stole ma nepotešilo.

Naozaj neviem, prečo si všetci policajti myslia, že sa idem umlátiť za kolou a hamburgerom, ale presne to mi pripravili. A okrem toho, fľaša koly bola otvorená. Povedal som si, že trocha otestujem návrh, že môžem vyrušiť stráž a zalomcoval som mrežou.

Strážny sa zjavil ako duch.

„Mám choré srdce, priateľu.“ Oslovil som ho. „A držím diétu, takže ak nechceš, aby som ti tu do rána skolaboval, povedz bossovi, že chcem ovocie a nejakú balenú vodu. Zatvorenú!“

O pätnásť minút som mal objednané menu na stole aj s ospravedlnením. Napokon, keby som ja za niekoho ručil hlavou, alebo ešte horšie kariérou, tiež by som sa staral.

Bolo už určite po polnoci a bol som unavený, ale aj hladný, takže som sa snažil pokojne najesť. Až som sa čudoval, že sa mi to podarilo.

Potom som si ešte prezrel svoju celu. Bola to očividne najlepšia izba, dokonca ani nepáchla po predošlých nájomníkoch. Ale najviac ma potešilo, že mala druhé dvere a tie viedli na dvor. Presnejšie na dvorík trikrát tri metre, obohnáný vysokým múrom, ale nemal strechu, a tak mi patrili všetky hviezdy južnej oblohy. Pri múre bola dokonca drevená lavica.

Lahol som si na lavicu a zahľadel sa na oblohu. Mal som o čom premýšľať. Spať budem môcť aj vo väzení, keď budem čakať na rozhodnutie súdu.

Ak sa dostanem pred súd.

Snažil som sa v duchu zopakovať sled udalostí a pochopiť, čo sa deje, ale nedarilo sa mi to. Spomenul som si na každý detail, ale v ich spojení som nenachádzal zmysel. Vlastne to celé malo logiku, ale iba za predpokladu, že maji právnici sú naivní rojkovia, odchovaní v skleníku, kde platia zákony a morálka. Keď som prijal fakt, že juhoafrická polícia aspoň čiastočne podľahla nátlaku a obchádza presne daný postup pri zatýkaní, všetko bolo jasné.

Nepôjdem pred juhoafrický súd.

Možno odolali tlaku, aby raz navždy vyriešili môj problém, ale prijali kompromis. Vydajú ma našim úra-

dom bez súdu, a nebudú sa starať, čo sa so mnou stane potom. Možno si po mňa priletí pár chlapcov od nás a potichu ma dopravlia na Slovensko.

Čo tam po tom, že to bude únos? No a čo? Hlavne, keď sa budú môcť pred voľbami pochváliť, že ma dostali pred slovenský súd. Možno z toho bude medzinárodný škandál, ale pri troche šťastia vypukne až po voľbách.

Potom sa budú naši vyhovárať na Juhoafričanov a oni na slovenské úrady. Možno niekde niekto prijme rezolúciu, že boli porušené moje ľudské práva, a povie – nono, chlapi, toto by sa nemalo stávať, tak nabudúce už buďte dobrí, lebo prijmem ďalšiu bezzubú rezolúciu!

Prijateľná cena za víťazstvo vo voľbách, kto by nebral taký obchod? Napokon, zodpovední sa vždy môžu skryť za záujmy Slovenska. A keby bolo veľmi zle, stačí povedať, že zákony porušili anonymné úrady. Fakt, že za úradným rozhodnutím bývajú konkrétni ľudia, nebude zaujímať nikoho. Prinajhoršom niekto povie, že preberá iba politickú zodpovednosť a konal v dobrom úmysle, takže nevidí dôvod na odchod z funkcie.

Množstvo zla, ktoré môže človek u nás spôsobiť, závisí len a len od toho, ako vysoko stojí. Zabudne sa na zákony, verejnú mienku aj Desatoro.

Ale ako to vysvetliť Andrewovi? Neuverí, že u nás politika do trestného práva tiež nepatrí, ale je v ňom.

Znova som myslel na rodinu.

Takže sa onedlho vrátim domov. Už nebudem niekde ďaleko, tak strašne ďaleko, že si človek tú vzdialenosť nedokáže predstaviť. Budem skoro doma. A začnú ma s novým elánom vláčiť po médiách a politických mítingoch. Čo na tom, že po voľbách kauza pomaly splasne, účel splní.

A so mnou budú, samozrejme nepriamo, týrať rodinu.

Koľko lásky a tolerancie mávajú manželia v zásobe, aby také niečo prekonali? Napokon možno vybojujem svo-

ju bitku s politikou a súdmi a postavím sa pred dvere svojho bytu.

A tam ma bude možno čakať ďalšia, dlhšia a oveľa bolestnejšia bitka. Nedokázal som si predstaviť okamih stretnutia s mojou ženou a deťmi.

Veď nebudem môcť jednoducho povedať, tak som konečne doma, všetko sa skončilo, zabudnime. Dá sa to všetko pochopiť a zabudnúť?

Rodina bezo mňa existuje ďalej. Budem pre nich cudzinec ako návšteva, čo sa nezberá na odchod? Nezmysel, je to moja žena a deti. Jednoducho nadviažeme...

Jednoducho?

Domov som sa tešil. A bál.

Prečo vlastne biely boss nemá ani také práva ako čierny chlapec odniekiaľ z Malawi? Pár týždňov prežije v zbernom tábore, bude mať aspoň strechu nad hlavou a pravidelnú stravu, potom ho dopravia domov, a on sa znova vydá na cestu...

Keď máš dost času, žiadna cesta nie je dlhá...

Ale mňa ešte čaká dlhá cesta a neviem, koľko času vlastne mám. Pri hľadaní cesty k rodine nikdy nie je dost času, počíta sa každý deň.

Už aby som bol pri nich.

Len mamy si pamätajú iba dobré. Ten vzťah je na celý život. Otec a brat... Tiež ma poznajú celý život.

Ako to povedal len včera môj priateľ? Život je ako zemeľka, raz jej pozeráš do krásnej tváre a raz do zadku. A pri tebe si ešte aj odfúkla... Ale krúti sa!

Nevie o mne skoro nič, a predsa ma pozná. Možno by mi vedel poradiť. Poznal som jeho rodinu a viem, že on svoj zápas vyhral.

Zaspal som pod hviezdami.

Utorok 16. 7. 2002

Do cely ma nezahnal strážnik, ale ranný chlad.

Mesto Lady Smith leží asi dvesto kilometrov od pobrežia v hornatej krajine, takže oceán už nemá taký výrazný vplyv a rozdiely medzi dennou a nočnou teplotou sú väčšie.

Na stole ma znova čakalo ovocie, takže tunajší policajti sa učili rýchlo, alebo im niekto prikázal, aby mi splnili každé želanie, okrem toho, na ktoré som mal podľa zákonov tejto krajiny právo.

Nemal som ani čas poriadne sa umyť, keď sa otvorila mreža na mojej cele a strážnik mi mlčky naznačil, aby som išiel s ním. Myslel som si, že ideme iba do nejakej kancelárie, ale keď ten dobrý muž videl, že chcem ísť len naľahko, ukázal na moju cestovnú tašku.

„Zasa ďalší výlet?“ Opýtal som sa znechutene. Iba pokrčil plecami a znova ukázal na tašku. Určite vedel, okrem svojho rodného nárečia aj po anglicky, ale nedostal som z neho ani slovo, kým ma viedol po chodbe stanice.

Aj čierni Afričania zrejme vedia, čo je to zdravý sedliacky rozum. Moja prítomnosť na stanici a totožnosť mojich sprievodcov ho zrejme presvedčili, že najbezpečnejšie bude mlčať.

Ale aspoň sa so mnou nechcel fotografovať, to som musel oceniť. Moja popularita medzi policajtmi nebola nič, kvôli čomu by si človek najímal reklamného agenta.

Keď sme vstúpili do kancelárie na poschodí stanice, pochopil som ho úplne. Kto by mal chuť na debatu s človekom, na ktorého čakajú veľké zvieratá až hen z Pre-tórie?

„Chcem hovoriť so svojim advokátom!“ Začal som ostro namiesto pozdravu.

„Neblázní!“ Šéf včerajšej dvojice skoro interpolových policajtov sa usmial. „Predsa ho nebudeme budiť o šiestej ráno. Aj ja ti prajem dobré ráno.“

„Žartuješ.“ Nedal som sa zastaviť. „Vlečiete ma cez pol krajiny, protiprávne, úplne vedome porušujete...“

„To stačí!“ Zastavil ma uprostred vety.

„Som proti svojej vôli a protizákonne unášaný týmito mužmi, dôstojník.“ Obrátil som sa na veliteľa polície, v ktorého kancelárii sme boli. „Zatkните týchto mužov a oboznámte so situáciou...“

„Ministra vnútra?“ Zasmial sa chlap z Interpolu. „Vie o tebe aj to, že si včera zmenil jedálny lístok a že si spal na dvore. Cela ti smrdela?“

Večer som nemal možnosť poriadne si oboch mužov prezrieť. Teraz som si to vynahradil. Tichší z dvojice, ten čo sedel polovicu noci za volantom, bol očividne potomok britských kolonizátorov. Hoci sa určite narodil v Afrike, hrdzavé vlasy a opálená, ale pehami posiatá tvár prezrádzala viac než rodný list.

Jeho šéf bol typický Juhoafričan.

V Juhoafrickej republike žije taká pestrá zmes rás

a národov, že nie je možné mať o nich prehľad. Nežijú izolovane vedľa seba a spolužitím vzniklo toľko kombinácií, koľko je len v prírode možné. Milióny Indov, Európanov od Grécka až po Nórsko, Búrov, teda potomkov holandských kolonizátorov, a, samozrejme, Angličanov.

Chlap, čo sa vydával za pracovníka Interpolu, bol rozhodne interkontinentálny človek. Šťasti Ind, trochu európskej a možno aj kvapka japonskej alebo čínskej krvi. Výsledok bol nečakane harmonický, aj keď pre Európana nezvyčajný.

„Chlapi, nebláznite.“ Skúsil som to inak. „Toto smrdí takým škandalom, že o vás bude o týždeň rozprávať každý od Kapského Mesta až po Durban. Od Atlantiku po Indický oceán bude každý vedieť, ako polícia kašle na zákony.“

„Dojemná starostlivosť,“ podotkol môj väznieľ. „Myslím, že máš dosť vlastných starostí, tak tie naše prenehaj nám.“

„Ste z Interpolu, takže sa opýtam znova úplne prirodzenú vec.“ Chcel som byť šikovný. „Ako sa voláte?“

„Sme aj z Interpolu. A mená? Ja som pán X a môj kolega je pán Y. Vezmi si veci a ideme. Už na nás čakajú.“

„Kde a kto?“

„V Johannesburgu.“ Pán X očividne pokladal rozhovor za skončený a otvoril dvere kancelárie.

„Včera som si necítil ruky, lebo som ich mal celý čas, čo som prežil vo vašej spoločnosti, v putách vyvesené dohora na tom držiaku. Máte príkaz mučiť ma aj dnes?“

„Nie.“ Pán Y sa pozrel na pána X, akoby ho upozorňoval, že to nedovolí. Mal som z toho pocit, že nie sú až takí kolegovia, ako sa mi snažili nahovoriť. Pán Y bol možno naozaj z juhoafrického Interpolu a pán X z inej, omnoho tajnejšej inštitúcie.

„Chcem hovoriť so svojím...“ Začal som znova, len čo sa auto pohlo.

„Máš sa s ním predsa stretnúť až zajtra o deväť nula nula, tak čo stále spievaš to isté?“ Pán X sa zasmial.

„Zajtra o deviatej budeme v Durbane?“ Pripomenul som mu miesto schôdzky.

„To by ma naozaj prekvapilo.“ Odpovedal. Zavládlo ticho.

„Na najbližšom odpočívadle zastav.“ Povedal odrazu pán X vodičovi a vytrhol ma tým z driemot. Až vtedy som si uvedomil, že som na väzenskom dvoríku spal najviac štyri hodiny. Po dvoch takmer prebdených nociach biedne málo.

„Kvôli mne nemusíte...“

„Niečo ti poviem,“ obrátil sa ku mne pán X. „Otvorene. Sme vlastne kolegovia, presnejšie bývalí, takže... Práve preto, že ťa pokladám za kolegu v hlúpej situácii, ti nechcem prehliadať batožinu, ale dobre vieš, že musím predpokladať, že v nej máš nejaké elektronické prekvapenie a nechcem, aby moje telefonáty počúval vo svojej pracovni aj tvoj advokát. Jasné?“

Diaľnica bola úplne prázdna, okolo nás len kilometre pravej africkej divočiny, auto stálo a ja som bol sám s dvojicou mužov, ktorí hrali pre mňa dosiaľ neznámu hru.

Odrazu som sa cítil veľmi zraniteľný a opustený. Môj advokát ani netušil, že už nie som v Durbane, najbližší policajti by týmto profesionálnym bojovníkom asi len zasalutovali, a o mojom osude by sa dozvedelo iba niekoľko vyvolených za čalúnenými dverami svojich kancelárií.

„Môžete ma pre...“

„Nebudeme sa hrať na vojakov, dobre?“ Začalo ho to asi nudiť. „Vybavím, čo potrebujem a môžeme si pokecať.“

A naozaj. Keď dotelefonoval, vrátil sa do auta a začali sme sa rozprávať ako priatelia na spoločnom výlete.

Po výjazde z odpočívadla neďaleko Lady Smithu sa za oknom auta rozprestrel buš. Až po obzor som videl len trávu, z ktorej občas vyrastal osamelý strom.

„Prečo si bol na východnom pobreží?“ Pán X sa tváril ako zvedavý kamarát, ale výcvik spravodajského dôstojníka nezaprel. „Teraz, v zime, kúpal by sa iba cvok...“

„V Joburgu sú teraz studené noci,“ s Andrewom sme sa pripravili aj na túto otázku, „Tak som išiel za teplom do Durbanu. Ale do vody som nevliezol. Na rozdiel od jedného mladého šialenca.“

Porozprával som im sobotný príbeh z pláže, a rozhovor ustal, lebo od smiechu nevládali.

„A keď som videl, že sa na tú dosku chce postaviť ďalší blázon, pohrozil som celej partii, že na nich zavolám políciu.“

Tým som ich na hodnú chvíľu úplne vyradil z normálneho života.

Boli sme asi sedemdesiat kilometrov v hlbine nekonečného buša, keď jednotvárnu scenériu spestrila černošská dedina. Ale neboli to hlinené chatrče s kužeľovými strechami. Novodobá juhoafrická dedina vyzerá úplne inak.

Keď sa moci v krajine chopila černošská väčšina, Nelson Mandela slúbil svojim súkmeňovcom dôstojné bývanie. A tak sme míňali asi stopäťdesiat úplne rovnakých prízemných domčekov. Pri každom bolo malé poličko, a hneď za nimi tiekla riečka. Na opačnom brehu preberal vládu opäť buš.

Poznal som cestu do Johannesburgu, takže som vedel, že najbližšia dedina nie je bližšie ako päťdesiat kilometrov. Pôvodní obyvatelia sa takmer vrátili k tradičnému spôsobu života v izolovaných komunitách. Len s tým rozdielom, že bieli kolonizátori im krajinu zbrzdili tisíckami kilometrov diaľnic.

„Ty si ale typ!“ Pán Y robil, čo mohol, aby nás v aute nezabil, lebo rehotat sa na celé kolo v stopäťdesiat kilometrovej rýchlosti nie je práve bezpečný spôsob jazdy.

„Inteligentný človek.“ Pripustil aj pán X. „Napokon, blbec by nerobil riaditeľa spravodajskej služby. Teda, poviem ti...V tej Európe máte ale bordel!“

„Ako vieš, že som bol...“ Prekvapil ma. Do tej chvíle nikto nevedel, prečo sa o mňa zaujímajú najvyššie miesta v Pretórii.

„Ale no tak,“ pokarhal ma s úsmevom. „A prečo si myslíš, že som tu s vami?“

„Interpol...“

„Prirodzene, aj Interpol.“ Asi rád poučoval. „Ale tvoj zatykač je taká zlátanina, že sme sa na správe vnútornej bezpečnosti rehotali, skoro ako pred chvíľou. Lenže šéfovi môjho šéfa šéfuje minister, a ten vôbec nemá zmysel pre humor. Nuž, politik.“

„Tak im povedzte, že som vám ušiel a pustite ma.“ Znova som ich rozosmial. Vedel som, že je to hlúposť, ale nič mi nebránilo trocha ich testovať.

„Ty si rodený komik, kolega.“ Pán X si utieral slzy smiechu. „Zastavíme pri tamtej skupine stromov? Ty si vystúpiš a stopneš nejaké auto. Ak ťa medzitým netrafí smola. Na stromoch sú mamby. Jedno uhryznutie a nestačíš sa pred smrťou ani pomodliť. V tráve sa možno pohodlne vyvaľuje levia rodinka a skoro určite ešte neobedovali.“

Spomenul som si na dopravnú značku, ktorú som videl pri hlavnej ceste v Svazijsku. Prečiarknutý bicykel a hlava leva. Mala svoje opodstatnenie, lebo na asi štyridsaťkilometrovom úseku cesty levy s obľubou lovili cyklistov a motocyklistov.

Odrazu mi auto s dvoma ozbrojenými mužmi pripadalo ako oáza bezpečia. Minuli sme ďalšiu dedinu, a ponárali sme sa stále hlbšie do vnútrozemia.

„Tak mi aspoň dajte na chvíľu telefón a ja brnknem doktorovi Johnstonovi.“ Bol by hriech neskúsiť, kam môžem zájsť.

„A helikoptéru s pilotom by si nechcel?“ Baval sa ďalej.

„Som občan Slovenskej republiky.“ Nevzdával som sa.

„Dovoľte mi spojiť sa s našou ambasádou v Pretórii.“

„Vyjasnime si to.“ Pán X zrazu zvažnel. „Nebudeme nikam telefonovať. Dáme pokoj advokátom aj diplomatom. Napokon, tvoj velvyslanec ti nepomôže. Je úplne mimo hry. Naši túto akciu koordinujú priamo s vašimi úradmi, a jeho excelencia velvyslanec zrazí opätky a urobí, čo mu prikážu z domu. Takže to bol dobrý pokus, oceňujem ho, ale stačilo.“

„Ale skúsiť som to musel.“ Ospravedlňoval som sa.

„Čudoval by som sa, keby si nič neskúšal.“ Potľapkal ma po pleci. „Ale povedz mi...To vo vašom Trestnom zákonníku naozaj máte sabotáž? To je azda...“

„Veľká sranda to nie je.“ Zvažnel som. „Horná hranica sadzby je doživotie, aj to len preto, že sme zrušili trest smrti.“

„Takže si posedíš len do volieb.“ Bral to pragmaticky. „Poznám volebné preferencie tam u vás...“

„Ale čo!“ Znova ma prekvapil.

„Samozrejme.“ Nuž, spravodajca. „Takže to neber tak tragicky. O dva mesiace je z teba národný hrdina. Mandela sedel dvadsaťsedem rokov a ešte sa stačil stať prezidentom Juhoafrickej republiky. Máš pred sebou skvelú kariéru.“

Vtom som si všimol informačnú tabuľu nad diaľnicou. Blížili sme sa k Johannesburgu. Od včerajšieho večera sme prešli skoro sedemsto kilometrov.

Hoci som mal pocit, že sme celú cestu ani raz nešli do kopca, diaľnica N3 od Durbanu na pobreží po Johannesburg prekonala výškový rozdiel dvetisíc metrov. V Joburgu, ako ho volali pod anglickým vplyvom všetci

Juhoafričania, bolo preto úplne iné podnebie. Vzduch bol oveľa suchší a v noci podstatne chladnejší ako na pobreží.

Skoro som sa tešil, že mesto opäť uvidím. Myslou mi preleteli spomienky na mesiace, ktoré som tu prežil. Lenže na diaľničnom obchvate sme minuli výjazd na vstup do mesta a pokračovali sme v jazde. O pár minút bol Johannesburg za nami.

„Vravel si, že ideme do Joburgu.“ Zvážnel som. „A my sme odbočili na Pretóriu.“

„A čo si si myslel,“ vyviedol ma z omylu. „Naši páni kvôli tebe nepocestujú do Joburgu.“

„Bavíme sa ako kamaráti, a pritom ma klameš?“ Prečo by som nepodpichol nového kamoša?

„To vieš, spravodajcovia.“ Moja výčitka sa ho vôbec nedotkla.

„Aj tak si myslím...“ Stíchol som. Bolo jasné, že uvoľneným rozhovorom so mnou sledovali nejaký cieľ. Chceli otupiť moju pozornosť? Dávali otvorene najavo svoje sympatie, ale nebolo to pre výčitky svedomia za to, čo robili.

Aké svedomie? Hrali spravodajskú hru. Profesionálne.

Vedeli, že nemajú do činenia so zločincem. Napokon, ako povedal, boli sme bývalí kolegovia, a v tomto svete platí, že nie sme nepriatelia, ale súperi. Fair play s dodatkom – podrazy povolené.

Takže, o čo im vlastne ide? Čo sledujú? Kam ma tými rečami chcú priviesť? Čo by som robil na ich mieste ja?

A potom som pochopil.

Keby sa mi dostal do rúk bývalý riaditeľ spravodajskej služby ktoréhokolvek štátu sveta, snažil by som sa ho naverbovať, alebo aspoň vyťažiť. Exploatovať. Vyžmýkať ako citrón.

V tajných službách platí, že neexistuje nezaujímavá krajina.

Lenže, páni, smola. Nie som len profesionál v tajnom svete, hráč, ktorý môže prestúpiť uprostred sezóny. Som aj politik a poslanec parlamentu.

„To malé nedorozumenie nám predsa nepokazí zvyšok cesty.“ Pán X pokračoval v hre, ale ja som hrať už prestal. Lenže profesionál to nesmie dať najavo.

„Ak mám byť úprimný...“ Dovolil som si nezmyselné slovné spojenie. Úprimný spravodajca v rozhovore s kolegom z iného štátu!

„Áno?“ Zasmial sa. Kolega.

„Uchýlil som sa do JAR, lebo som si nikdy nemyslel, že tu je možné takýmto spôsobom znásilňovať a zneuctovať zákony a právo.“

„O.K.“ Jeho úsmev niekam zmizol. „Dobre vieš, že som profík. Neznásilňujem, nezneuctujem. Plním rozkazy kapitána Mendesa. Bodka.“

„Kto je kapitán Mendes?“ Predstieral som zvedavosť.

„Prichádzame do Pretorie.“ Ukázal na informačnú tabuľu. „Už onedlho ho spoznáš.“

Pretoria leží v nadmorskej výške len o niekoľko sto metrov menšej ako Johannesburg. Aj hlavné mesto JAR má teda skôr podnebie mierneho pásma než subtropické.

Myslel som si, že ma odvezú priamo na ministerstvo vnútra, ale znova sme zastali pred policajnou stanicou.

„Vitaj v Moot.“ Pán X sa na mňa usmial s prehnanou radosťou a kývol na policajta na nádvorí. Niečo mu pošepkal, ukázal pritom na moju tašku. Policajt po nej siahol a ja som sa iracionálne zlakol, že ju ide prehliadať. Potom som si uvedomil, že uniformovaný pochôdzkar je oproti mojím súčasným spoločníkom v podobných činnostiach úplný amatér.

A keby aj, veď som vedel, že k tomu napokon príde a podľa toho som si tašku balil. Nepochodil by ani technik z policajného laboratória. Z jednoduchého dôvodu.

Nemal som v nej skoro nič.

„Určite sa budeš chcieť poriadne osprchovať a oholiť.“ Pán X sa správal ako vzorný hosť. „Seržant ti ukáže súkromnú dôstojnícku kúpeľňu. Nájdeš tam všetko, čo by si mohol potrebovať. Môžeš tam byť ako dlho len chceš.“

„Takže po mňa príď koncom septembra.“ Povedal som to vážne, ale už ma poznali, takže sa rozosmiali, akoby počuli ďalší vtip.

„Presne o hodinu máš dôležité stretnutie.“ Pán X sa snažil tváriť vážne, ale zvyšky smiechu mu v tom bránili. „Buď, prosím, presný. Keby si na to náhodou zabudol, seržant ti to pripomenie.“

Jeho hlas ani nemusel znieť výhražne. Bolo jasné, kto je kto. Moji skvelí kamaráti mali zmysel pre humor, brali ma ako veselého kumpána od fachu, ale mali presne stanovené hranice, za ktoré by ma za žiadnu cenu nepustili.

Policajná stanica v Moot vyzerala presne tak nepríjemne a ponuro ako všetky stanice na svete. Za posledné dni som mal možnosť podrobne študovať ich architektúru tu na juhu Afriky, a pred mojím odchodom zo Slovenska som dôverne spoznal tie naše.

Samozrejme, viem si predstaviť aj príjemnejšie formy štúdia.

Preto ma dôstojnícka kúpeľňa šokovala. Bola určite pozostatkom koloniálnej éry, alebo prinajmenšom obdobia apartheidu, keď si bieli páni užívali plody driny čiernych domorodcov. Ešte aj policajti sa mohli obklopiť luxusom.

Stál som pod sprchou asi pol hodiny, striedal som horúcu a studenú vodu, jednoducho som doháňal jednu z nevyhnutností, ktoré mi boli za posledné dni odopierané. Hlavne v provincii Kwa-Zulu Natal na východnom pobreží, kde bolo podstatne teplejšie a takmer stopercentná vlhkosť vzduchu, bola sprcha životnou nutnosťou.

Až pod prúdmi vody som si uvedomil, čo spôsobovalo podvedomý pocit nepohodlia a podráždenosti. Keď som sa oholil a obliekol si konečne čistú bielizeň na práve umyté telo, mal som chuť otvoriť dvere a utekať ďalej cez pol kontinentu.

A vbehol by som rovno do rúk dvoch čiernych policajtov, čo držali stráž na chodbe. Jeden z nich práve zaklopal a pripomenul mi cez zavreté dvere, že páni čakajú.

Znova mi pripomenuli moje postavenie. Nemal som síce hodinky, ale bolo jasné, že slúbená hodina ešte neuplynula.

Policajti ma viedli po chodbe ako – policajná eskorta. Pre nich som nebol kolega v ťažkej situácii. Aspoň sa na nič nehrali. Mali predviesť zadržaného a robili to s nezáujatostou skutočných odborníkov. Nepochyboval som o tom, že môj prípadný pokus o útek by zvládli rýchlo a tvrdo.

Keď mi jeden z nich otváral neoznačené dvere do nejakej kancelárie, druhý mi stál za chrbtom a priam som cítil jeho napätie. Ako sa správať k zločincovi, na ktorého čakajú očividne dôležití páni z inej inštitúcie, ako je polícia?

Za dverami na mňa čakal iný svet.

„Dobrý deň, pán kolega.“ Vítal ma štihly asi päťdesiatročný beloch. „Som plukovník Morkel a toto sú moji kolegovia. Myslím, že sa vám predstavia, keď to budú pokladať za nevyhnutné.“

Okolo dlhého konferenčného stola sedeli ešte štyria muži. Traja černosi, ten štvrtý bol vyslovene hispánsky typ. Domyslel som si podľa mena, že je to kapitán Mendes. Černosi boli určite majori, ale skôr podplukovníci National Intelligence Agency. Prítomnosť kapitána v tejto spoločnosti bola vlastne neobvyklá.

Na stole bolo dokonca pripravené malé pohostenie. Termoska s kávou alebo čajom, plechovky kokakoly, fľaše minerálky, ovocie, sendviče, oriešky, keksy.

Jednoducho, posedenie ako na konferencii pracovníkov nejakej obchodnej spoločnosti.

„Som rád, že mi okolnosti umožnili stretnutie s kolegou z dalekej Európy.“ Plukovník bol samý úsmev.

„Rád by som povedal, že potešenie je na mojej strane, ale...“ Nemusel som dokončiť.

„Smola, pán kolega, prekliata smola!“ Jeho ľútosť vyzerala skoro úprimne. „Načo to mám tajiť. Všetci sme pobúrení, čo si dovoľujú politici voči jednému z nás.“

„Tak ma pustite a...“ Tentoraz som nemohol dokončiť vetu, okamžite mi skočil do reči.

„Ale veď to poznáte!“ Ospravedlňoval sa. „Môžeme na nich nadávať, ale musíme ich poslúchať. A vo vašom prípade rozkazujú naozaj tí najvyšší.“

„Takže ste mi iba chceli potriasť rukou, než ma posadíte na najbližšie lietadlo?“

„Ako sa vám páči Afrika?“ Plukovník zmenil tému, akoby som nič nepovedal.

„Je neuveriteľná.“ To bola zatiaľ téma, kde boli dovolené pravdivé odpovede. „Som v podstate mestský človek a...“

„Musím povedať, že na mestského človeka ste si počínali nečakane dobre.“ Ozval sa jeden z černochovo a vrátil nás späť do reality. Plukovník sa naňho pozrel bez akéhokoľvek výrazu a jeho podriadený si skoro zahryzol so jazyka.

„Nuž, Afrika ma uchvátila.“ Radšej som sa vrátil k prírode. „Ludia...“

„A všetko ostatné...“ S úsmevom ma doplnil plukovník.

„To ste povedali úplne presne!“ Naozaj to vystihol. Afrika, to nie je len obrovské množstvo zvierat, ani prales okolo rovníka, púšť Namib na atlantickom pobreží či Sahara na severe, dokonca ani černošské kmene a národy. Nekonečný buš, hory, pobrežia dvoch oceánov. Bieli koloni-

zátori a bojovné domorodé kmene. Dokonca ani novodobé dediny, jednotkové domy pre tých, čo ešte pred necelým desaťročím nemali vo vlastnej krajine žiadne práva.

Niž z toho Afriku nevystihuje, lebo Afrika je to všetko spolu.

„Prirodzene, veď som Afričan!“ Znelo to hrdo a plukovník to presne tak myslel.

„Vyzeráte, akoby ste sa narodili v západnom Londýne.“ Nechcel som mu lichotiť, len som držal rozhovor v neutrálnej rovine. Vedel som presne, že to tak dlho neostane. O chvíľu začne rozprávať o spravodajskej službe, polichotí mi, poľutuje, a potom pomaly prejde k téme, pre ktorú sa obťažoval vytiahnuť päty z ministerstva a trepať sa sem do Mootu.

„Môj starý otec sa narodil v Kapskom Meste, ale jeho otec prišiel z Yorkshiru. Takže, naozaj mám korene na ostrovoch.“ Biely Afričan a plukovník tajnej služby JAR v roku 2002? Prekvapil ma.

„Vidím, že ste si zachovali typicky britský vzhlad, a predsa...“ Obrátil som rozhovor tak, že on odpovedal na moje podnety. V také niečo som ani nedúfal.

„A predsa som šéfom odboru kontrarozvedky, ako vravíte u vás?“ Usmial sa. „Dôležití ľudia vo vláde vedia, že ani pred ôsmimi rokmi som nebol rasista. A som odborník s dlhoročnou praxou, takže zo mňa urobili náčelníka pre operatívne úlohy.“

Vedel som úplne presne, čo sa skrýva za tým hmlistým označením. Všetko.

„Veľmi dobre rozprávate po anglicky.“ Opäť prevzal iniciatívu. „Ale zarozprávali sme sa, a ja som vás ničím neponúkol! Som to ja ale hosť! Toto všetko sme dali pripraviť najmä kvôli vám, takže sa ponúknite.“

„Som veru hladný ako baník po šichte.“ Prezeral som si stôl.

„Keď hovoríme o práci.“ Chytil sa toho ako stebľa.
„Mám pre vás jeden návrh.“

„Afrika ma naučila zdravo žiť.“ Ignoroval som jeho snahu.

„Určite nájdeme spoločné témy,“ nedal sa odvieť od svojej úlohy. „Také, čo nás zaujímajú, a vám neuškodí.“

„Takže som tu.“ Poobzeral som sa po kancelárii. „Na ozaj ste nemali príkaz nechať ma pohodeného mravcom a hyenám niekde v buši? Mali ste toľko príležitostí...“

„Ale pán kolega!“ Morkel bol možno úprimne pohoršený.

„O niečom podobnom nikto neuvažoval,“ prišiel mu na pomoc jeden z podriadených. „Ani tu, ani u vás doma. My by sme tak ďaleko neboli ochotní zísť a pre vašich ste cennejší živý. Ako pomsta by im možno stačila vaša hlava, lenže z nej sa nedá urobiť maskot volieb. Na to treba živého väzňa, správa o smrti niekde v cudzine nemá až takú silu, ako propagačný súd a transport do gulagu.“

„Gulagy nemáme.“ Opravil som ho.

„Ale prosím vás!“ Plukovník Morkel sa zasmial na mojom pokuse chrániť svoju krajinu napriek tomu, ako sa ku mne zachovala. „Keď máte v Trestnom zákonníku sabotáž, je možné súdiť niekoho v neprítomnosti a vaši sudcovia podpisujú také zatykače, aký sme mali možnosť vidieť vo vašom prípade, musíte mať aj gulagy. To jedno-ducho patrí k sebe. Ale vráťme sa k...“

„Schudol som päťdesiatšesť kíľ, to je vyše sto libier.“ Ani ja som nepodľahol. „Mal som choré srdce a teraz som v poriadku.“

„Viem, ako sa cítite,“ prejavil mi nečakanú sústrasť. „Neberte to osobne. Ani mne sa nepáči, čo sa robí.“

„Okrem iného vás nútia porušovať zákony.“

„Ale no tak!“ Len ma chcel usadiť. „My v špeciálnych službách sa neustále pohybujeme na hranici zákonnosti.“

Niekedy ani nevieme, na ktorej strane práve sme. A napokon si to prestaneme všímať.“

„Možno tu u vás,“ skočil som mu do reči. „Keby si niektorý môj podriadený prestal všímať, na ktorej strane zákona práve je, na hodinu by som ho vyrazil!“

„Možno som sa zle vyjadril, ale...“

„Ale?“ Ponúkol som ho, aby pokračoval.

„Keby žiadosť o vaše vydanie poslali vaše úrady,“ rozhovoril sa, „vybavil by ju nejaký druhotriedny úradník za päť minút. Napísal by, aby sa dali vypchať. Samozrejme, veľmi zdvorilo a diplomaticky. Lenže vaši sa obrátili na Britov, a to úplne zmenilo situáciu. Odôvodnili to tak, že Slovensko je budúci člen NATO a Európskej únie, ale aby to bolo zaistené, je nevyhnutná kontinuita vývoja. A tú môže garantovať len súčasná vládna koalícia. Británia má s vašou vládou veľmi dobré vzťahy. Napokon, v Londýne je teraz dôstojník vašej rozviedky, krycie meno Kain, a celú akciu koordinuje.“

„Viem si to predstaviť.“ Pripustil som.

„Mám dojem, že má hlavne otravovať britskú spravodajskú službu, aby akciu dotiahli do konca. Slovensko je pre nás zatiaľ len exotická krajina, ale sme členmi Britského spoločenstva národov. Nemôžeme ignorovať želanie vedúcej krajiny Spoločenstva. Vaši si zvolili priveľmi silného sprostredkovateľa. Už dávno nie sme britská kolónia, ale ich názor alebo želanie má veľkú váhu. Takže nedakujte nám, ale európskym politikom. A na Britov vraj tlačia vaši aj česká rozviedka, takže chcú mať konečne pokoj a zároveň si chcú zachovať alebo posilniť vplyv na vašu politiku. Napokon, Británia je veľmoc. V Britskom spoločenstve je tretina štátov OSN a Británia tento svoj vplyv múdro užíva a rada rozširuje. Vašu vládu si môže teraz pokojne pripísať na zoznam.“

„A vy ste...“ Začal som.

„Do toho išli so škripaním zubov.“ Dohovoril za mňa.
„Nemám dôvod tajiť to.“

„Takže ma chcete vyexpedovať do Európy a potom ísť k Britom s natihnutou dľaňou pre odmenu.“

„To je vec politikov,“ pripustil. „Lenže mne sa nepáči. Dal by som prednosť spolupráci. Mohli by ste byť pre nás cennejší ako kolega, než ako trofej nejakého politika.“

„Môžete to konkretizovať?“ Tváril som sa zvedavo, hoci som presne vedel, čo príde.

„Juhoafrická republika bola celé desaťročia izolovaná.“ Pustil sa do výkladu. „To obdobie sa skončilo, lenže pre Vnútornú bezpečnosť je to nočná mora. Vieme, že nám tu začínajú operovať cudzie rozviedky, a rôzne zločinecké skupiny. A vy by ste nám mohli pomôcť.“

„Som už pár rokov mimo.“ Začal som zľahka.

„Ale máte skúsenosti, ktoré by pre nás boli neoceniteľné!“ Nadýchol sa a pokračoval. „Slovensko je malá krajina, ak mám dobré informácie. Ale naším susedom možno dodáva zbrane!“

„Nepomôžem vám.“

„Boli ste súčasťou ruského bloku.“ Pokračoval, akoby som nič nepovedal. „Poznáte metódy práce európskych spravodajských služieb. Obzvlášť nás zaujíma KGB, alebo ako to teraz nazývajú. Poznáte sieť spolupracovníkov. Ak nie tu v Afrike, tak v Európe.“

„Nemám v hlave počítač.“ Znova som mu skočil do reči. „Neviem o tom nič.“

„Keby sme vás správne viedli, spomenuli by ste si! Každá informácia má svoju cenu...“

Takže počítal ešte aj s tým, že bude mať niečo pre Britov alebo Američanov. Jednoducho, vysať do poslednej kvapky. A potom vyviezť ako exportný tovar.

„Pán plukovník!“ Nadýchol som sa. „Nie som ochotný

rozprávať sa s vami o skutočnostiach, ktoré podliehajú v našom štáte utajeniu. Mám vysokú mienku o vašej spravodajskej službe, dokonca aj po tom, ako ňou otriasli tí dvaja idioti, ktorých ste poslali do Umhlanga Rocks. Vlastne ste ma urazili, keď ste ma zaradili s nimi do tretej ligy. Ale môžeme sa ešte baviť o vašej krajine.“

„Nie ste v situácii, aby ste mohli navrhovať okruh tém.“ Jeden z čiernych spravodajcov mi znova pripomenul, kde som.

„Ja som sa do tejto miestnosti netlačil.“

„Nechceme poškodzovať záujmy Slovenskej republiky.“ Plukovník sa neodchýlil ani o vlas. „Ale vaše vedomosti...“

Pochopil som, čo si o mne myslí. Juhoafrická spravodajská služba mala za sebou roky úspechov a prehier počas boja čiernych aj bielych obyvateľov proti apartheidu. V krajine vlastne celé desaťročia zúrila občianska vojna. Aj prvý čierny prezident Nelson Mandela bol vo väzení skoro tridsať rokov ako terorista. Spolu s ďalšími aktivistami African National Congres položil bombu do nákupného strediska len pre bielych. Obete sa rátali na desiatky.

Takže plukovník bol starý, ostrieľaný vojak tajnej vojny, a mňa pokladal za spravodajské nedochôdča. Predsa by si inak nedovolil navrhnúť bývalému riaditeľovi spravodajskej služby spoluprácu! To je ako pokus pozvať biskupa do verejného domu.

„Vaše umenie unikať tak dlho na nás urobilo veľký dojem.“ Lichotil mi.

„Naozaj si myslíte, že o takom niečom budem uvažovať?“ Opýtal som sa ho priamo. „Skutočne ma uráža váš názor, že som blbec.“

„Nie, to v žiadnom prípade!“ Zhrozil sa. „Aby ste videli, akú dôležitosť prikladám nášmu rozhovoru, niečo vám prezradím. Títo páni sú moji podriadení. Po deväť-

desiatom štvrtom vláda vyhádzala zo spravodajstva deväťdesiat percent ľudí, pretože boli bieli. Lenže, kto ostal? Pár ľudí ako ja a... Koniec. Moji kolegovia majú obrovskú chuť pracovať, lenže potrebujú odborné vedenie. Napríklad kapitán Mendes... Asi vás prekvapilo, čo tu robí nižší dôstojník, ale on riadil vašich sprievodcov, a v prípade našej spolupráce bude vašim najbližším kolegom, takže...“

„Najprv ma chytil, a teraz sa bude tváriť ako môj ochranca?“ Zasmial som sa.

„Neberte to osobne.“ Požiadal ma Mendes a len preto prehovoril v takejto hviezdnej spoločnosti.

„Takže si myslíte,“ vrátil som ich na pevnú zem, „že sa nechám vycucať ako špongia, a potom urobíte radosť Britom a pošlete ma domov. Páni, som pobúrený a sklamaný.“

„Môj nadriadený čaká na správu z tohto stretnutia.“ Strácal trpezlivosť. Trocha priskoro na profesionála jeho triedy. „Ak mu budem môcť povedať, že ste ochotný nám pomôcť, bude mať argument pri rokovaní o vašom ďalšom osude. Inak budeme musieť podľahnúť Britom a z vás sa naozaj stane maskot volieb na Slovensku.“

Tváril som sa, že premýšľam.

„Azda by sme mohli...“ Začal rýchlo, akoby som ho zaskočil svojím zaváhaním. „O pár hodín môžete byť vo Svazijskom kráľovstve alebo v Lesothe. To sú navonok samostatné štáty, ale máme tam vplyv a...“

„Mohli by ste ma tam sponovať.“ Zasmial som sa jeho naivite. „Na Slovensko by ste oznámili, že už nie som na území JAR a...“

„Presne tak!“ Moja chápavosť ho potešila. „Presne tak! Alebo dáte prednosť Namíbi, Botswane či Zimbabwe? To by sa tiež dalo...“

„...Po tom, ako by ste ma dokonale exploatovali, šupli by ste ma do prvého lietadla!“ Dokončil som prerušenú

vetu. „Zabudli ste na dôležitý detail, pán plukovník. Ja sa chcem vrátiť domov! A keby som prijal váš návrh, už by to nebolo možné.“

„Nikto by sa nič...“

„Skoro mám chuť vám veriť.“ Mávnutím som ho zastavil.

Prerušil ma príchod policajného majora. Prešiel popri stole k plukovníkovi a podal mu nejaký papierik. Plukovník si ho prečítal, hodil ho na stôl a vzhliadol k policajtovi.

„Tak ho sem pustite.“

Ostatní dôstojníci sa na neho spýtavo pozreli, ale ani jeden neprehovoril.

„Dostal som príkaz od šéfa, aby som umožnil stretnutie dôstojníka kontrarozvedky s našim hosťom. Dostane tri minúty!“

Do kancelárie vstúpil asi tridsaťročný černochoch v tesnom obleku.

„Čo tu chcete?“ Oboril sa na neho plukovník Morkel.

„Som dôstojník rozvedky Juhoafrickej republiky.“ Chlapec sa snažil hovoriť sebaisto, ale výsledok bol žalostný. „Vyslali ma, aby som pánovi Lexovi navrhol...“

„Tak bleskovo navrhujte a vypadnite!“ Plukovník znova strácal trpezlivosť.

„Vy ste veľmi cenný človek, pán Lexa.“ Rozvedčík sa naozaj snažil. „Dokázali ste prežiť v dokonale cudzom prostredí celé mesiace, povedal by som, až roky. Máte neoceniteľné skúsenosti, na Európana skvelý výcvik a môj šéf vám navrhuje spoluprácu, takže...“

„Ďakujem, nemám záujem o akúkoľvek formu spolupráce.“ Zastavil som ho, aby sa ďalej nestrápanoval.

„Samozrejme.“ Nedal sa tak ľahko. „Ale keby ste prijali miesto inštruktora v našom školiacom stredisku...“

„Počuli ste, čo vám povedal?“ Pomoc prišla nečakane zo strany Morkela. „Nemá záujem! Dovidenia.“

„Potrebujem počuť odpoveď priamo od pána Lexu.“ Chlapec bol možno začiatočník, ale o pár rokov vyrastie a bude z neho smelý chlap.

„Nemám záujem o akýkoľvek druh spolupráce.“ Zopakoval som.

„Aj tak vám ďakujem.“ Ošival sa a ja som skoro čakal, že mi podá svoju navštívenku.

„Takže, aby ste už konečne vypadli, nie?“ Kapitán Mendes chcel svojmu šéfovi ukázať, že dôstojnícku hodnosť nedostal náhodou. A kto je na takú demonštráciu rozhodnosti lepší cieľ ako neskúsený skororozviedčik?

Lenže práve, keď chcel mladík otvoriť dvere a odísť, do miestnosti vstúpili dvaja muži. Za ich chrchtami uniformovaný policajt rozpačito naznačoval plukovníkovi, že nemal šancu zabrániť im vo vstupe do miestnosti.

„A vy ste zasa kto?“

„Som doktor Hennie Joubert, štátny advokát, a toto je doktor Maritz, právnik.“ Jeden z mužov spustil s razanciou, akoby za ním stál prápor výsadkárov. „Prišli sme na základe informácie pána Andrewa Johnstona z Durbanu, ktorý zastupuje tu prítomného pána Lexu.“

„No zbohom!“ Kapitán Mendes reagoval úplne neprofesionálne.

„Ste pán Ian Lexa, občan Slovenskej republiky?“ Advokát sa obrátil priamo na mňa.

„Áno, som.“

„Kedy a kde ste boli zadržaný?“ Vyzeralo to ako výsluch.

„Štrnásteho júla dvetisíc dva asi o štrnástej hodine v Umhlanga Rocks.“ Tieto informácie mu predsa musel dať Andrew, prečo sa teda pýta?

„Je voči zadržanému vznesené nejaké obvinenie?“ Obrátil sa na plukovníka Morkela, ktorý akoby stratil reč. „Ak áno, aké?“

„Nie.“ Odpovedal radšej jeden z podriadených.

„Ako mi teda vysvetlíte, že je zadržovaný už viac ako štyridsaťosem hodín bez vznesenia obvinenia?“

Otázka ostala visieť vo vzduchu.

„Ako s vami zaobchádzajú?“ Doktor Joubert ďalej konal svoju prácu.

„Slušne, ale nekompromisne.“ Možno som nemal prečo klamať, mal som znova právnu ochranu.

Možno. Existovala aj druhá možnosť.

Štátny advokát v Juhoafrickej republike je štátny zamestnanec na tej istej úrovni ako prokurátor, len jeden malý stupienok pod sudcom. A súdny systém je schopný prevalcovať aj manželku bývalého prezidenta a národného hrdinu Nelsona Mandelu, takže aj plukovník kontrarozviedky smie nanajvýš slušne pozdraviť a opýtať sa, čo si pán doktor želá.

„Môžete mi vysvetliť, čo sa to tu robí?“ Advokát sa vôbec nesnažil byť prehnane zdvorilý.

„Len sme si s naším hosťom kolegiálne posedeli.“ Plukovník nemohol priamo klamať, veď štátny advokát zastupuje súdnu moc.

„Existuje zákonom predpísaný postup.“ Doktor Joubert potláčal zlosť, lebo politici sa pokúsili obchádzať jeho svet paragrafov. Žiadny juhoafrický právnik nepochopí, že je to len virtuálny svet. „Nikto v tomto štáte nemá právo rozhodnúť o jeho obchádzaní.“

„Naša strana všetko koordinuje s vládnymi kruhmi Slovenska, slovenskou centrálou Interpolu a...“

„Chceme sa s klientom rozprávať.“ Doktor Joubert nepotreboval ani zvýšiť hlas.

„Prirodzene, páni.“ Plukovník sa obrátil ku mne. „Teraz idem za svojím nadriadeným. Budem ho informovať, že sme sa predbežne dohodli.“

„Nedohodli.“ Už ma unavoval.

„Že sme sa predbežne dohodli, že budete o mojom ná-

vrhu uvažovať.“ Nedal sa vyrušiť. „Tak uvažujte. Nechcete predsa nastúpiť na najbližšie lietadlo s putami na rukách!“

„Je mi úplne jasné, že nemôžete šéfovi povedať, že ste ma nepresvedčili.“ Polutoval som ho. „Pohostenie, kolegiálne rečičky a tak... Robte čo chcete, nijakú dohodu nemáme. A za to pohostenie ďakujem.“

„Keď skončíte, dajte vedieť službukonajúcemu seržantovi.“ Kapitán Mendes sa na mňa pozrel, akoby som ho zradil, a nasledoval svojich šéfov.

„Viem, že to bude znieť hlúpo a paranoidne,“ začal som rozpačito. „Ale práve ma tu obracali ľudia zo spravodajskej služby, a ja by som bol nerád, keby som si musel klásť otázku, či ste naozaj advokáti, alebo len ďalšie kolo v tomto ringu.“

„Keď vytiahneme nejaké doklady, povieť si, že ich rozviedka sfalšovala.“ Doktor Maritz bol pragmatik.

„Kto vás poslal?“

„Náš durbanský spolupracovník doktor Andrew Johnston.“

„Máte pri sebe telefón?“ Dostal som nápad. „Zavolajte mu.“

Doktor Joubert vytiahol telefón, navolil číslo a podal mi ho.

„Johnston.“ Ozval sa hlas z aparátu, sebaisto a nekompromisne ako rajská hudba.

„Andrew?“ Vydýchol som si. „Tu je Ian. Ako sa máš?“

„Čože ja, ale ako sa máš ty? Je pri tebe doktor Maritz?“

„Áno, aj s doktorom Joubertom.“

„To je štátny advokát. Bez neho by sa k tebe môj spolupracovník Maritz nedostal. Poslúchajú ťa policajti?“

„Toto nie je polícia.“

„Aha.“

„Prídeš?“

„Zajtra som pri tebe. Potom im natrhne vají...“ Ale zvíťazila výchova, takže nedopovedal.

S úsmevom som podal ruku Joubertovi aj Maritzovi.

„Sme tu preto, aby sme to dali do poriadku.“ Doktor Joubert si sadol a vytiahol obal na spisy. „A hlavne preto, aby nám naši volení zástupcovia neprerástli cez hlavu. Ako u vás.“

„Ako ste ma našli?“ Pokladal som to za malý zázrak.

„Priatelia v Pretórii.“ Ujal sa slova Maritz. „Doktor Johnston sa obrátil na súd v Durbane, kam váš prípad patrí. Chcel vám to oznámiť a dozvedel sa, že vás odviezli na neznáme miesto, takže...“

„Sa opäť obrátil na súd a zároveň kontaktoval niekoho v Pretórii.“ Pokračoval Joubert. „Máte veľmi interesantných priateľov, pán Lexa. Potom doktor Johnston kontaktoval nás ako partnerov a my sme sa obrátili na tunajší súd. Páni zo spravodajskej služby si dobre uvedomujú, čo to znamená. Preto sú takí nervózni.“

„Takže, čo urobíme?“ Chcel som počuť konečne niečo pozitívne.

„Dnes večer už nič.“ Pán Joubert očami požiadal Maritza o súhlas a pokračoval. „Zajtra pricestuje doktor Johnston a preberie prípad priamo na mieste. Teraz si odpočinite a snažte sa uvoľniť. Je to na dobrej ceste, veď ste pod právnou ochranou štátnych advokátov. Videli ste, aké máme právomoci.“

„A vy ste videli, čo pre nich celý váš právny systém znamená.“ Znervóznel som. Títo ľudia jednoducho neboli ochotní pripustiť, že by sa niekto opovážil obchádzať právo. Akoby to nevideli na vlastné oči.

„Len pokojne.“ Nedal sa vyvieš z miery. „To si predsa nedovolia.“

To isté hovorili Židia o Nemcoch v tridsiatych a štyridsiatych rokoch dvadsiateho storočia.

„Sú odhodlaní dovoliť si to!“ Ale nepresvedčil som ho.
„Okamžite budeme o situácii informovať doktora Johnstona.“ Joubert ukončil rozhovor. „Uvidíme sa zajtra.“

Cela, do ktorej ma odviedol seržant, nebola ani zďaleka taká pohodlná ako kúpeľňa. Pochopiteľne, bieli páni cely nestavali pre seba. Ale bola v nej pomerne čistá posteľ a na stole niekoľko sendvičov a kokakola. Pravdepodobne zvyšky z nášho posedenia.

Seržant bez slova zamkol mrežu, odišiel po chodbe preč, a ja som zostal sám.

Takže to povedali naplno, premýšľal som. Niektu na Slovensku zúfalo potrebuje vyhrať voľby, pozná predvolebné prieskumy a hľadá spôsob, ako ich zvrátiť. Akýkoľvek spôsob.

Plukovník to vystihol priam dokonale. Maskot volieb. Čo tam po medzinárodných dohodách. Zničiť existenciu človeka je naozaj nízka cena za víťazstvo, najmä ak je ten človek na opačnej strane. Potom je to vlastne ďalšie víťazstvo, a nie cena.

A ešte sa zbavia konkurenta pri obsadzovaní parlamentnej stopäťdesiatky. Celý roj múch jednou ranou a ranu k tomu zasadí cudzia ruka. Geniálne jednoduché. Stačilo vliezť do zadku Britom. A to predsa politici vládnej koalície ovládajú dokonale.

Streda 17. 7. 2002

Ráno som sa necítil o nič lepšie ako večer. Celú noc som síce preležal v posteli, ale o odpočinku nemohlo byť ani reči. Spánok nerozohnal nepokojné myšlienky, a hoci som sa konečne prestal obávať o život, neulavilo sa mi.

Bolo jasné, že nejde o pohrdanie právom ani o omyl. Juhoafrickú tajnú službu prinútili zúčastniť sa na medzinárodnom sprisahaní. Bol som zvedavý, ako ďaleko budú ochotní zújsť.

Rozhodol som sa, že nebudem pasívne čakať na predvedenie pred súd. Napokon, nič podobné nemali v úmysle.

Policajt ma predviedol do tej istej kancelárie, v ktorej mi deň predtým plukovník Morkel ťahal medové motúzičky popod nos. Tentoraz ma v nej čakali iní ľudia.

„Pán Lexa.“ Oslovil ma vysoký, asi tridsaťpäťročný černochoch. „Som Natal Msizi. Toto sú moji kolegovia. Potrebujem s vami prejsť niekoľko formalít. Podpíšete...“

„Nič nepodpíšem.“ Snažil som sa rozprávať rozhodne a pokojne. „O jedenástej príde môj právnik, doktor Johnston. Potom môžeme vybaviť formality.“

„Ako myslíte.“ Môj odpor ho vôbec neprekvapil. „Vezme vám odtlačky prstov...“

„To už urobili vaši kolegovia.“ Nechcel som mu darovať ani jeden bod. „Som zadržovaný protiprávne, preto žiadam, aby ste ma prepustili...“

„Netárajte!“ Černoch sa úprimne rozosmial.

„...alebo proti mne vzniesli obvinenie!“ Dokončil som.

„Toto nech si vyližu šéfovia!“ Pán Msizi stratil trpezlivosť hneď na začiatku a vyšiel z kancelárie.

Ale ešte ani nezavrel dvere, a už ma poctili svojou návštevou kolegovia zo spravodajskej služby, s ktorými som o deň skôr popíjal kávu a jedol sendviče.

„Ako ste sa vyspali, pane?“ Kapitán Mendes sa usmieval, akoby mi už odpustil moju včerajšiu neochotu spolupracovať. Kývol pánovi X a ten predomňa postavil termosku kávy a plastový pohárik.

„Nenamiešali ste mi do tej kávy nejakú drogu, aby som bol povolnejší?“ Bol som zvedavý skôr zo vzdoru, nemal som chuť tváriť sa ako protihráč v športovom zápase.

Briti prácu rozviedky naozaj pokladali za druh športu. Džentlmeni sa zabávali na prechytračení protivníka a potom si s ním dokonca boli ochotní podať ruku. Lenže tu išlo o zničenie celej rodiny, a hoci na tom mali zásluhu vlastne len slovenské politické špičky a novinári, podpora iných štátov im dovoľovala hrať ďalej.

Napokon, Juhoafricania kvôli nim riskovali kariéru a slobodu, ale percento strát na inej ako vlastnej strane môže byť ľubovoľne vysoké. Tak prečo by európske služby neriskovali cudzie straty?

„Nebuďte detinský, pán kolega.“ Mendes si sadol a pozeral, ako si nalievam horúcu tekutinu. „Plukovník Morkel je sklamaný. Včera bol u šéfa a asi nedopadol dobre. Dnes nemá dobrú náladu. A vtedy býva nepríjemný. Ale veď budete mať možnosť presvedčiť sa.“

„Ani ja nemám dobrú náladu.“ Uchlipol som si kávy. „Držite ma tu proti mojej vôli, hoci...“

„Už to dlho nepotrvá.“ Odvetil, ale neupokojil ma tým.

Všetci sme sa obrátili k ovárajúcim sa dverám, ale nemal som možnosť vidieť plukovníka v zlej nálade. Do kancelárie vstúpili moji právnici a pomer síl sa zdanlivo zmenil v môj prospech. Okolo stola sa rozostavili páni Johnston, Harrison, Joubert a ešte jeden muž, ktorého som videl po prvý raz.

„Som rád, že ťa vidím živého.“ Andrew sa usmial a dokonca žmurkol. „Toto je doktor Ventura, náš spoločník. Ostatných poznáte. Práve sme prišli z Durbanu, takže títo páni možno konečne pochopia, že je koniec.“

„Priveľmi si veríte.“ Kapitán Mendes sa snažil uhrať aspoň bodík.

„Toto je porada klienta s jeho právnymi zástupcami.“ Andrew sa obrátil na kapitána a ukázal na dvere.

„Som rád, že ste tu, páni.“ Napokon, mohli ma znova previezť niekde inde. Ale neurobili to, a ja som od rána premýšľal, prečo. Určite sa nevzdali, ale mohli dostať príkaz dať odo mňa ruky preč. To by bol ten lepší prípad. „Ako ste ma vlastne našli?“

„Pozdravuje ťa Johann.“ Andrew to povedal akoby mimochodom, ale mne bolo odrazu všetko jasné. Bez Johannovej pomoci by len obchádzal väzenia v celej krajine. Samozrejme, márne. A tajná služba by mala voľné ruky.

Preto boli páni z rozviedky takí nervózni a prekvapení, že sa na scéne objavili právnici. A určite začínajú hľadať, odkiaľ im presakujú informácie.

Dúfal som, že si Johann dáva pozor.

„Mám pre teba dobrú správu, Ian.“ Andrew mi kývol a ja som si sadol.

„Všetko bolo iba nedorozumenie...“ Začal som hádať.

„Ale no tak!“ S Andrewom sa rozosmiali všetci.

Už mi začali liezť na nervy vlastní priatelia a právnici, takže to začínalo byť vážne. Zdalo sa mi, že ma pokladajú za nenapraviteľného paranoika a barbara, ktorý nechápe takú triviálnu vec, ako je deľba moci v demokratickom štáte. Výkonná moc jednoducho nesmie a nebude zasahovať do právomocí súdov. Bodka.

Na tom princípe stojí celý štát a nejaký politik z divokej Európy je príliš malý kúsok, aby sa kvôli nemu otriasli základy práva.

Mojim právníkom to bolo úplne jasné, len ja som sa podľa nich správal ako malý chlapec. Jednoducho, odchovanci britskej školy.

Neuvedomovali si, že súdy musia určovať mantinely aj politikom, teda ľuďom, ktorí chcú mať moc. Podľa možnosti čo najväčšiu. Odjakživa sa ich snažia obchádzať. Ak sa dá, tak potichu a nenápadne. V mojom prípade to robia tiež, len už nie je možné robiť to nenápadne.

Vedel som si predstaviť, ako sa juhoafrickí politici krútili, keď sa snažili vyvliecť z nepríjemnej situácie. A ako na nich museli tlačiť Európania, keď napokon podlahli a rozohrali túto hru.

„Vy ma zastupujete, páni.“ Začal som vážne. „Znamená to, že ste povinní brať do úvahy moje želania?“

„Prirodzene!“ Odpovedal mi doktor Ventura. Bol v tíme nový, takže mu pripadla povinnosť vysvetľovať samozrejmosti.

„Takže vás žiadam, aby ste vychádzali z predpokladu, že sa vaša tajná služba, krytá najvyššími politickými kruhmi, rozhodla urobiť pre vás nepochopiteľnú vec. Obísť súdy a nezákonne presadiť politické ciele. Áno, je to precedens. Áno, je to ohrozenie ústavného systému v Juhoafrickej republike. Áno, je to nepochopiteľné a nové. Ale robia to!“

„Ty to napokon myslíš vážne.“ Andrew sa na mňa pozrel úplne novým pohľadom.

„Smrteľne.“ Pritakal som a všetci konečne zvažneli tiež.

„No, Ian, skoro by som bol zabudol.“ Andrew sa znova usmial. „Je tu tvoj brat a slovenský advokát, doktor Trokan.“

„Kde?“ Stiahlo mi hrdlo.

„Išli na slovenskú ambasádu.“ Položil ruky na dosku stola. „Prídu, možno aj s vašim konzulom. Vidíš, že je to na dobrej ceste.“

„Tak to som rád!“ Nemohol som rozprávať, hoci uplynulých štyridsať rokov mi hlasivky slúžili dobre.

„Stretli sme sa po ceste.“ Vysvetľoval. „Vlastne mi avizovali svoj príchod, tak som ich počkal na letisku v Johannesburgu. Mali by tu byť onedlho. A máš asi pravdu. Doktor Trokan mi povedal, že slovenský minister vnútra urobil tlačovú konferenciu, kde vyhlásil, že už zajtra budeš dopravený na Slovensko. Vieš, čo to znamená?“

„Odlet už dnes.“

„Presne tak.“ Potvrdil. „No, dostaneme papier zo súdu, že tvoja deportácia je zakázaná. Potom budeme pokračovať.“

„Nemáme čas čakať, kým nám dajú nejaké papiere.“ Vyletel som naňho prudšie, ako som chcel, ale zdalo sa mi, že zabudol na moju žiadosť, aby to brali vážne. „Ešte dnes ma naložia do lietadla. To ťa nepresvedčil ani Trokan?“

„Ale v tom prípade sa musíme obrátiť priamo na Najvyšší súd Juhoafrickej republiky.“ Doktor Joubert len nahlas vyslovil myšlienku, ktorá napadla všetkým prítomným.

„Musíme ísť okamžite na súd,“ Andrew začal organizovať úplne inú právnu obranu, ako dosiaľ. „Musíme

oboznámíť sudcu so situáciou a získať súdny príkaz, ktorý zakáže deportáciu. To sú prvé kroky. Potom budeme pokračovať. Páni, ide do tuhého.“

„Ideme na súd.“ Doktor Joubert kývol Venturovi, prelistoval s ním moju zložku papierov a vložil si ju do aktovky. Ako štátny advokát mal prístup priamo k sudcom Najvyššieho súdu, ak usúdil, že si to vyžaduje situácia. „Zatiaľ držte pozície.“

„Kde je môj brat a doktor Trokan?“ Bol som oveľa nervóznejší, než by som si prial. Nedokázal som sedieť na stoličke a kancelária mi bola odrazu malá.

„Pôjdem ich nájsť a privediem ich.“ Andrew sa začal baliť. „Doktor Harrison ostane s tebou, aby náhodou niekto nedostal nápad, že ťa zasa presunú z nášho dosahu.“

Keď Andrew odišiel, doktor Harrison vytiahol z aktovky nejaký papier a pozrel sa naň cez okuliare. Potom ich položil na stôl a papier mi podal.

„Pozri sa, ako sa snažia zahmlievať.“

„Čo je to?“

„Kópia dokumentu, podľa ktorého ťa zadržali včera, 16. 7. o trinástej hodine popoludní. Takže, podľa neho ešte stále majú čas do vypršania štyridsaťosem hodinovej lehoty.“

„Aha.“ Z mojej cestovnej tašky som vytiahol iný papier. „Toto je poučenie o právach zadržaného. Je na ňom podpis policajta. Volal sa tuším Mostert. Dátum a miesto... 14. 7. popoludní v Malvern.“

„Panebože!“ George zalapal po dychu. „A to ti nezobrali? Babráci! Daj mi ho. Originál dostane sudca a týmto pánom ukážeme kópiu, aby vedeli, že ani tento pokus im nevyšiel.“

Rozprávali sme sa asi hodinu. Občas dvere otvoril uniformovaný policajt, bez slova sa na nás pozrel a znova zavrel, len aby sme vedeli, kde sme a kto rozkazuje.

„Ešte raz vopchá tú svoju kučeravú gebulu do dverí a vysvetlím mu, čo je to rozhovor štátneho advokáta s klientom.“ Rozčúlil sa doktor Harrison. „Bude sa mu ešte týždeň snívať o čertoch!“

Ako na povel sa dvere znova otvorili a George vyskočil zo stoličky naozaj ako čert na pružine. Ale nevstúpil policajt.

Za Andrewom vošiel doktor Trokan a za ním môj brat.

„Ahoj, Ivan.“ Medzi bratmi netreba veľa slov. Objali sme sa a chvíľu len tak mlčali. Moje hlasivky aj tak štrajkovali. Konečne krč povolil.

„Ahoj, bráško.“ Márne som hľadal slová, hoci sa mi ich na jazyk tlačilo tisíc. „Čo doma?“

„Ako doma, veď to poznáš.“

„Všetci v poriadku?“

„Zažili sme už lepšie časy, ale dá sa to vydržať.“

„A mama?“

„Je jej ťažko.“ Vzdychol si. Za tou krátkou vetou sa skrývalo oveľa viac. Všetko. „Ale drží sa. Ako mama.“

„Pustili vás bez problémov?“

„Skoro.“

„Prepáčte, že vás ruším...“ Doktor Trokan si odkašlal. „Zdá sa, že nás tlačí čas.“

Bol som nekonečne rád, že vidím brata a počujem slovenčinu. Vzbudilo to vo mne v tejto situácii iracionálnu túžbu byť čo najskôr doma.

„Ja už nebudem rušiť.“ Vlado odstúpil odo mňa a sadol si na stoličku, čo mu ponúkol Harrison. „Len sa nám, celej rodine zdalo nevhodné posielat za tebou iba doktora Trokana, tak som išiel s ním. Ako morálna, keď už nie odborná opora.“

„Je skvelé, že si tu, bráško.“ Stisol som mu ruku. „Ďakujem.“

„Zasa z teba robia mediálnu hviezdu.“ Doktor Trokan

mi podal ruku. „A, samozrejme, zo seba tiež. Odrazu sú všetci hrdinovia a túto frašku prezentujú ako úspech slovenskej diplomacie.“

„Veď preto to robia.“

„Vraj máš byť už zajtra doma.“ Pokračoval. „Vedeli to už včera. Bude to tranzit cez Švajčiarsko. A takisto vedia, že na teba nebude uvalený medzinárodný zatykač. Takže je to dobre zorganizovaná a presne koordinovaná akcia. Nič neponechávajú na náhodu...“

„Takže je to tvrdé.“ Ale to som už vedel. „Ešte ťa poprosím, aby sme hovorili po anglicky, aby nám rozumeli aj títo páni.“

„V poriadku, to nie je problém.“ Juraj bol, prirodzene, profesionál, a toto mu určite napadlo hneď na začiatku. Ale zároveň chápal, ako dobre mi padne pár viet po slovensky.

„My sme sa už zoznámili.“ Vysvetľoval mi Andrew. „Od začiatku sme boli spolu v telefonickom kontakte. Teraz sa musíme dohodnúť, čo ďalej.“

„Čo môžem urobiť?“ Trokan okamžite začal naplno pracovať.

„Priviesť sem konzula.“ Andrew tiež nestrácal čas. „Ian bude potrebovať náhradný pas. Ten mu môže vydať iba zástupca vašej krajiny.“

„V poriadku.“ Doktor Trokan vstal a vykročil ku dverám. „Vladimír, idete so mnou?“

„Samozrejme.“ Vstal aj môj brat.

„Idem s vami aj ja.“ Harrison si vzal aktovku. „Pre každý prípad.“

„Ja ostávam tu na strážii.“ Uzavrel delbu práce Andrew.

„Je to tak, ako vravel doktor Trokan.“ Andrew počkal, kým sa zavreli dvere a obrátil sa na mňa s výrazom totálneho ohromenia. „Máš pravdu, Ian. Naozaj to robia!

Som šokovaný! Nech to dopadne akokoľvek, nenechám to tak. Budem ich žalovať, všetkých. Policajtov, spravodajskú službu, ministrov... Všetkých. Toto je výsmech práva... A ja som ťa do toho dostal! Ale veril som, že...“

„Raz sa to stať muselo.“ Upokojoval som svojho právnik. „Nemôžem utekať celý život. O dva mesiace bude po voľbách a potom... Možno budem ešte tu, a ak nie, pustia ma. Potom sa ti ozvem.“

„Takéto pošliapanie posvätných princípov...“ Akoby nevnímam, čo hovorím. „Ľudské práva sú sväté a nedotknuteľné... Nevieť si predstaviť väčší hriech, než takúto neúctu k právu na spravodlivosť... Akí ľudia nám to vládnu, keď im nič nie je sväté? Ako sa máme na tomto svete cítiť v bezpečí, keď práve ministerstvá vnútra a bezpečnosti porušujú takýmto spôsobom...“

Z monológu právnik, ktorý práve prišiel o všetky ideály, ma vyslobodil návrat Vlada a doktora Trokana.

„Prvý tajomník ambasády pán Kirnág odmietol ísť s nami.“ V pokojnom hlase právnik sa skoro dokonale skrývalo znepokojenie. „On je súčasne aj konzul tu v JAR. Vraj príde policajným autom. Chápeš, čo to musí byť za vtáka? Radšej pôjde s policajtm, ako s nami...“

„Ako ďaleko sú vaši kolegovia na súde?“ Juro Trokan sa obrátil na Andrewa.

„Musíte chápať, že sa neobrátili na nejakého okresného sudcu,“ Andrew sa snažil upokojiť. „Ktorejkoľvek ctihodnosti sudcovi Najvyššieho súdu to nejakú chvíľu trvá, než sa zníži k nám smrteľníkom. Ale bude to v poriadku.“

Po prvý raz som počul, že na dvere tejto kancelárie niekto zaklopal. Vstúpil diplomat ako repa, v triezvom obleku, šitom na mieru a s výrazom, ktorý mohol byť úsmevom alebo vyjadrením sústrasti.

„Dobrý deň, páni, som Róbert Kirnág, prvý tajomník

velvyslanectva Slovenskej republiky a konzul Slovenska v JAR. Počul som, že vznikli nejaké komplikácie alebo zdanlivé kompli...“

„Žiadne zdanlivé komplikácie!“ Doktor Trokan mu nezdvorilo, ale rázne skočil so reči. „Sú tu porušované ľudské práva občana Slovenskej Republiky, tak si nechajme formality na neskôr a podme s tým niečo urobiť.“

„Len pokojne, páni. Pokojne.“ Bola to naozaj diplomatická odpoveď. „Ako si predstavujete moju pomoc?“

„Tak po prvé,“ začal môj slovenský advokát. „Môj klient potrebuje náhradný cestovný doklad. Ste oprávnený vystaviť mu ho?“

„Som, ale...“ To bolo prvý raz, čo som počul jeho najobľúbenejšie slovo. „Nemôžem to urobiť bez súhlasu príslušného odboru cudzineckej polície v Bratislave.“

„A keby som bol turista, ktorého tu okradnú, a príde na velvyslanectvo s podobnou žiadosťou?“ Mal som chuť toho úradníckeho diplomata trochu potrápiť. Len tak, zo zvedavosti, čo urobí.

„To by bola úplne iná situácia. Ale...“ Nechal sa nachytať hneď na prvý raz.

„V čom by bola iná?“ Ani Juraj sa nedal zahanbiť.

„Mám zakázané podnikáť akékoľvek kroky.“ Neochotne priznal vlastnú nesvojprávnosť. „Konkrétne v tomto prípade.“

„Ale môžete sa s nimi spojiť a postúpiť im moju žiadosť?“ Nedal som najavo, že viem.

„Áno, ale...“

„Je tu nejaké ale, o ktorom nevieme?“ Právnik kontra diplomat, lepšie divadlo som si nemohol želať. Ale komédia to rozhodne nebola.

„Nemám vyplnenú žiadosť o vydanie náhradného pasu.“ Vyzeral nešťastne. Napokon, diplomati to nemajú ľahké. Musia obhajovať kroky svojej vlády v cudzine, a to

nie je také ľahké, ako opíjať slaným rožkom vlastných servilných novinárov doma.

„Máte také tlačivo so sebou, však?“ Snažil som sa mu pomôcť.

„Áno, ale...“

„Tak mi ho dajte, ja ho vyplním a bude všetko skoro v poriadku.“ Vyzeralo to jednoducho. Naoko.

„Ale vy nemáte čím preukázať svoju totožnosť, takže vám môžem a nemusím veriť, že ste Ivan Lexa.“

„A za kým ste sem prišli?“ Nahneval ma, ale potreboval som ho. „Stojí pred vami nejaký duch?“

„Stačí vám na overenie totožnosti, keď ju potvrdíme my?“ Nečakane sa ozval Vlado.

„Kto my?“ Diplomat bol zaskočený novým protivníkom.

„Som jeho brat a je tu prítomný aj jeho právny zástupca zo Slovenska.“

„No to by možno stačilo, ale...“ Začínal sa opakovať.

„Sú prítomní aj právni zástupcovia inžiniera Lexu tu v JAR.“ Doktor Trokan doňho nemilosrdne bil ďalej. „Ani to nestačí?“

„Tak si tú žiadosť vyplňte.“ Rezignoval. „Budem informovať príslušné úrady v Bratislave, a ak budú súhlasiť, dostanete pas.“

„No vidíte, ako nám to ide!“ Advokát sa usmial skoro povzbudivo. „Aj keď nechápem, prečo nemáte pri sebe priamo nový náhradný pas. Ušetrili by sme si kopu starostí a roboty.“

„Nikto oň dosiaľ nepožiadala!“ Prejavila sa úradnícka stránka jeho diplomatickej kariéry.

Do miestnosti náhle vošiel plukovník Morkel.

„Prepáčte, páni.“ Rozbehol sa rázne. „Musím vás požiadať, aby ste odišli.“

„Čo si to dovoľujete?“ George ako štátny advokát nepokladal Morkela za rovnocenného protivníka.

„Dobre.“ Andrew zasiahol. Nepotrebovali sme konfrontáciu, ale čas. „Ostane tu s tebou len George. Musíme čakať, kým Ventura s Joubertom vyhrajú vypočutie u sudcu. Prinesú papier a celá táto komédia sa skončí.“

Morkel sa naňho pozrel bez akéhokoľvek výrazu a potom ukázal Trokanovi a Vladovi na dvere. S nimi odišiel aj Andrew. Ostal len Kirnág a George Harrison.

„Ďalej vás žiadam, aby ste protestovali proti môjmu zadržaniu.“ Pokračoval som tam, kde ma prerušil Morkel.

„Zadržali vás predsa na základe toho, že ste tu ilegálne.“ Takže bol informovaný oveľa lepšie, než bol ochotný priznať.

„Ale som zadržávaný viac ako štyridsaťosem hodín.“ Nedal som najavo, že sa preriekol. „Nebolo proti mne vznesené obvinenie, neumožnili mi spojiť sa s právnikom, a potom ako som sa s ním spojil, porušili dohodu, že ostanem v Durbane. Tým porušili moje ľudské práva, medzinárodné právo aj juhoafrické zákony. To vám nestačí?“

„Stačilo by, ale...“

„Skúste rozprávať bez toho ale, prosím.“ Moja žiadosť ho úplne vyviedla z miery, hoci som ju skoro vôbec nemyslel posmešne.

„Nie som oprávnený podnikáť v tomto smere žiadne kroky.“

„Ale to je predsa súčasť práce velvyslanectva v každom štáte!“ Pripomenul som mu jeho povinnosti. „O to vás ani nemusím žiadať!“

„Pozrite sa, pane.“ Diplomata konečne nabral dych na rozhodnú reč. „Nevedeli sme, že vás zadržala juhoafrická polícia. Dozvedeli sme sa to cez diplomatické kanály ministerstva zahraničia. A zároveň som dostal presné a vyčerpávajúce pokyny, ako máme postupovať. Takže...“

„Takže je napriek tomu vašou povinnosťou poskytnúť občanovi Slovenska právnu ochranu a pomoc!“

„Nemôžem urobiť nič viac, než postúpiť vašu žiadosť o náhradný cestovný doklad do Bratislavy.“ Pán Kirnág uzavrel diskusiu a vydýchol si.

Georgeovi náhle zapípal vo vrecku telefón.

„Harrison. Tak predsa? To je skvelé! Ian, vyhrali sme! Sudca zakázal tvoju deportáciu a nariadil, aby si sa dostavil zajtra pred súd. Vyhrali sme, čo som ti hovoril? Toto by si nedovolili! A proti rozhodnutiu sudcu by nešiel ani prezident. Môžeme si vydýchnuť. Tento pán by tu mal ostať, kým rozhodnutie prinesú a vrazia ho tomu nafúkanému špiónovi do gágora.“

Pán tajomník, samozrejme, rozumel každé slovo a nečakane znervóznel. Akoby ho správa od sudcu rozladila.

Dvere sa bez zaklopania otvorili a vstúpil Natal Msizi s jedným uniformovaným policajtom.

„Tak čo, páni, už ste skončili?“ Svoje znechutenie z vysokej hry šéfov už asi rozchodil. „Boli by sme radi, keby sme mohli zadržanému poskytnúť čas na jedlo a hygienu, inak sa budete na súde sťažovať, že sme ho týrali.“

Konzul vyskočil a hrnul sa k dverám.

„Samozrejme, už sme skončili!“ Bol očividne rád, že mu čierny úradník pomohol.

„Ostávam pri klientovi.“ Doktor Harrison vložil do hlasu celú váhu štátneho advokáta, ale tentoraz to nestačilo.

„Ale nie.“ Natal sa zasmial. Bol to vôbec veselý agent. „Umožnili sme vám rozhovor s klientom, ale strážiť ho za nás nemusíte. Toto je policajná stanica, takže sa mu nemôže nič stať.“

Jeho bodrosť ma mala varovať, ale nevenoval som jeho slovám takú pozornosť, akú si zaslúžili.

Keď sme ostali v kancelárii sami, Natal kývol stráž-

nikovi a ten položil na stôl kufrík s potrebami na odber odtlačkov.

„To už vaši urobili.“ Dal som ruky za chrbát. Bránil som sa, aby som natiahal čas. „Dal by som prednosť...“

„Dal by som prednosť, keby ste zostali doma a nezaťahovali nás do vašich politických pletiek.“ Natal vôbec netajil, že kolegiálna zdvorilosť je minulosťou. „Máte na to päť minút.“

„Nemám...“ Znova som sa bránil. Bolo nevyhnutné vydržať do príchodu mojich právnikov s papiermi zo súdu.

Lenže mali naponáhlo. Jeden z nich mi založil putá a druhý na formulár s mojím menom otláčil vlastné prsty. Keď predpis hovorí, že súčasťou formulára musia byť odtlačky, budú tam odtlačky.

Len čo sa skončila procedúra, vstúpil do kancelárie kapitán Mendes a plukovník Morkel.

„Tak ideme!“ Plukovník sa na mňa pozeral ako na černoškého zločinca. Naozaj mal zlú náladu. Kdesi som počul, že nálada človeka je priamo závislá od žalúdka. Zdalo sa, že Morkelov šéf mu ho dôkladne vyčistil.

„Mám sa tu stretnúť so svojimi právnikmi!“ Postavil som sa na zbytočný odpor. Zúfalo som potreboval poskytnúť právnikom čas, aby mohli doručiť súdne rozhodnutie. Lenže Morkel ma rovnako zúfalo potreboval dostať z ich dosahu. Bol som rozhodnutý brániť sa.

Teraz, keď slovenský minister vnútra avizoval môj príchod, som sa cítil v bezpečí. Vlastne sa mi nesmeli nič stať, a títo páni to dobre vedeli. Chcel som sa chytiť stola, alebo začať okolo seba kopať, len aby ma neodvliekli z dosahu mojich spojencov.

Bol to zlomový okamih a uvedomovali si to obidve strany. Fyzické násilie bolo prakticky vylúčené, ale plukovník Morkel ukázal, prečo ostal v službe aj po zmene režimu.

„Ak sa ešte niekedy chcete stretnúť so svojím právnikom, a hlavne bratom, prestaňte kecať a zoberte si tašku!“

„To je vyhrážka?“ Asi som od svojho zadržania prvý raz počul niečo také otvorene brutálne. To predsa nemožno myslieť vážne. Vražda dvoch občanov Slovenska priamo na policajnej stanici...

Nezmysel! Snaží sa ma zastrašiť, ale podcenil moje odhodlanie.

Lenže po ďalších slovách veterána občianskej vojny som pochopil, kto je silnejší.

„Varovanie.“ Morkel sa tváril neutrálne, až z neho išiel strach. „Stačí, aby sme ich na jednu noc posadili do basy. A neboli by sme takí ohľaduplní, ako vo vašom prípade. Viete si tých mestských pánov z Európy predstaviť, ako odolávajú dvadsiatim čiernym kriminálnikom? Celú noc? Je to strašné, ale tu v republike máme okolo dvadsaťpäť percent obyvateľov HIV pozitívnych. To je optimistický odhad, myslím, že skutočnosť je oveľa horšia. A hlavne v podsvetí je to priam katastrofa. Takže, ak by náhodou prežili noc, doma by museli chodiť k doktorom. Po zvyšok života by preklínali vašu tvrdohlavosť. Vy si prinajhoršom pár mesiacov posedíte v pohodlnom európskom väzení, ale oni by boli odsúdení na smrť. Aj keď ste tento trest u vás zrušili...“

„To je neuveriteľné!“ Nenachádzal som slová.

„Ale účinné.“ Poznamenal plukovník. „Tak ideme.“

Utešoval som sa skutočnosťou, že sme neopustili Pretróriu. Po pätnástich minútach jazdy sme zastali pred vilou obohnanou trojmetrovým múrom. Na jeho vrchole boli stĺpiky s porcelánovými izolátormi a ostnatý drôt. Ocelová brána sa otvárala servomotorom, po našom prejazde s hlasným úderom zapadla na svoje miesto.

Dom vyzeral ako pevnosť. Vedel som, že to nie je armádny objekt ani policajná stanica. Takto si chránili

svoje vily všetci bohatší obyvatelia juhoafrických miest. Vládla tu taká obrovská kriminalita a prepady nechránených domov boli také brutálne, že ochrana elektrickými ohradníkmi, vysokými múrmi a špeciálne cvičenými bojovými psami bola pokladaná za prirodzenú opatrnosť.

Takže ma previezli do bezpečného domu, ktorý určite patril spravodajskej službe.

Vnútri bol malý fotoateliér. Morkel mi bez slova naznačil, aby som si sadol na stoličku pred reflektor a rozptylovač svetla.

„Ďalšia fotka na pamiatku?“ Neodpustil som si pokus o vtip.

„Chceli ste predsa náhradný pas, nie?“ Takže o toto išlo! Moju fotku vlepia do pasu, aby ma dostali na letisku cez kontrolu. Náš konzul nemohol vydať pas mne, ale títo páni mali dvere otvorené.

„Musíme ho dostať do lietadla skôr, než sa tí zasratí právnicki spamätajú.“ Aj plukovník zhodil masku. „Čo bude s tými fotkami?“

„Ešte schnú,“ ozval sa technik odo dverí tmavej komory. „Dajte mi päť minút.“

Do miestnosti vstúpil pán X, pozrel sa na zachmúrené tváre svojich nadriadených, pokrčil plecami a podal mi telefón.

„Prosím.“ Nevedel som, kto to je.

„Pán inžinier?“ Takže ma išiel telefonicky zachrániť náš konzul. Jeho ďalšie slová ma vyviedli z omylu. „Centrála v Bratislave odmietla vašu žiadosť o vydanie náhradného cestovného dokladu. Len to som vám...“

„Bol som unesený z budovy policajnej stanice v Moot.“ Spustil som rýchlo, aby nestačil skončiť hovor. „Napriek súdnemu rozhodnutiu o zákaze mojej deportácie. Uniesli ma príslušníci juhoafrickej spravodajskej služby. Sú tu so mnou, práve vyvolávajú moje fotky.“

„To nie je moja vec.“ Odpovedal rýchlo.

„To je aj vaša vec!“ Pokračoval som. „Moji právnicki sú na Najvyššom súde JAR, práve získali rozhodnutie, zakazujúce moju deportáciu, takže toto je ilegálny únos.“

„Nemôžem pre vás nič urobiť.“ Znelo to ako ospravedlnenie?

„Predpokladám, že ste s nimi v spojení.“ Dovtípil som sa konečne, akú úlohu hrá naša ambasáda. „Fotia ma, aby ste im mohli vydať môj náhradný pas! Takže takto to hráte!“

„Som viazaný príkazmi z Bratislavy.“ Bol to chabý argument, ale aspoň bol pán konzul konečne úprimný.

„Šéfuje vám priamo riaditeľ SIS, alebo vás riadi šéf rozvedky Kain z Londýna?“ Chápal som už všetko.

Pán konzul skončil hovor bez odpovede.

„Takže svoj pas napokon budete mať.“ Morkel sa uštiपाčne zasmial. „A teraz vypadneme. A rýchlo.“

Znova ma naložili do auta a vyrazili sme na ďalšiu cestu. Morkel ostal vo vile.

Bolo nám trochu tesno. Vedľa vodiča sedel kapitán Mendes, mňa natlačili medzi dvoch mohutných černochovo. Jedným z nich bol môj známy Natal Msizi, druhý sa na mňa usmial a predstavil sa ako James. Ale ruky sme si nepodali...

„Pán kapitán.“ Oslovil som Mendesa. „Toto vám predsa nemôže prejsť. Ako dôstojník spravodajskej...“

„Som imigračný úradník.“ Usmial sa ponad plece. „Čo by tu robila tajná služba. Nežiaducich cudzincov deportuje imigračný úrad.“

„Prečo vlastne nepostupujete podľa...“ Nedal som sa.

„Nie som zvyknutý prehrávať.“ Samolúbo sa rozosmial. „Nerobím kroky na prehru, ale na výhru. Mám úlohu dostať ťa do lietadla a poslať domov. A to urobím! Za akúkoľvek cenu, rozumieš?“

„Teda, toto som ešte nevidel...“

„Veľa vecí si ešte nevidel.“

Tým sa rozhovor skončil.

Z Pretórie sme sa museli vrátiť do Johannesburgu, kde bolo medzinárodné letisko.

Kým sme dorazili na letisko, bleskurýchlo sa zotmelo a na Afriku padla noc.

Auto prešlo bránou, ale nezamierilo k hlavnej budove. Bez toho, aby znížil rýchlosť, vodič zamieril k hangárom na vzdialenom konci letiska. K okienku vodiča pristúpil chlap v letištnej uniforme a ukázal niekam do tmy. Napokon sme sa dostali k odbavovacej budove zozadu.

Priviedli ma do miestnosti s dvoma zrkadlovými stenami. Cestou sa nás síce pokúsil zastaviť príslušník letiskovej polície, ale Mendes mu niečo rýchlo a dôrazne vysvetlil, kým ma Natal a James držali za plecia, akoby sa báli, že im ujdem medzi ľudí v prednej časti budovy.

Kapitán Mendes sa prezrel v zrkadle. Asi chcel vidieť víťaza v plnej kráse.

„Neberte to osobne, pán kolega.“ Blahosklonne sa na mňa usmial. „Robím svoju prácu.“

„Robíte špinavú robotu za druhých a porušujete zákon, kapitán.“

„To je vec názoru.“ Určite sa vo svojej úlohe cítil dobre.

Jeho exhibíciu prerušil príchod nejakého muža.

„Kto vás sem pustil?“ Mendes bol skôr prekvapený než nahnevaný.

„Som úradník súdneho registra Najvyššieho súdu Juhoafrickej republiky Karolus Venter.“ Dôležitosť z neho kvapkala ako voda z pršiplášťa. „Práve som vám doručil rozhodnutie Jeho ctihodnosti sudcu Bassona, ktorým sa odkladá príkaz na vyhostenie. Zároveň zakazuje jeho deportáciu. Vec je prejednávaná ako urgentná, a to bez toho, aby boli dodržané pravidlá pre doručenie.“

„Kašlem vám na nejaké papiere.“ Kapitán mužovi vytrhol papier z rúk a roztrhal ho. „A teraz vypadnite. Tu nemáte čo robiť.“

Muž sa síce tváril dôležite, ale nemal odvahu čeliť Mendesovi, a preto rýchlo odišiel.

„James, Natal!“ Na jeho krik do miestnosti vošli obaja černošskí agenti. „Padáme. Bleskovo ho naložte na to posraté lietadlo a už nech ste vo vzduchu!“

Prešli sme krátkou chodbou do letiskovej haly a pristúpili sme k pultu pasovej kontroly. Za pultom sa na nás usmiala príťažlivá blondína. Potom sa pozrela pozornejšie a úsmev z jej tváre zmizol.

„Slečna,“ oslovil som ju, kým si prezerala naše pasy. Dokonca aj môj. Videl som ho prvý raz v živote. Takže pán konzul splnil príkazy z Bratislavy do bodky. „Som nezákonne unášaný z územia Juhoafrickej republiky. Moja deportácia sa koná bez právneho dôvodu a konanie úradov je protiprávne, lebo sudca Najvyššieho súdu deportáciu zakázal.“

S úsmevom sa pozrela na Mendesa a podala mu naše pasy.

„Tak už sa prestaňte predvádzať a podte.“ Kapitán Mendes potom podal doklady Natalovi a odstúpil.

James a Natal ma vzali medzi seba a viedli ma chodbami. Cítil som sa medzi ich vytrénovanými telami ako sardinka v konzerve.

Nastúpili sme do lietadla spoločnosti Swissair a moja eskorta ma priviedla k sedadlu prvej triedy.

„Jedna cesta sa skončila.“ Zafilozofoval si James. „Druhá vás čaká. O pár hodín ste doma.“

„Ignorovali ste súdne rozhodnutie, chlapci.“ Chcel som nadviazať rozhovor, veď s nimi prežijem v lietadle dlhé hodiny. „Vyhrali ste, ale nezávidím vám. Vaša kariéra v štátnej službe sa práve skončila.“

„Staraj sa o seba.“ Znova ma oblažil žiarivý úsmev Natala Msiziho. „My len plníme rozkazy. Rutina.“

Pozeral som sa, ako nastupujú ďalší cestujúci.

Takže sa naplnil úplne najhorší scenár, s výnimkou mojej fyzickej likvidácie. Morkel mal pravdu, doma nešlo iba o pomstu, ale hlavne o voľby. Živý maskot je účinnejší ako správa o mojej smrti. Takže páni križiaci, verím, že mi nešlo o život. Jednoducho sa vám to nehodilo. Napokon môžem byť rád, že mi voľby zachránili život.

Cestujúci boli na svojich miestach a lietadlo sa pripravovalo na odlet.

Na letisku ma naložia do antona a šupnú rovno do basy. A potom si budú lámať hlavy, aký trestný čin mi našiť, aby im sudca tú väzbu posvätil. Inak utržia hanbu, keď ma budú musieť pustiť. To by bol gól! Nielen preto, že by som bol konečne doma a slobodný, ale aj pre mohutný pohyb volebných preferencií.

A okrem toho by sa mi splnil sen pred niekoľkými dňami. Zazvonil by som pri dverách bytu a otvorila by mi moja...

Z myšlienok ma vyrušil palubný rozhlas. Najprv som si myslel, že ohlasujú náš odlet, ale išlo o niečo iné.

„Ladies and gentlemen! Hovorí k vám kapitán. V mene spoločnosti Swissair sa vám ospravedlňujem, ale z technických príčin budete musieť vystúpiť a vrátiť sa do budovy letiska. Zachovajte, prosím, pokoj a riadte sa pokynmi posádky lietadla. Spoločnosť preberá plnú zodpovednosť za prípadné neprijemnosti, ktoré sme vám týmto zdržaním spôsobili. Ďakujem za pochopenie.“

James s Natalom sa len mlčky pozerali, ako všetci cestujúci opúšťajú palubu. Potom nemohli robiť nič iné, len vziať ma medzi seba a pobrať sa k východu.

Len čo sme sa dostali do budovy, priskočil k nám kapitán Mendes a pán X.

„Okamžite sa vráťte na palubu!“ Mendes zúrili.

K Mendesovi pristúpil muž v uniforme pilota a niečo mu povedal. Mendes pokynul Jamesovi a Natalovi, tí ma znova chytili za ramená, a vliekli ma späť k lietadlu.

„Kapitán, toto vám neprejde.“ Nevravel som mu to po prvý raz, ale zdalo sa, že znova márne.

„Držte hubu! Budete robiť, čo vám poviem, a nikomu sa nič nestane.“

„Komu by sa malo niečo stať?“ Veď ma chceli doma živého!

„Ešte máme vášho brata a toho slovenského advokáta.“ Pripomenul mi hroznú skutočnosť. „Postarám sa, aby si odniesli AIDS talizman, ak nedostanete rozum. Hovorím to jasne?“

Jasnejšie sa už ani nedalo.

James a Natal ma tentoraz usadili tri rady od sedadiel, na ktorých sme sedeli predtým. Za nás si sadol tretí černochoch, podľa postavy trénoval v tom istom zariadení ako moja eskorta.

Do lietadla vošli dvaja páni v uniformách letiskovej polície a letuška. V ruke držala nejaký papier.

Odrazu som na tvári pocítil dotyk niečoho pevného a lepkavého. Muž, ktorý si sadol za nás, mi prelepil ústa širokou lepiacou páskou.

Trojica sa postavila pred naše pôvodné sedadlá a pozreli sa na ne. Potom sa vyšší dôstojník pozrel na letušku. Bola v tvári paprikovo červená a uprene sa pozerala na mňa.

Bol to určite pekný pohľad. V úplne prázdnom lietadle kontrolovali sedadlá a o tri rady ďalej sedel hľadaný beloch s prelepenými ústami v spoločnosti troch černochoch, ktorí sa tvárili, že tam nie sú.

„Slečna!“ Napomenul ju policajt. „Napíšte do záznamu, že na sedadle J 8 sa nenachádza žiadny beloch v sprievode dvoch imigračných úradníkov. Tým pokladám

kontrolu za skončenú. Udanie toho právnika sa nezakladá na pravde. Koniec. Môžeme ísť.“

„Tí tvoji kamoši sa snažia.“ James sa zasmial a odlepil mi pásku z úst. „Vpálili do kancelárie náčelníka letiska so súdnym príkazom a hulákali, že sedíš v lietadle. Nuž, ne-sedíš.“

Natalovi zapípal vo vrecku telefón a všetci traja sa strhli, akoby pri nich buchla bomba.

„Počúvam.“ Tváril sa napäto. „Nedajú pokoj, však, pane. Bola tu kontrola. Negatívne. Čože? Zasratý sudca. Áno, pane. Rozumiem, pane. Vykonám, pane.“

Obrátil sa ku mne.

„Jeho ctihodnosť sudca Najvyššieho súdu Basson zakázal odlet lietadla na pravidelnej linke Joburg – Zürich sedemnásteho júla dvetisíc dva o dvadsať dva tridsať.“

„Takže vystupujeme, páni.“ Víťazne som sa zasmial.

„Nikam nejdeme.“ Natal mi úsmev vrátil. „Toto je už päť minút mimoriadna linka Joburg – Zürich s odletom osemdesiateho júla o nula jedna nula nula.“

Takže to napokon dokázali. Porušili všetky zákony, ktoré im stáli v ceste a posielajú ma svojim potenciálnym priateľom v centre Európy. Ktovie, možno raz naša spravodajská služba pošle domov nejakého juhoafrického politika, ktorý nepochopí, že demokracia môže byť len iná forma absolútnej moci.

Natal opäť telefonoval.

„Rozumiem, pane. Komedianti. Nie, nič sa nedeje. Je pokojný, chápe situáciu a vie, čo je v hre. Rozumiem, pane. Koniec.“

Do lietadla začali znova nastupovať cestujúci.

„Ladies and gentlemen!“ Znova sa ozval palubný rozhlas. „Bohužiaľ vám musím oznámiť, že budeme trochu meškať. Spoločnosť sa vám všetkým opäť ospravedľuje...“

Natal znova vytiahol z vrecka telefón a navolil číslo.

„Čo sa robí, pane? Aha. Rozumiem. Áno, pane. Samozrejme, pane. Koniec.“

„Ten tvoj právnik je poriadny divoch.“ Smial sa mi do tváre. „Narobil na letisku taký bordel, že švajčiarsky pilot odmietol letieť. Musia ho vymeniť. Ale už dá pokoj, práve ho vyvádzajú z objektu letiska. Vynadal náčelníkovi, policajtom, pilotom... Zdá sa, že stratil nervy. Ak ho budú žalovať, bude mať problémy. Blázon.“

Takže Andrew napokon pochopil, že som mal pravdu. Musela to preňho byť rana, zistiť, že aj v jeho krajine politické ciele môžu stáť nad zákonom. Chudák.

Lietadlo sa náhle pohlo. Najprv pomaly, ale postupne naberalo rýchlosť, až kým sa podvozok neodlepil od betónovej dráhy.

Bol som na ceste domov.

Epilóg

Slovenské lietadlo spoločnosti Sky Europe odštartovalo z Zürichu 18. 7. 2002 pätnásť minút po dvanástej. Sprevádzali ma len Natal s Jamesom, zvyšok eskorty ostal vo Švajčiarsku.

Obaja boli trochu sklamaní, že sa na palube nepodávalo ich obľúbené pivo.

Slovenská vláda z poldruhhodinového letu urobila šou pre vďačných divákov. Na palube neboli iba cestujúci, ale aj novinári a televízny štáb, takže napätí občania nemuseli čakať až do môjho priletu. Televízia vzápätí vysielala moje zábery z lietadla na Slovensku.

Sedel som medzi svojimi čiernymi sprievodcami ako pravá mediálna hviezda, chránená osobnou gardou. Natal a James sa bavili ešte lepšie ako ja.

Samozrejme, ostatní cestujúci vedeli, kto s nimi letí. Museli ich poriadne bolieť krky, keď sa neustále obracali, uzatvárajúc medzi sebou stávky, či ten neznámy beloch je naozaj Ivan Lexa, alebo je to len amatérsky pokus o podvod.

Po prilete na bratislavské letisko šou pokračovala.

Počkali sme, kým vystúpia všetci cestujúci. Potom na palubu prišiel náčelník letiska v slávnostnej uniforme, spolu s dvoma príslušníkmi letiskovej polície a mladúčkou slečnou zo slovenskej centrály Interpolu, ktorá sa mala zároveň postarať o protokol.

Ten sa ničím nelíšil od víťania štátnickej návštevy.

„Slečna, povedzte pánu ministrovi vnútra, že má u mňa jeden dobrý bod za toto privítanie.“ Usmial som sa na ňu. Potom som si predsa len všimol jeden detail. „A kde je červený koberec? Zabudli ste, alebo ho máte v čistiarni?“

Smiala sa spolu so mnou a palcom ukázala k nebu v geste, veď viete, to tí hore.

„Tak, slečna, takto vyzerá únos po slovensky.“ Poučil som ju.

„Únos?“ Tentoraz sa rozosmiala naplno. „Veď minister vnútra na tlačovke vyhlásil, že všetky úkony, spojené s vašou deportáciou na Slovensko, prebehli tu aj v Afrike presne podľa zákona.“

Bolo osviežujúce rehotiť sa s pracovníčkou Interpolu ako malé deti.

Ešte som sa rozlúčil s pilotmi, potriasli sme si rukami a mohol som vystupovať. Na dvere lietadla mierili kamery, plocha letiska sa hemžila policajtmi a kukláčmi, jednoducho najdynamickejší a najkolorovanejší volebný šot v histórii.

Bol som doma.

Konečne sa naše súdy nemuseli strápňovať konaním v neprítomnosti obžalovaného a trocha sa priblížili Európe.

Politici koalície budú môcť povedať, že síce nebudú dvojnásobné platy, ale jeden predvolebný sľub predsa len splnili.

Dopili sme kávu v kancelárii náčelníka letiska a potom prišli policajti, aby ma zatkli.

Na Račiansku ulicu ma nepreviezli v obrnenom Aligátore, ale v neoznačenom osobnom aute.

Dňa 20.7.2002 som bol so spätnou účinnosťou k 18.7.2002 vzatý do vyšetrovacej väzby rozhodnutím predsedníčky senátu Krajského súdu v Bratislave JUDr. Sone Smolovej.

Dňa 16. 8. 2002 Najvyšší súd SR (7 To PT 15/02) rozhodnutie JUDr. Smolovej zrušil a prepustil ma z väzby. V dvanásťstranovom rozhodnutí okrem iného skonštatoval, že JUDr. Smolová bola nepríslušná, teda aj nezákonná sudkyňa... A na týchto dvanástich stranách uviedol tiež vecné, zákonné a procesné pochybenia sudkyne.

Dňa 16. 8. 2002 Najvyšší súd SR (Ndt58/02) prijal desaťstranový judikát, ktorým vylúčil JUDr. Smolovú z akéhokolvek ďalšieho konania voči mojej osobe, a okrem iného v odôvodnení uvádza... v súhrne predstavujú okolnosti, ktoré sú spôsobilé vyvolať značné pochybnosti o objektivite a nestrannosti konania a rozhodovania procesnej sudkyne – predsedníčky senátu Krajského súdu v Bratislave – v dôsledku jej vzťahu k veci...

„Konanie a rozhodovanie súdu nielenže musí byť objektívne a nestranné, ale aj navonok sa takým musí javiť. Preto súdne konanie nesmie prebiehať za takých okolností, ktoré sú spôsobilé vyvolať podložené pochybnosti o objektivite a nestrannosti súdu.“

V máji 2004 na návrh ministra spravodlivosti SR (KDH) bola JUDr. Soňa Smolová delegovaná na funkciu sudcu Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu...

Obsah

Ústava Slovenskej republiky	5
Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky I. ÚS 48/99 – december 1999	5
JUDr. Michal Serbin, krajský prokurátor – rozhovor 25. 10. 2000	5
Ing. Ivan Lexa o rozhodnutí odísť do exilu	6
Kniha na jedno posedenie	7
Prológ	11
Sobota 13. 7. 2002	15
Nedeľa 14. 7. 2002	47
Pondelok 15. 7. 2002	63
Utorok 16. 7. 2002	87
Streda 17. 7. 2002	111
Epilóg	135
Obsah	139
Dokumenty	141

Dokumenty

**NAJVYŠŠÍ SUD JUHOAFRICKEJ REPUBLIKY
(OKRES PROVINCA TRANSVAAL)**

VPRÉTORIE 17.7.2002

Č. PŘÍPADU 19390/2002

PRED CTIHODNYM PÁNOM SUDCOM: BASSON

Vo veci medzi

IVAN LEXA

žiadateľ

a

MINISTER VNÚTRA
A ĎALŠÍ

odporcovia

Po vypočutí právnych zástupcov žiadateľa a po prečítaní predložených dokladov

Je rozhodnuté

1. Že sa týmto vydáva predbežné opatrenie vyžadujúce aby odporcovia dňa 12. augusta 2002 preukázali dôvod, prečo by sa nemalo vydať rozhodnutie v nasledujúcich veciach

1.1 Príkaz na deportáciu IVANA LEXU sa odloží a vyhlási za neplatný.

1.2 Odporcom sa prikazuje, aby zaplatili náklady spojené s touto žiadosťou.

2. Až do vydania tohto príslušného rozhodnutia, príkaz na deportáciu IVANA LEXU sa odkladá.

3. Registrátorovi tohto ctihodného súdu sa prikazuje, aby telefonicky oznámil toto rozhodnutie odporcom.

4. CAROLUS VENTER je týmto oprávnený súdne doručiť toto rozhodnutie.

5. Žiadateľovi sa prikazuje, aby začal prihláškové konanie do 10 dní odo dňa vydania tohto rozhodnutia.

Vydané súdom
Registrátor

Johnston & Partners
Zapisovateľ najvyššieho súdu: E LE ROUX

1.2 That the respondents be and are directed to pay the costs of this application.

2. That pending the return day hereof the warrant of removal of IVAN LEXA is stayed.

3. That the Registrar of this Honourable Court be directed to telephonically convey this order by telephone to the respondents.

4. That CAROLUS VENTER be and is hereby authorised to serve this order.

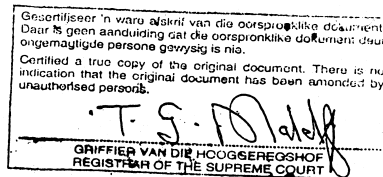
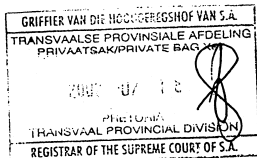
5. That the applicant is directed to launch application proceedings within 10 days of the grant of this order.

BY THE COURT

REGISTRAR

JOHNSTON & PARTNERS

HIGH COURT TYPIST: E LE ROUX

X

IN THE HIGH COURT OF SOUTH AFRICA

[TRANSCVAAL PROVINCIAL DIVISION]

PRETORIA, 17 JULY 2002

CASE NUMBER: 19390/2002

BEFORE THE HONOURABLE MR JUSTICE: BASSON

In the matter between:-

IVAN LEXA

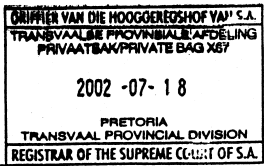
and

THE MINISTER OF HOME AFFAIRS

THE MINISTER OF SAFETY AND SECURITY

CAPTAIN MENDES

NATAL MSIZA

Applicant

First Respondent

Second Respondent

Third Respondent

Fourth Respondent

ORDER

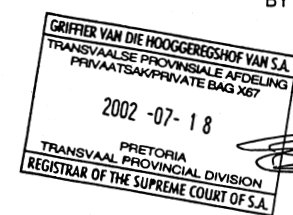
HAVING HEARD counsel for the Applicant and having read the documents filed of record:

IT IS ORDERED

1. That the matter be and is heard as one of urgency in terms of the provisions of Rule 6(12) and the requirements for service be and are hereby dispensed with;

2. That the duly authorised representatives of the First and Second Respondents and the Third and Fourth Respondents be and are hereby directed to appear at the Registrar's office at 16:00 on 18 July 2002;
3. That the Respondents be and are hereby directed to produce IVAN LEXA at the Registrar's office at 16:00 on 18 July 2002;
4. That a rule nisi be and is hereby issued calling upon the Respondents to show cause on the 12th day of August 2002 why an order should not be granted that they pay the costs of this application;
5. That CAROLUS VENTER be and is hereby authorised to serve a copy of these papers, together with the Court Order on the State Attorneys;
6. Further and/or alternative relief.

BY THE COURT

REGISTRAR

NAJVYŠŠÍ SUD JUHOAFRICKEJ REPUBLIKY
(OKRES PROVINCA TRANSVAAL)

V PRÉTORIE 18.7.2002

Č. PRÍPADU 19390/2002

PRED CTIHODNYM PÁNOM SUDCOM: BASSON

Vo veci

IVAN LEXA

žiadateľ

a

MINISTER VNÚTRA

1. odporca

MINISTER OCHRANY A BEZPEČNOSTI

2. odporca

KAPITÁN MENDES

3. odporca

NATAL MSIZA

4. odporca

ROZHODNUTIE

Po vypočutí zástupcov žiadateľa a po prečítaní predložených dokladov

Je rozhodnuté

1. Že vec bude vypočutá ako urgentná podľa zákona č. 6(12) a požiadavka pre súdne doručenie sa týmto nemusí byť dodržaná;
2. Že riadne oprávneným zástupcom prvého a druhého odporcu a tretieho a štvrtého odporcu sa týmto prikazuje, aby sa dostavili na úrad registrátora najvyššieho súdu o 16:00 hod. 18. júla 2002;
3. Že odporcom sa týmto prikazuje, aby zabezpečili predvedenie IVANA LEXU na úrad registrátora najvyššieho súdu dňa 18. júla 2002 o 16:00 hod.;
4. Že sa týmto vydáva predbežné opatrenie, vyžadujúce aby odporcovia dňa 12. augusta 2002 preukázali dôvod, prečo by sa nemalo vydať rozhodnutie aby zaplatili náklady spojené s touto žiadosťou;
5. Že CAROLUS VENTER je týmto oprávnený súdne doručiť štátnym zástupcom tieto listiny spolu so súdnym rozhodnutím;
6. Ďalšie a/alebo alternatívne opravné prostriedky.

Vydané súdom
Registrátor

Ivan Lexa, Vlado Haratík

ÚNOS

Vydalo: Tatramedial, s.r.o., Bratislava, september 2004

Tlač: PPA, Hudecova 1, 854 01 Bratislava 4

Jazyková úprava: Pavel Kapusta, Eva Henterová

Odborná spolupráca: Lenka Eremiášová

Grafická úprava: Ing. Lubomír Haluška, www.dio.sk

Obálka: Tatramedial, s.r.o

Fotografie na obálke: Pavel Kapusta

ISBN 80-968614-1-7

9 788096 861415